

MEDITERRANEAN FUTURES III

2019-2020

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

DEPARTMENT OF ARCHITECTURE
UNIVERSITY OF PATRAS

ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΑ ΜΕΛΛΟΝΤΑ III

MEDITERRANEAN FUTURES III

2019-2020

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

DEPARTMENT OF ARCHITECTURE
UNIVERSITY OF PATRAS

Επιμέλεια
Γιάννης Α. Αίσωπος

Βοηθός Επιμελητή
Ανδρέας Νικολοβγένης

Σχεδιασμός
Grid Office

Έκδοση
**Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών,
Πανεπιστήμιο Πατρών**

Εκτύπωση/Βιβλιοδεσία
Fotolio & Typicon

© Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών,
Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα, 2021

Editor
Yannis A. Aesopos

Assistant to the Editor
Andreas Nikolovgenis

Design
Grid Office

Publication
**Department of Architecture,
University of Patras**

Printing/Binding
Fotolio & Typicon

© Department of Architecture,
University of Patras, Patras, 2021

Συντονιστική Επιτροπή ΠΜΣ:

Γιάννης Α. Αίσωπος, Καθηγητής, Διευθυντής ΠΜΣ
Πάνος Δραγώνας, Καθηγητής, Αναπληρωτής
Διευθυντής ΠΜΣ

Γεώργιος Α. Πανέτσος, Καθηγητής
Δήμητρα Κατσώτα, Καθηγήτρια
Άλκηστις Ρόδη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

MAUD Coordinating Committee:

Yannis A. Aesopos, Professor, Program Director
Panos Dragonas, Professor, Program Associate
Director

Georgios A. Panetsos, Professor
Demetra Katsota, Professor
Alcestis Rodi, Associate Professor

Το βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας καταγράφει τη δομή, τα εργαστήρια σχεδιασμού, τα σεμινάρια, τις ερευνητικές εργασίες αλλά και τις δραστηριότητες της ιδιαίτερης τρίτης χρονιάς 2019–2020 του προγράμματος. Λόγω της εξάπλωσης της πανδημίας του Covid-19, τα μαθήματα πραγματοποιήθηκαν, σε μεγάλο βαθμό, εξ αποστάσεως μέσω τηλεδιασκέψεων Zoom.

Ευχαριστούμε πολύ την Διπλή-
ρειο Σχολή στην Αθήνα και τον
Πρόεδρο της Ελληνικής Βιοτε-
χνικής Εταιρείας και Διπλωρείου
Σχολής Δρ. Θεμιστοκλή
Σμπαρούνη για την ευγενική
φιλοξενία εκπαιδευτικών
δραστηριοτήτων του ΠΜΣ σε
χώρους του ιστορικού κτιρίου της
του 1932 στην Πλατεία Θεάτρου.

The book you hold in your hands records the structure, design workshops, seminars, research papers and activities of the particular third year 2019–2020 of the program. Due to the outbreak of the Covid-19 pandemic, the program's courses mostly took place online via Zoom meetings.

We kindly thank Diplareios School in Athens and Dr Themistoklis Sbarounis, Chairman of the Hellenic Handcraft Industry Association & Diplareios School, for hosting part of our educational activities at their 1932 building in Plateia Theatrou, in the center of Athens.

Εικόνα εξωφύλλου (λεπτομέρεια):
Ναυάγιο (Αγ. Γεώργιος), Ζάκυνθος, φωτ. Γιώργης Γερόλυμπος

Cover image (detail):
Navagio (St. George), Zakynthos, photo Yiorgis Yerolymbos

Μεσογειακά Μέλλοντα: Mediterranean Futures:

ΠΜΣ Αρχιτεκτονική και Αστικός Σχεδιασμός 2019–2020

Master in Architecture and Urban Design 2019–2020

**Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών,
Πανεπιστήμιο Πατρών**

**Department of Architecture,
University of Patras**

1ο Εξάμηνο

Εργαστήριο Σχεδιασμού 1	12 ECTS
Διεπιστημονικό Σεμινάριο 1	6 ECTS
Έρευνα – Μεσογειακά Μέλλοντα 1	6 ECTS
Μάθημα Επιλογής – Θεωρία Αρχιτεκτονικής και Αστικού Σχεδιασμού	6 ECTS
Σύνολο	30 ECTS

2ο Εξάμηνο

Εργαστήριο Σχεδιασμού 2	12 ECTS
Διεπιστημονικό Σεμινάριο 2	6 ECTS
Έρευνα – Μεσογειακά Μέλλοντα 2	6 ECTS
Μάθημα Επιλογής – Μεσογειακή πόλη	6 ECTS
Σύνολο	30 ECTS

3ο Εξάμηνο

Ολοκληρωμένο Εργαστήριο Σχεδιασμού	15 ECTS
Σύνολο	15 ECTS

Σύνολο ΠΜΣ 75 ECTS

1st Semester

Design Studio 1	12 ECTS
Seminar 1	6 ECTS
Research – Mediterranean Futures 1	6 ECTS
Elective – Theory of Architecture and Urban Design	6 ECTS
Total	30 ECTS

2nd Semester

Design Studio 2	12 ECTS
Seminar 2	6 ECTS
Research – Mediterranean Futures 2	6 ECTS
Elective – Mediterranean City	6 ECTS
Total	30 ECTS

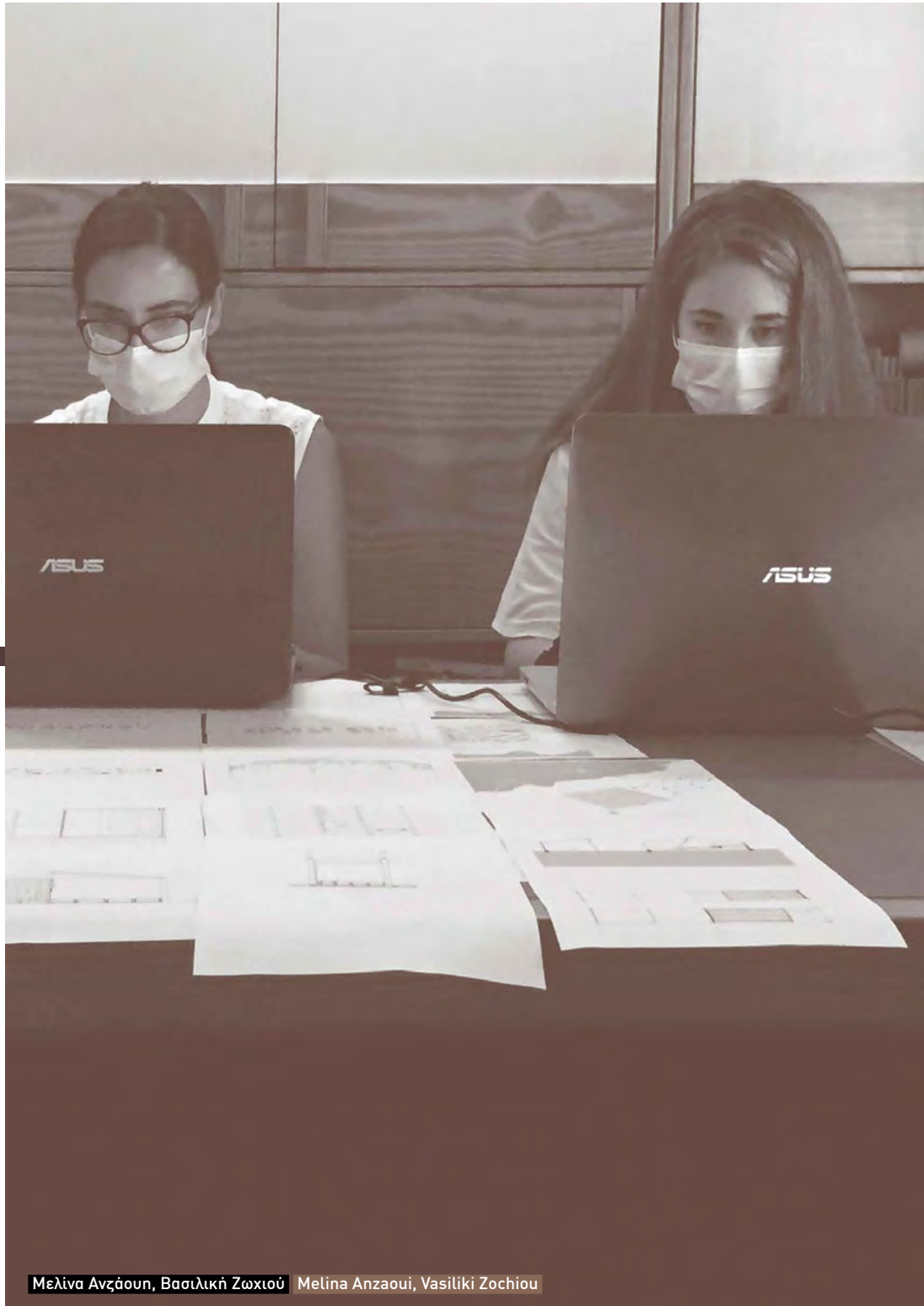
3rd Semester

Integrated Design Studio	15 ECTS
Total	15 ECTS

Total MAUD 75 ECTS

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	DESIGN STUDIOS	6
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ 1.1	DESIGN STUDIO 1.1	8
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ 1.2	DESIGN STUDIO 1.2	18
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ 1.3	DESIGN STUDIO 1.3	28
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ 2	DESIGN STUDIO 2	38
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ – ΜΕΡΟΣ Α	INTEGRATED DESIGN STUDIO – PART A	60
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ – ΜΕΡΟΣ Β	INTEGRATED DESIGN STUDIO – PART B	70
ΕΡΕΥΝΑ – ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΑ ΜΕΛΛΟΝΤΑ	RESEARCH – MEDITERRANEAN FUTURES	80
ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ	SEMINARS	90
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ 1.1	SEMINAR 1.1	92
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ 1.2	SEMINAR 1.2	93
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ 1.3	SEMINAR 1.3	94
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ 2.1	SEMINAR 2.1	95
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ 2.2	SEMINAR 2.2	96
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ 2.3	SEMINAR 2.3	97
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ 2.4	SEMINAR 2.4	98
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ 3.1 – ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	SEMINAR 3.1 – INTEGRATED DESIGN STUDIO	99
ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΠΟΛΗ	MEDITERRANEAN CITY	102
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ Μ1 – ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΠΟΛΗ	SEMINAR M1 – MEDITERRANEAN CITY	104
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ Μ2 – ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΠΟΛΗ	SEMINAR M2 – MEDITERRANEAN CITY	106
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ Μ3 – ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΠΟΛΗ	SEMINAR M3 – MEDITERRANEAN CITY	108
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ	BIOGRAPHICAL NOTES	112

Εργαστήρια Σχεδιασμού

Design Studios

Ευχαριστούμε πολύ όσους συμμετείχαν ως κριτές στις παρουσιάσεις των εργαστηρίων σχεδιασμού: Αριστέιδη Αντονά, Σωτήρη Βασιλείου, Έβελυν Γαβρήλου, Πάνο Δραγώνα, Ηλία Ζέγγελη, Νίκο Καλογήρου, Δήμητρα Κασιώτα, Ανδρέα Κούρκουλα, Θανάση Μάνη, Μπούκκη Μπαμπάλου, Πρόδρομο Νικηφορίδη, Ανδρέα Νικολοβγένη, Γεώργιο Α. Πανέτσο, Κωστή Πανηγύρη, Ηλία Παπαγεωργίου, Μαρία Παπαδημητρίου, Λόη Παπαδόπουλο, Λεωνίδα Παπαλαμπρόπουλο, Ελένη Παπαναστασίου, Αγάπη Πρώιμου, Άλκηστη Ρόδη, Αθανάσιο Σπανομαρίδη, Αλεξάνδρα Στράτου.

We would like to thank all who participated in the design studios reviews: Aristide Antonas, Bouki Babalou, Panos Dragonas, Evelyn Gavrilou, Nikos Kalogirou, Demetra Katsota, Andreas Kourkoulas, Thanassis Manis, Prodromos Nikiforidis, Andreas Nikolovgenis, Georgios A. Panetsos, Costis Paniyiris, Maria Papadimitriou, Lois Papadopoulos, Ilias Papageorgiou, Leonidas Papalamprououlos, Eleni Papanastasiou, Agapi Proimou, Alcestis Rodi, Athanasios Spanomaridis, Alexandra Stratou, Sotiris Vasileiou, Elia Zenghelis.

Κλισέ παραθαλάσσιας τουριστικής κατοίκησης

Γιάννης Α. Αίσωπος

Καθηγητής, Τμήμα Αρχιτεκτόνων,
Πανεπιστήμιο Πατρών,
Διευθυντής ΠΜΣ

Πλαίσιο

Η παραλία αποτελεί μια ζώνη φύσης ανάμεσα στη στεριά και τη θάλασσα –ένα όριο ασαφές και μεταβαλλόμενο– και το κύριο πεδίο στο οποίο εκτυλίσσονται και νοηματοδοτούνται οι θερινές διακοπές. Στο φυσικό τοπίο της παραλίας εναποτίθεται ένας μικρότερος ή μεγαλύτερος αριθμός τεχνητών στοιχείων/«εξαρτημάτων άνεσης» –ψάθες, ξαπλώστρες, ομπρέλες, στέγαστρα, ξύλινοι διάδρομοι, beach bars – που εισάγουν συνθήκες διαβίωσης που παρέχονται στην πόλη δημιουργώντας έτσι ένα «οικιακό» ή «εξημερωμένο» περιβάλλον (domesticated environment), φιλικό, άνετο και οικείο.

Στην παραλία ξεδιπλώνεται μια εντελώς διαφορετική μορφή συνύπαρξης, μια διαφορετική κουλτούρα από εκείνη της πόλης: η κουλτούρα του σώματος (body culture). Στην παραλία, όλοι, εκδεδυμένοι από την αστική ενδυμασία –που διαφοροποιεί, κωδικοποιεί και, εν τέλει, προδιδάσκει και προκαθορίζει συμπεριφορές–, μοιάζουν «ίσοι». Η κολύμβηση, η έκθεση του σώματος στον ήλιο και στα βλέμματα των άλλων, η ανάγνωση και η μουσική, η θαλάσσια και παραθαλάσσια άθληση και οι εφήμερες συλλογικότητες, συγκροτούν την

Εναπόθεση – «Παχιά» νέα στρώση – Επανερμηνεία των κλισέ

Το εργαστήριο ασχολείται με τον σχεδιασμό μιας παραθαλάσσιας τουριστικής κατοίκησης για μικρό αριθμό ατόμων σε ένα ιδεατό άνυδρο παραθαλάσσιο Μεσογειακό τοπίο με ξηρό έδαφος με διάσπαρτους θάμνους και βράχια χωρίς δρόμους ή άλλες υποδομές.

Η παραθαλάσσια κατοίκηση γίνεται αντιληπτή ως μια «παχιά» νέα στρώση που «εναποτίθεται» στο παραλιακό τοπίο και περιλαμβάνει χώρους διαμονής, φαγητού, συλλογικών δραστηριοτήτων και υποστήριξης.

Η κατοίκηση κατανοεί τα φυσικά και γεωγραφικά στοιχεία που συγκροτούν τη φυσιογνωμία

Seaside Tourism Inhabitation Clichés

Yannis A. Aesopos

Professor, Department of Architecture,
University of Patras,
Director, MAUD

Framework

The beach is a strip of nature between sea and land –a vague and changing boundary– and the main field on which summer vacations take place and acquire meaning. A smaller or larger number of artificial elements or “comfort accessories” are placed on the beach – umbrellas, small tents, canopies, deck chairs, towels, woven straw mats, beach bars– which introduce living conditions offered in the city and produce a “domesticated environment” which is familiar, comfortable, homely.

On the beach, a completely different form of coexistence than that of the city unfolds: the culture of the body. On the beach, everyone, undressed from one’s urban costume –which differentiates, codifies and, after all, predisposes and predetermines behaviors– seems to be “equal.” Swimming, the body’s exposure to the sun and the gazes of others, reading and listening to music, sea and seaside sports and ephemeral collectivities make up the experience of the beach.

Superimposition–“Fat” New Layer– Reinventing the clichés

The studio deals with the design of a seaside tourism inhabitation for a small number of people on an arid seaside Mediterranean landscape with dry soil and scattered shrubs and rocks, with no streets or infrastructure. The seaside inhabitation should be perceived as a new “fat” layer that is “superimposed” on the beach landscape and includes living, dining, bathing and collective spaces.

The inhabitation learns from the smaller or larger elements that make up the physiognomy of the natural landscape and adapts to them. It seeks for the pleasure of seaside living and proposes a new interpretation of the notion of

του τοπίου και προσαρμόζεται σε αυτά. Έχει στόχο την απόλαυση της παραθαλάσσιας διαμονής και προτείνει μια νέα ερμηνεία της «άνεσης» για έναν «νέο τουρίστα» που εκτιμά ανεπιφύλακτα την αρχιτεκτονική, ως ιδέα (concept) και χωρική εμπειρία.

Η διερεύνηση, καταγραφή, κατανόηση και συστηματοποίηση των κλισέ της παραθαλάσσιας τουριστικής κατοίκησης επιτρέπει, εν συνεχεία, την υπονόμηση, ανατροπή και επανερμηνεία τους ώστε αυτά να καταστούν το κυρίαρχο στοιχείο μιας νέας καινοτόμου σχεδιαστικής πρότασης της παραθαλάσσιας τουριστικής κατοίκησης.

“comfort” for a “new tourist” who appreciates architecture unequivocally – architecture as concept and spatial experience.

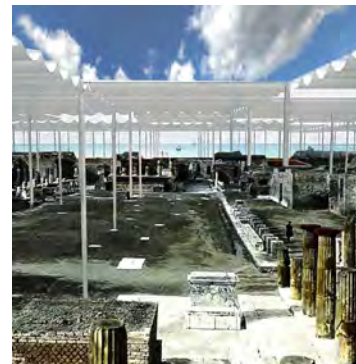
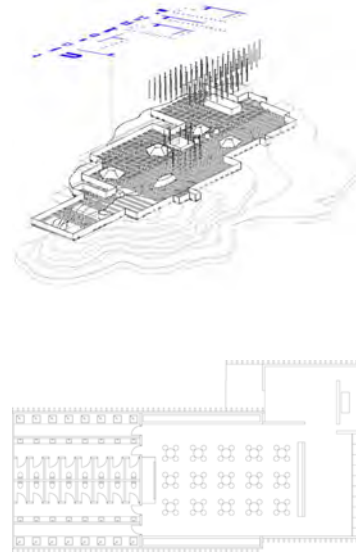
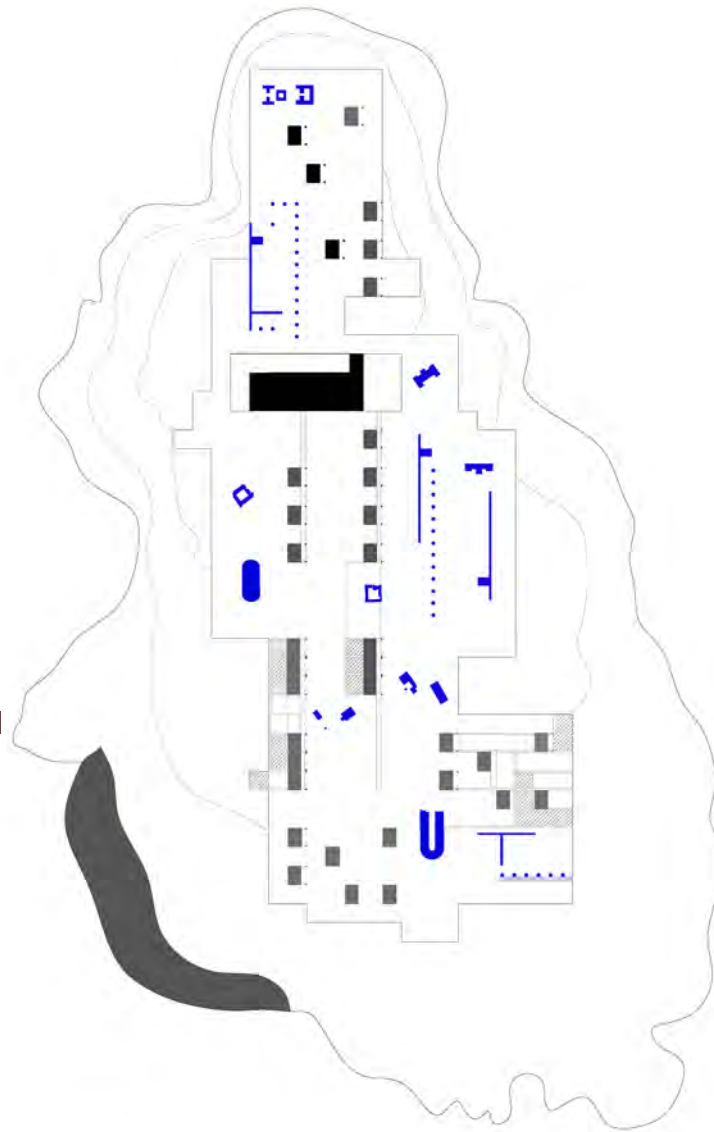
Searching for, documenting, comprehending and categorizing the clichés of seaside tourism architecture allows for their subversion, their reversal and reinterpretation so that they can become the dominant elements of a new innovative design proposal for a seaside tourism inhabitation.

Teaching Assistant: Thodoris Kantarelis

Βοηθός διδασκαλίας: Θοδωρής Κανταρέλης

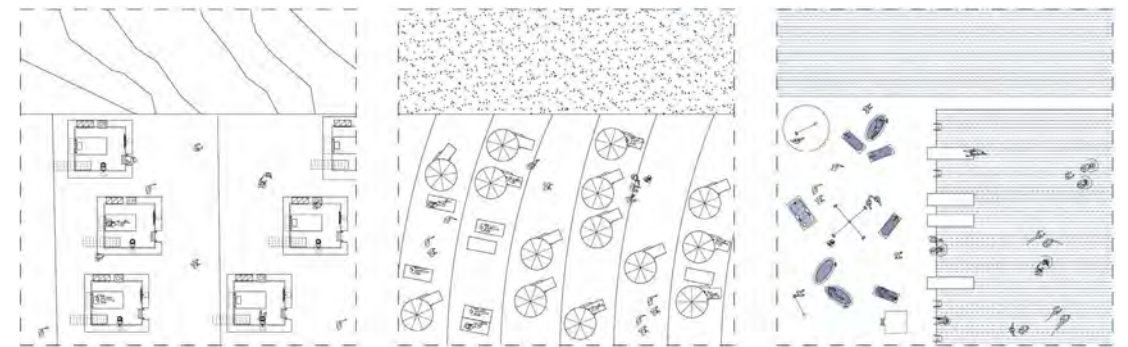
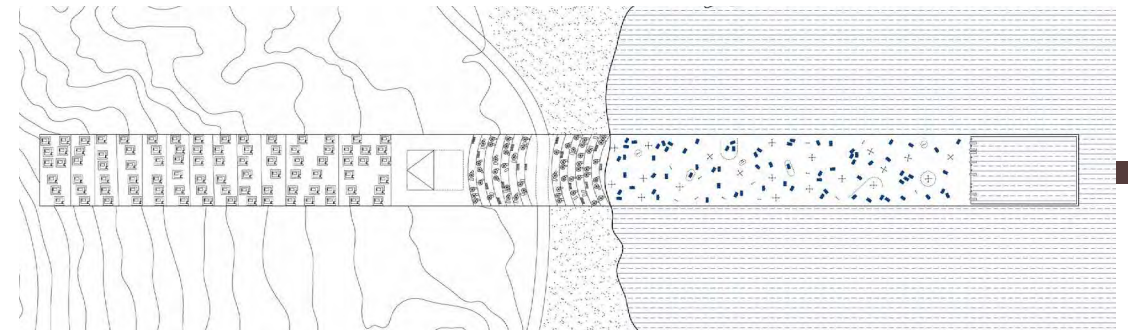
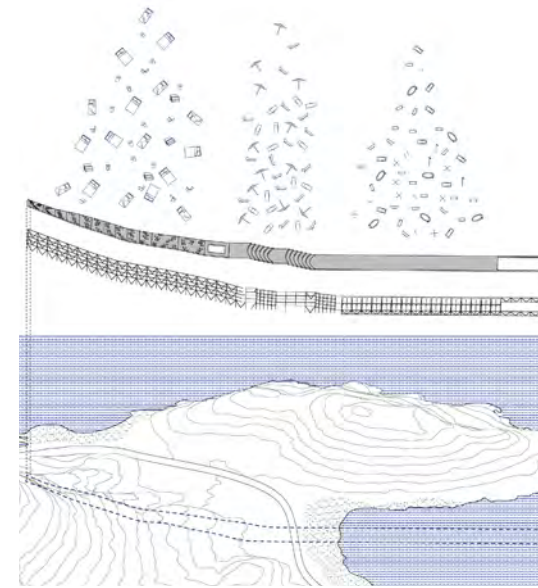

Αθηνά Σπηλιωτοπούλου | Αποκαλύπτοντας το τοπίο

Το τοπίο συντίθεται από στοιχεία ιστορικής κληρονομιάς που ο χρόνος έχει αποκρύψει. Το πεδίο ανασκαφής διαμορφώνει μια νέα μορφή προσωρινής κατοίκησης με βάση την ανακάλυψη της ελάχιστης κατοίκησης. Η σταδιακή αποκάλυψη της στρωματογραφίας συνθέτει μια συνθήκη εξερεύνησης που αφυπνίζει τις αισθήσεις και καλεί τον επισκέπτη να ανασύρει ιστορικές μνήμες και να αναβιώσει ένα εξερευνητικό παρόν.

Athena Spiliotopoulou | Revealing the Landscape

The landscape is composed of elements of historical heritage that time has hidden. The excavation site reveals the island's topography, while offering a minimal temporary dwelling, based on discovery. The gradual revealing of stratigraphy composes an exploration field that awakens the senses and invites the visitor to retrieve memories while reviving an exploratory present.

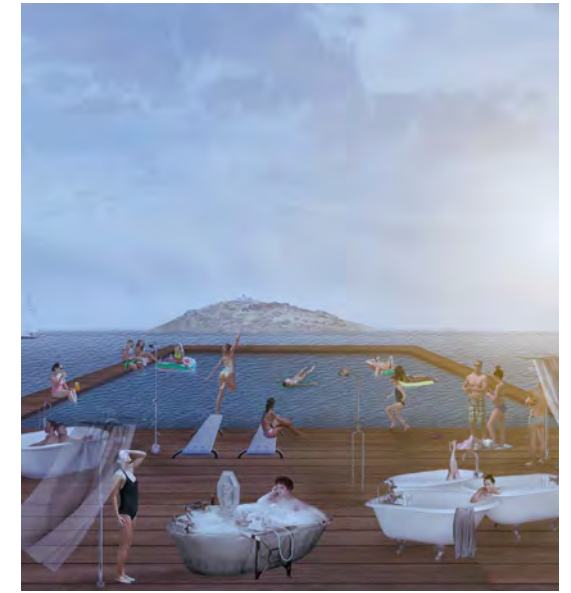

Βασιλική Ζωχίου | Η σκηνή των διακοπών

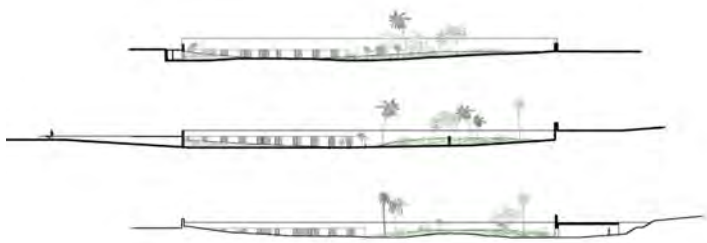
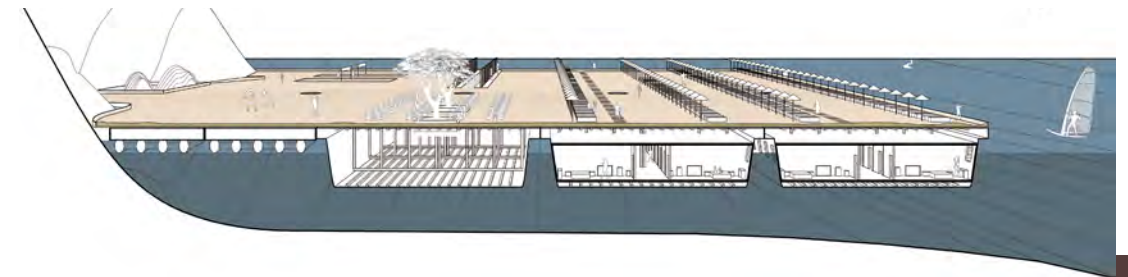
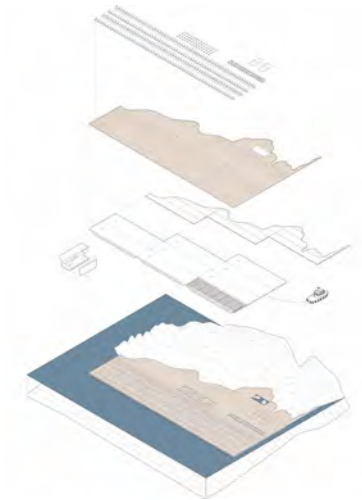
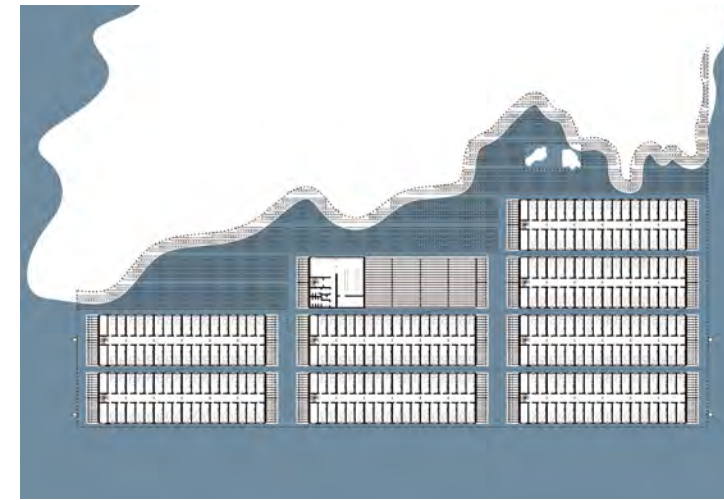
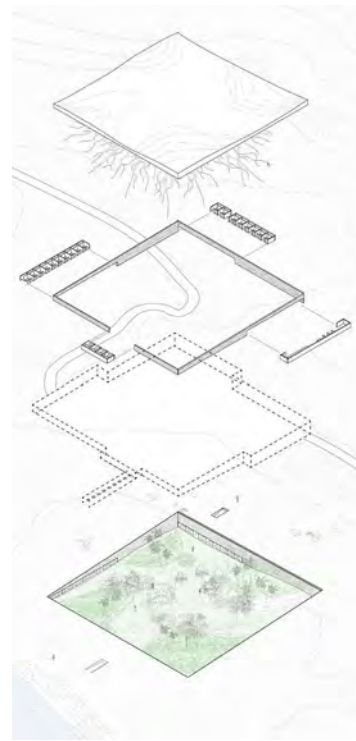
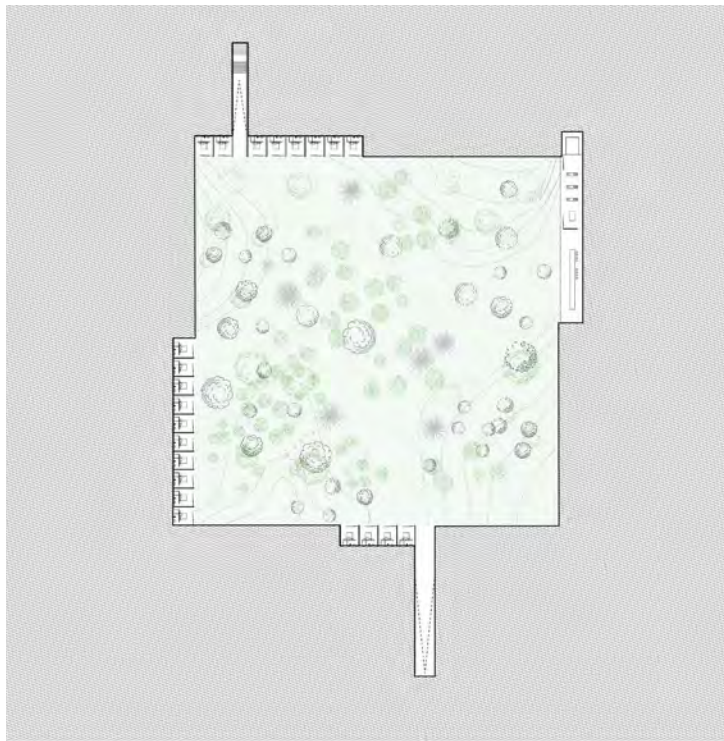
Η σκηνή των διακοπών επιχειρεί την επανερμηνεία του all-inclusive δωματίου, της περικλειστής σουίτας. Η σουίτα εκρήγνυται και τα στοιχεία της σκορπίζονται επάνω στη γραμμική σκηνή που εναποτίθεται στο τοπίο. Η σκηνή δημιουργεί ένα τεχνητό έδαφος που προσφέρει στους επισκέπτες μια ελεγχόμενη και ασφαλή επαφή με τη φύση.

Vasiliki Zochiou | The Vacation Stage

The vacation stage seeks to redefine the all-inclusive room typology of contemporary hospitality. The all-inclusive room explodes and its elements are scattered on the linear stage that is superimposed on the landscape. The stage, creates an artificial ground, which offers the visitor a controlled, secure contact with nature.

Φωτεινή Καλλικούνη | Έτερος κήπος

Εμπνευσμένη από την αρχαιτική δομή των κυκλαδικών ανεμοφρακτών (των λεμονόσπιτων) προτείνεται η δημιουργία μιας περικλειστής αυλής, καθορισμένης από την παραθεριστική μόναδα, η οποία εσωκλείει ένα διαφορετικό τοπίο από αυτό που επέλεξε να διαμείνει ο παραθεριστής. Ένα κατάφυτο, κατασκευασμένο τοπίο που έρχεται σε αντίθεση με τον άγυδρο χαρακτήρα του φυσικού τοπίου του νησιού.

Foteini Kallikouni | Heterotopian Garden

Inspired by the archetypal structure of the Cycladic windbreaks "lemon tree houses", a square-shaped courtyard is proposed which encloses a totally different landscape from that of the island. A verdant, constructed landscape that sets itself in contrast to the arid natural landscape of the island.

Μελίνα Ανζάουι | Under the Beach

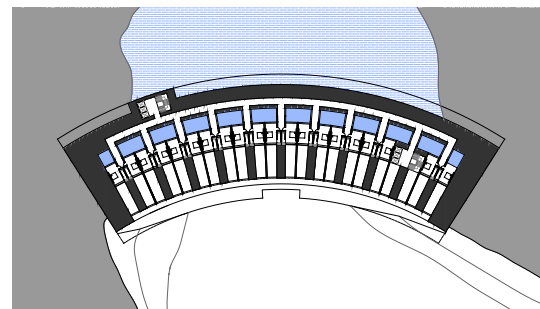
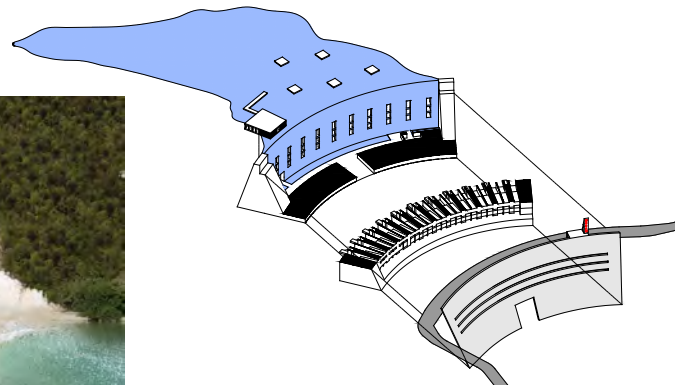
Ένας κάναβος από φορηγίδες και πλωτές εξέδρες μεταφέρουν μια παχιά πλωτή στρώση αμμώδους παραλίας σε ένα βραχώδες παραθαλάσσιο τοπίο. Στο εσωτερικό των φορηγίδων, κάτω από τον συλλογικό χώρο της παραλίας, βρίσκονται τα ιδιωτικά δωμάτια. Η παραλία αντιμετωπίζεται ως το τεχνητό σκηνικό, από όπου οι τουρίστες απολαμβάνουν από μακριά το αναλλοίωτο φυσικό τοπίο.

Melina Anzaoui | Under the Beach

A grid of barges and floating platforms carry a thick floating layer of sandy beach to a rocky coastal landscape. Inside the barges under the collective beach area, are the private rooms. The beach becomes an artificial setting, from where tourists enjoy the unspoiled natural landscape.

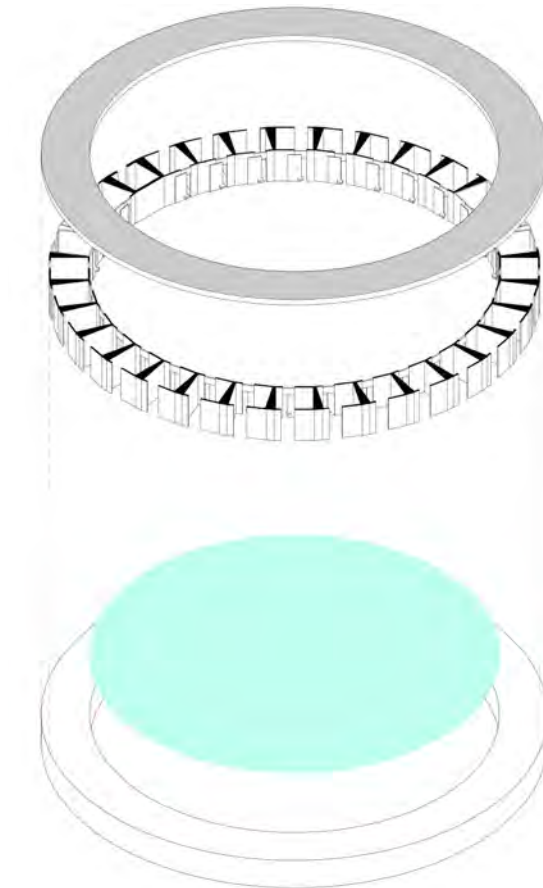
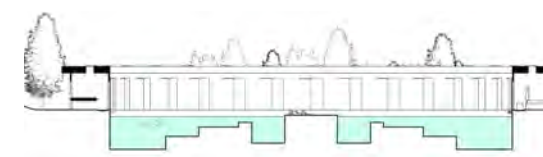

Τάσος Γκοβάτσος | MODAM - Infinity Pool Motel

Μεγεθύνοντας τη σημασία της πσίνας υπερχειλίσσης για τα σύγχρονα τουριστικά καταλύματα, αυτή αποκτά το μέγεθος ενός έργου υποδομής. Γίνεται μία πολύ μεγάλη δεξαμενή και η τομή της συνδυάζεται με αυτή ενός φράγματος. Όλοι οι εσωτερικοί χώροι βρίσκονται σε επαφή με την επιφάνεια της υπερχειλίσσης. Η οροφή αποτελεί ταυτόχρονα και δρόμο που συνδέει τις δύο παρειές μιας κοιλάδας, δίνοντας στο ξενοδοχείο τα χαρακτηριστικά ενός motel.

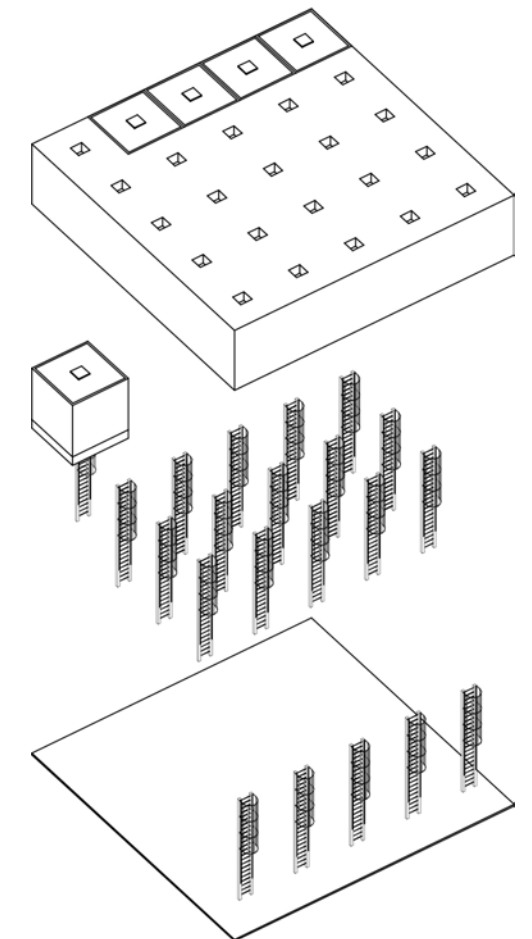
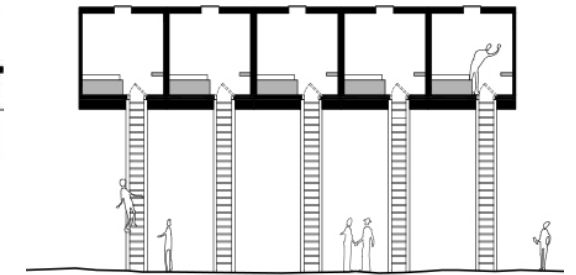
Tassos Govatsos | MODAM - Infinity Pool Motel

Exaggerating on the site of an infinity pool for tourist accommodation, it becomes an infrastructure project, a huge water tank combined in section with a dam. All interior spaces look towards the overflowing water, making it the most important feature of the building. Above it a road connects the two sides of the valley, granting the characteristics of a motel.

Βασίλης Μαυριανός | How Will We Live Together?

Μια πειραματική ιδέα τουριστικής κατοίκησης επαναπροσδιορίζει την τυπική σχέση μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού. Οι ενδιάμεσοι χώροι εξαλείφονται και ο ιδιωτικός πυρήνας γειτνιάζει με τον συλλογικό χώρο των επισκεπτών. Το στοιχείο του νερού μιας μεγάλης δεξαμενής μέσα στα δέντρα και η σκιά ενός παχέος στεγαστρου γεννούν την προϋπόθεση συμβίωσης, ερμηνεύοντας τα χαρακτηριστικά ενός Μεσογειακού τοπίου.

Vassilis Mavrianos | How Will We Live Together?

An experimental idea of tourism inhabitation redefines the conventional relationship between public and private. Intermediate spaces are eliminated and the private core neighbors the collective space of visitors. The water element in the pool within a forest and the shade of a thick canopy create the condition of coexistence, interpreting the characteristics of a Mediterranean landscape.

Ηλίας Παπαγεωργίου Ilias Papageorgiou

Αγάπη Πρώιμου, Λεωνίδας Παπαλαμπρόπουλος, Τάσος Γκοβάτσος, Δημήτρης Λάμπρης
Agari Proimou, Leonidas Papalambropoulos, Tasos Govatsos, Dimitris Lambris

Ανδρέας Κούρκουλας, Κωστής Πανηγύρης, Αγάπη Πρώιμου, Λεωνίδας Παπαλαμπρόπουλος, Τάσος Γκοβάτσος,
Δημήτρης Λάμπρης, Τίνα Μαρινάκη, Ηλίας Παπαγεωργίου, Γιάννης Αίσωπος, Μελίνα Ανζάουη
Andreas Kourkoulas, Costis Paniyiris, Agari Proimou, Leonidas Papalambropoulos, Tasos Govatsos,
Dimitris Lambris, Tina Marinaki, Ilias Papageorgiou, Yannis Aesopos, Melina Anzaoui

Ανδρέας Κούρκουλας, Αγάπη Πρώιμου, Κωστής Πανηγύρης, Λεωνίδας Παπαλαμπρόπουλος
Andreas Kourkoulas, Agari Proimou, Costis Paniyiris, Leonidas Papalambropoulos

Air-Rights

Ανδρέας Κούρκουλας

Αρχιτέκτων, Καθηγητής,
Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Οι ταράτσες της Αθήνας κατακλύζουν το Αττικό τοπίο και η λοφώδης τοπογραφία της πόλης τις καθιστά την πέμπτη ορατή όψη.

Η έλλειψη δημόσιων χώρων, το ιδιαίτερα ευνοϊκό κλίμα της Αθήνας, η αναζήτησή καλύτερης ποιότητας αστικής ζωής και ο κορεσμός της πόλης αρχίζουν και οδηγούν στην αμφισβήτηση της ταράτσας ως ξεχασμένο χώρο.

Παράλληλα δυναμική εμφάνιση εναέριων μέσων μεταφοράς (drones) ανατρέπει αρδην τη χρήση των ταρατσών μετατρέποντάς τις από χώρο «μηχανολογικής αποθήκης», σε χώρους εισόδου και απόλαυσης θέας.

Οι εναέριες μετακινήσεις θα αλλάξουν δραματικά τον τρόπο που βιώνουμε και σχεδιάζουμε τις πόλεις.

Η αίσθηση της αιώρησης, της ασυνέχειας σε νησίδες οικοδομικών τετραγώνων και της εποπτείας του τοπίου αποτελεί το κύριο χαρακτηριστικό αυτού του «νέου εδάφους» των ταρατσών.

Το στούντιο ασχολείται με τον επανασχεδιασμό της ανεκμετάλλευτης πέμπτης όψης ως αποτέλεσμα της διαμόρφωσης του ήδη κατασκευασμένου τοπίου της μεγαλούπολης.

Βοηθός διδασκαλίας: Ελένη Παπαναστασίου

Air-Rights

Andreas Kourkoulas

Architect, Professor,
National Technical University of Athens

The rooftops of Athens appear to be flooding the Attic landscape till its outer edges. The hilly topography of the city thereby makes them the fifth visible facade.

The lack of public spaces, the particularly favorable climate of Athens, the search for a better quality of urban life and the relatively high density of the city ultimately beg the question: has the ubiquitous Athenian terrace always been a somewhat forgotten element of the city?

At the same time, the increased appearance of aerial forms of transportation (e.g. drones) will also drastically redefine the use of terraces. Eventually transforming them from a “mechanical warehouse” space, into future entrance areas and spaces for enhanced activities with magnificent views.

In this sense, air travel will very likely change the way we experience and plan our cities.

The experience of seemingly hovering above the city, the fragmentation of different urban blocks and the elevated perspective of the urban landscape are the main features that characterize this “new ground” of roof terraces.

The design studio deals with the redesign of this unexploited fifth facade and, as a result, the extension of the already constructed urban landscape of the city of Athens.

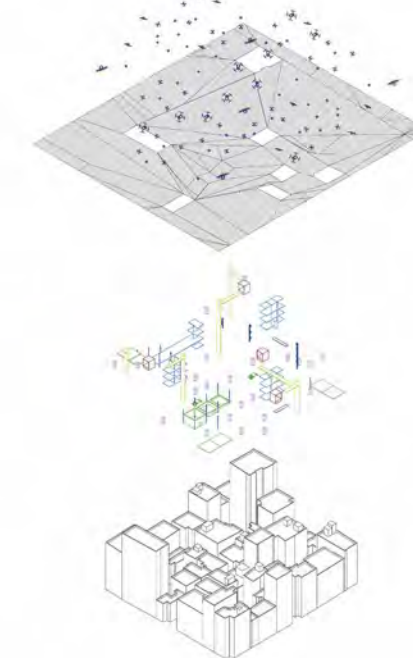
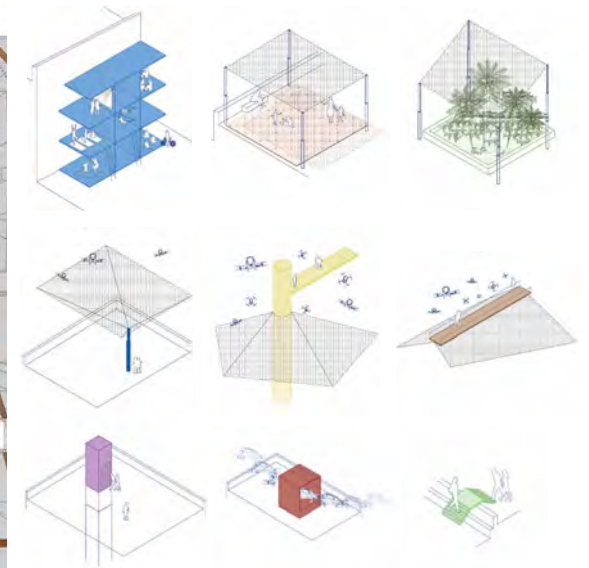
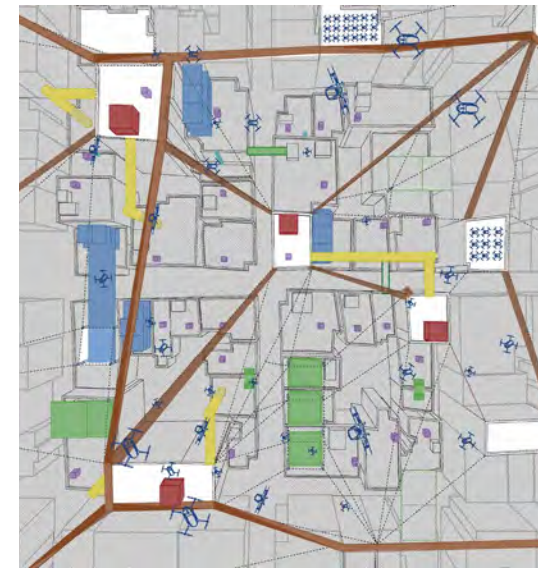
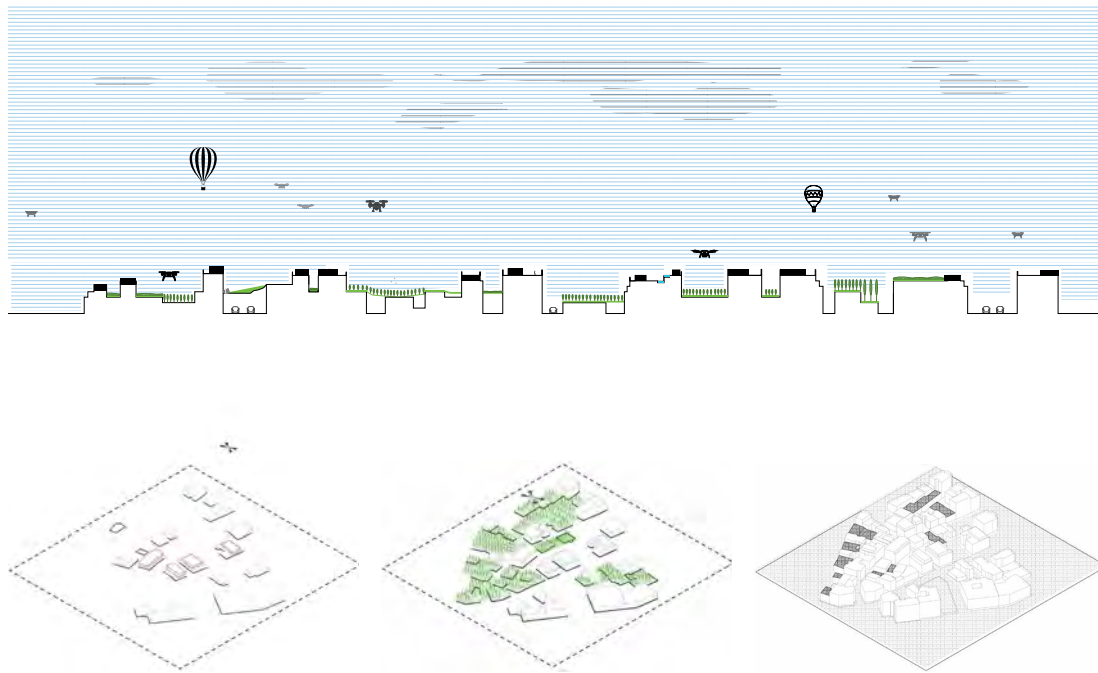
Teaching Assistant: Eleni Papanastasiou

Πάνω: Προαιρεσίου από τη σειρά Athens Spread 2012.
Κάτω: Αμπελόκηποι από τη σειρά Athens Spread 2012.
φωτ. Γιώργης Γερόλυμπος

Top: Proeresiou from the series Athens Spread 2012.
Bottom: Ambelokipoi from the series Athens Spread 2012.
photos Yorgis Yerolymbos

Φωτεινή Καλλικούνη | Υπεράστιο

Τα περιθώρια αστικής επέκτασης των μεγάλων πόλεων σε λίγα χρόνια θα έχουν εξαντληθεί γεγονός που δημιουργεί την ανάγκη διαμόρφωσης ενός εναλλακτικού μοντέλου προαστιακής κατοίκησης. Τα δώματα των οικοδομικών τετραγώνων μπορούν να αποτελέσουν ένα ενιαίο έδαφος που θα φιλοξενήσει την προαστιακή επέκταση της πόλης, τη νέα υπεράστια πόλη σε επίπεδα πάνω από την υπάρχουσα.

Foteini Kallikouni | Hyper-City (Hyper-urb)

In few years, the urban expansion of large cities towards the suburbs will no longer be a sustainable plan, which leads to the invention of an alternative form of suburban housing. The rooftops of the building blocks will create a new ground accessible by the drone cars that will host the hyper-urban extension of the new city above the existing one.

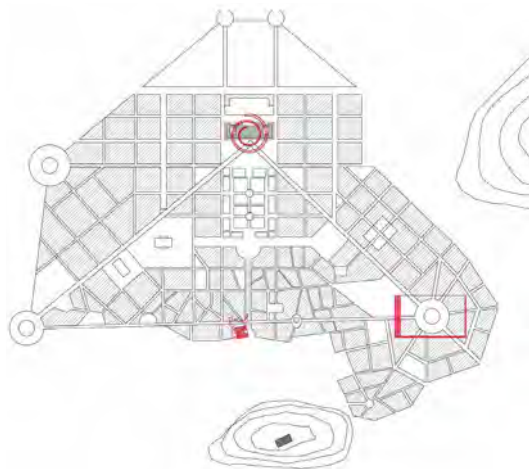
Βασιλική Ζωχίου | Η αστική 'κουνουπιέρα'

Η εισαγωγή των drones ως βασικού μέσου μεταφοράς, οδηγεί στον προσδιορισμό του δώματος ως του νέου ανοικτού δημόσιου χώρου. Η πρόταση εισάγει ένα 'φίλτρο' εναέριας κυκλοφορίας, ένα δίκτυο στον εναέριο χώρο, που ορίζει πια το δώμα ως την drone-free δημόσια ζώνη της πόλης. Ενδιάμεσα από την τοπογραφία του δικτύου και του δώματος, σκορπίζονται αντικείμενα κατοίκησης που ενισχύουν την εμπειρία της αιώρησης πάνω από την πόλη.

Vasiliki Zochiou | The Drone Filter

The Athenian terrace is redefined as the main open air public space of the drone era. The project's main intervention is a "drone filter", a net which makes the terrace a drone-free public space. Smaller elements, in-between the net and the terraces' topography, enhance the experience of hovering above the city.

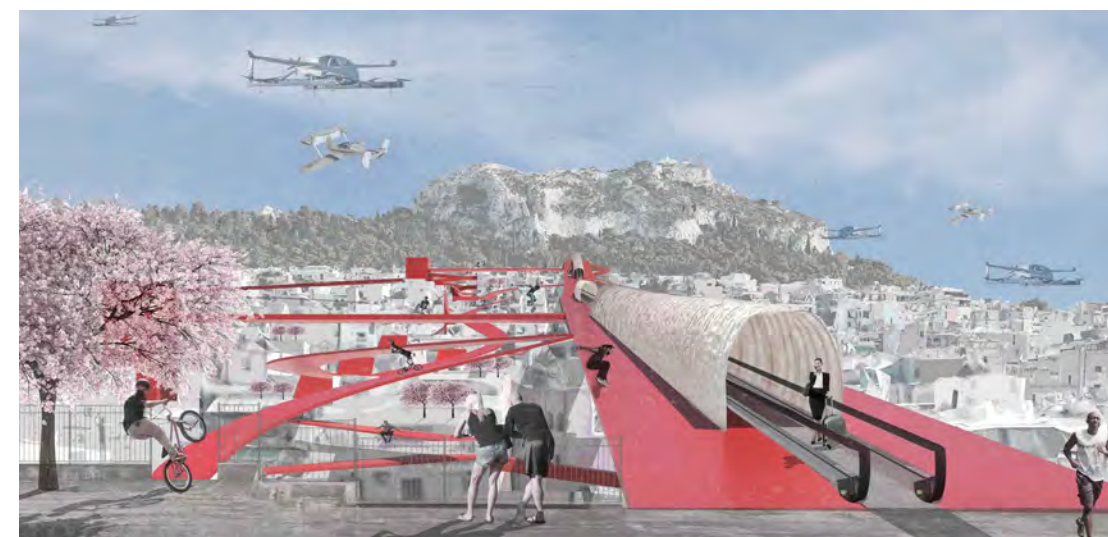
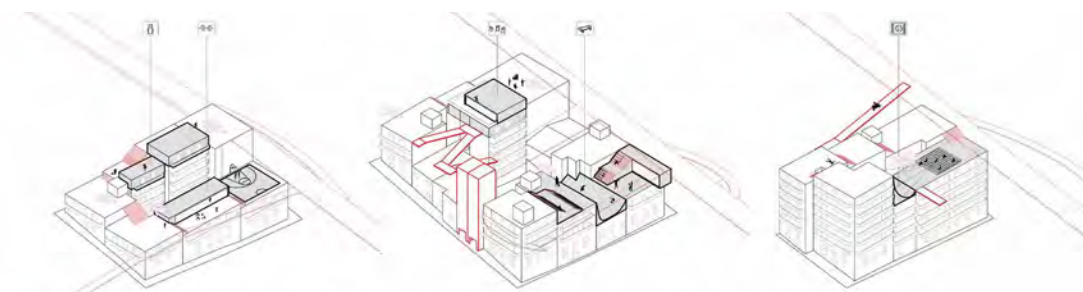

Βασίλης Μαυριανός | Air Thresholds

Τρία κατώφλια-νέες τυπολογίες δημόσιων χώρων μετατρέπουν τα δώματα σε εισόδους της πόλης, μεταμορφώνοντας την εικόνα της. Συλλέκτης πολλαπλών ροών στην Ομόνοια διασυνδέει το νέο έδαφος με την υπάρχουσα πλατεία. Πλατφόρμα-στεγάστρο προσανατολισμένο προς την Ακρόπολη τροφοδοτεί τα περιμετρικά δώματα στο Μοναστηράκι. Περιμετρικός εξώστης με στοά ενοποιεί τα ανισούψη επίπεδα της Πλατείας Συντάγματος.

Vassilis Mavrianos | Air Thresholds

Three thresholds - new typologies of public spaces convert the buildings' rooftops into entrances to the city, transforming its image. A multi-flow collector in Omonia Square interconnects the new ground with the existing square. A platform-shelter oriented towards the Acropolis feeds the surrounding roofs in Monastiraki Square. A rectangular portico balcony unifies the uneven levels, integrating Syntagma Square.

Μελίνα Ανζάουη | Skyway

Στην εποχή όπου τα drones έχουν μετατρέψει τα δώματα σε κατώφλια, διαμορφώνεται ένα εναλλακτικό δίκτυο κίνησης ανάμεσα στους λόφους της Αθήνας με γραμμικές συνδέσεις και μονοπάτια διαφορετικών ταχυτήτων και κλίσεων για κάθε τύπο commuter. Πώς θα ήταν η Αθήνα αν ακροβατούσαμε ή κάναμε skate ανάμεσα στους λόφους του Λυκαβηττού και του Στρέφι;

Melina Anzaoui | Skyway

At a time when drones turn rooftops into thresholds, an alternative network of flows is formed with linear connections and paths of different speeds and slopes for each type of commuter between the hills of Athens. What would Athens look like if we walked or skated between the hills of Lycabettus and Strefi?

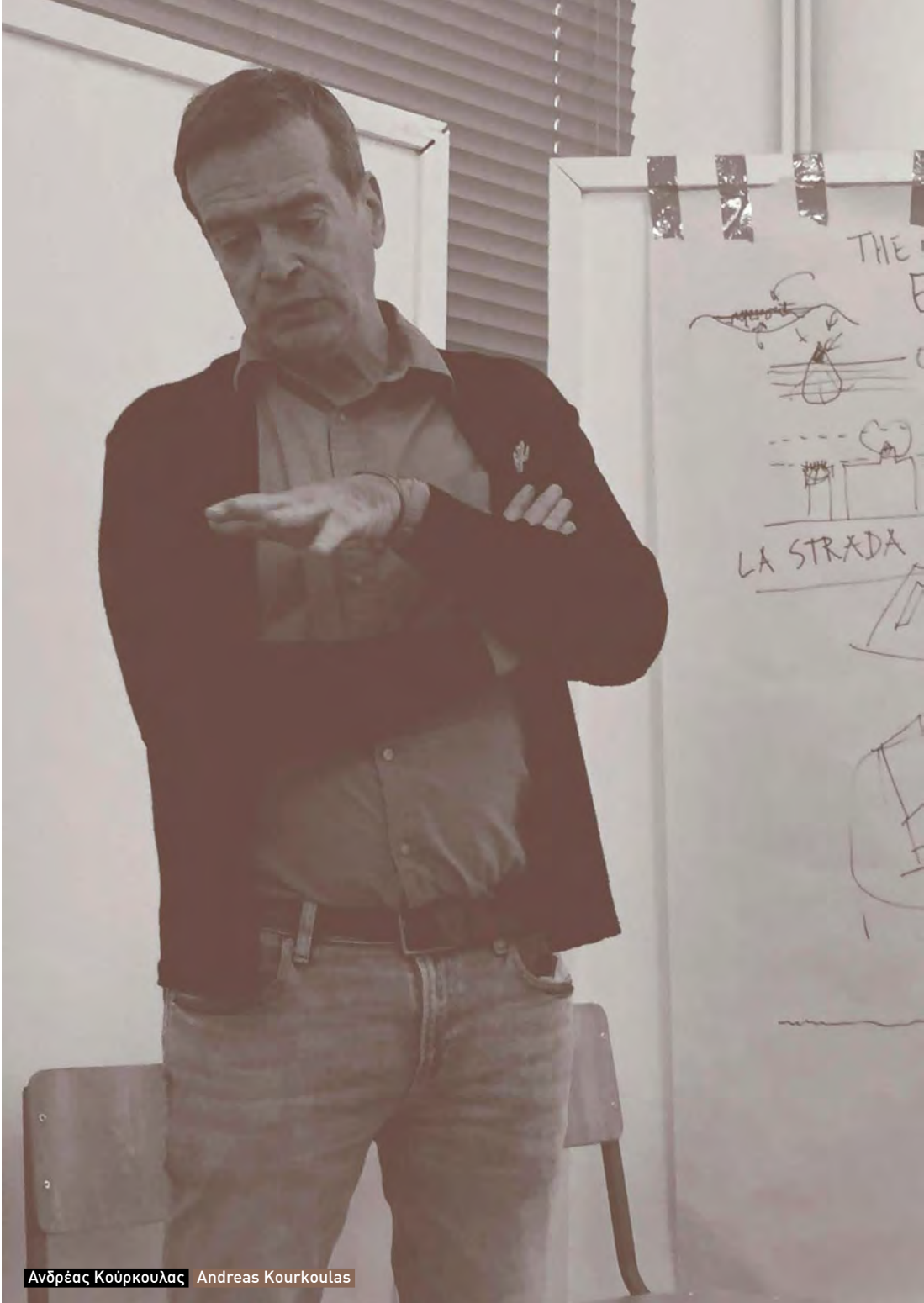

Τάσος Γκοβάτσος | Ανα-κάλυψε την Αθήνα

Συνδυάζοντας δύο τυπολογίες αστικού σχεδιασμού – των κλασικών χρόνων και του μοντέρνου κινήματος – επιτυγχάνεται ταυτόχρονα μεγαλύτερη πυκνότητα στις δομές κατοίκησης και μεγιστοποίηση του δημόσιου χώρου, στην ίδια επιφάνεια κάλυψης. Ο δημόσιος χώρος είναι ένα νέο επίπεδο που καλύπτει τις πολυκατοικίες, δίνοντας απόλυτη ελευθερία κινήσεων από αέρος, εξελίσσοντας ταυτόχρονα το παλιμψηστο της Αθήνας.

Tassos Govatsos | Re-Cover Athens

Combining two typologies of cityscapes – the classical city and the modern city - the result is more density of housing and the maximization of the public space, on the same footprint. Public space is a new layer that covers the apartment building, giving new potentials for movement or transportation from above, while, at the same time, it is an addition to the Athenian palimpsest.

Ανδρέας Κούρκουλας | Andreas Kourkoulas

Ηλίας Ζέγγελης, Ανδρέας Κούρκουλας | Elia Zenghelis, Andreas Kourkoulas

Φωτεινή Καλλικούνη, Βασιλική Ζωχιού, Μελίνα Ανζάουι | Foteini Kallikouni, Vasiliki Zochiou, Melina Anzaoui

Πάνος Δραγώνας, Έβελυν Γαβρήλου | Panos Dragonas, Evelyn Gavrilou

Κωστής Πανηγύρης | Costis Paniyiris

Εξοχικά πάθη - Παρακάμπτοντας την Αθήνα

Κωστής Πανηγύρης

Καθηγητής, Τμήμα Αρχιτεκτόνων,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Δίκτυα, πόλη, ύπαιθρος: Η διαρκής διόγκωση, επέκταση και πυκνωση των δικτύων υποδομών – επικοινωνίας, μεταφορών, ενέργειας, συνοδεύεται από τη σταδιακή τους εξαϋλωση. Ο παραδοσιακός «αστικός ιστός» υποκαθίσταται από ένα αφανές υπόστρωμα ταχύτατων και υπερπυκνών διασυνδέσεων. Έτσι, η αποστροφή μας προς οτιδήποτε τεχνητό και η πιεστική συνθήκη της κλιματικής αλλαγής καταφέρνουν να αναστήσουν τη γοητεία της «επιστροφής στη φύση», της απόδρασης από το άστυ - σε μια στιγμή όπου η κλασική αντίθεση μεταξύ πόλης υπαίθρου δείχνει να μπαίνει αργά και σταθερά, σε μια ιδιαίτερη ιστορική μετάβαση. Η χειραφέτηση των πόλεων από τη μεσαιωνική φεουδαρχία ήταν ιστορικά θεμελιώδης στη διαμόρφωση του σύγχρονου κόσμου. Έκτοτε οι πόλεις αποτελούν αδιαμφισβήτητους πόλους νεωτερικότητας, ενώ η περιφέρεια, η ύπαιθρος, είχε συχνά δευτερεύουσα σημασία. Η συσσώρευση πλούτου στις πόλεις είχε στον αντίποδά της τη φτώχεια, την καθυστέρηση της υπαίθρου. Μεγάλο μέρος του πλανήτη μετασχηματίζεται ακόμα σ' αυτές τις γραμμές - η διόγκωση των αστικών πληθυσμών στον αναπτυσσόμενο κόσμο τα επόμενα χρόνια προβλέπεται εντυπωσιακή. Στις ανεπτυγμένες χώρες της Δύσης, ωστόσο, η κλασική εικόνα της καθυστερημένης επαρχίας που φυλλοροεί προς τα ζωτικά προοδευτικά αστικά κέντρα έρχεται σε σύγκρουση, όχι μόνο με την αναπτυσσόμενη δυναμική της υπαίθρου, που τα νέα δίκτυα επιτρέπουν, αλλά και με μια αναδυόμενη αίσθηση εκφυλισμού της αστικής ζωτικότητας. Φαινόμενα όπως το Brexit, ο Trump, η ακραία συνωμοσιολογία, συχνά ερμηνεύονται ως μια αντίστροφη χειραφέτηση, αυτή τη φορά της μετανεωτερικής υπαίθρου από τις μορφωμένες αστικές ελίτ – μια πρωτοφανής ιστορική στιγμή.

Εξοχή: Πώς μετασχηματίζονται οι κατοικήσιμες ζώνες όπου οι παραδοσιακές αγροτικές δραστηρι-

Countryside Passions - Bypassing Athens

Costis Paniyiris

Professor, Department of Architecture,
University of Thessaly

Networks, city, countryside: The constant expansion, acceleration and densification of infrastructure networks - communication, transport, energy - is accompanied by their gradual dematerialization. The traditional "urban fabric" is being replaced by an invisible substrate of fast hyper-dense interconnections. Thus, our aversion to all things artificial and the urgency of climate change manage to resurrect the charms of "return to nature", the escape from the city; at a time when the classic contrast between city - countryside seems to gradually pass into a unique historical shift. The emancipation of cities by medieval feudalism was historically fundamental in the formation of the modern world. Since then, cities have been the undisputed poles of modernity, while the periphery, the countryside, has often been of secondary importance. The accumulation of wealth in the cities had on its counterside the impoverishment and backwardness of the countryside. Much of the planet is still being transformed along these lines - the expansion of urban populations in the developing world in the coming years is projected to be dramatic. In developed countries of the West, however, this classic picture of the backward countryside ever declining in favor of the vital progressive urban centers, is in conflict not only with the emerging dynamics of rural areas, which the new networks allow, but also with a novel sense of degeneration of urban vitality. Phenomena like Brexit, Trump or the proliferation of extreme conspiracy theories, are often interpreted as a reverse emancipation, this time of the post-modern countryside from the educated bourgeois elites - an unprecedented historical moment.

Countryside: How are the residential areas, where traditional agricultural activities are

όπτες για διάφορους λόγους καθίστανται παρωχημένες ενώ καινούρια προγράμματα επιτρέπονται εξαιτίας της νεοσύστατης συνδεσιμότητας; Η φυσική ομορφιά του τοπίου και η απόσταση από τα θορυβώδη κέντρα αναβιώνουν τις αδρανείς εξοχικές ζώνες.

Παρακάμπτοντας την Αθήνα: Ο Αυτοκινητόδρομος 13 συντομεύει τον εθνικό οδικό άξονα Π.Α.Θ.Ε. παρακάμπτοντας την πρωτεύουσα. Συνδέει Ελευσίνα με Υλίκη ανατολικά της Πάρνηθας, στη γραφική ξεχασμένη χάραξη της παλαιάς Εθνικής Οδού. Πεδίο έρευνας του εργαστηρίου οι εξοχές που διασχίζει ο 13. Η νέα υποδομή διασπείρει προγράμματα και κατοικήσιμες. Το στούντιο καταπνάνεται με το σχεδιασμό κομβικών projects, εξοχικών πυκνωτών που αντιμετωπίζουν προγραμματικά και συμβολικά τη νέα ζωτικότητα του τόπου.

Πάθη: Από τη μητρόπολη του Simmel ως το *Delirious New York* η πόλη είναι η σταθερή πηγή εκπλήξεων, υπερβολών, συναισθήματος. Κι όμως, με μια θεαματική αντιστροφή οι πόλεις μας επιφυλάσσουν μια τελευταία έκπληξη. Αυτοεξουδετερώνονται μετατρέπόμενες σε ομοιογενή, ασφαλή καθεστώτα αξιών γης και κέρδους - το gentrification εξοστρακίζει τα ανθρώπινα πάθη προς τη Διονυσιακή τους κοιτίδα. Το εργαστήριο καλωσορίζει τα άσπτα πάθη ως συγκροτησιακά συστατικά στην αναζήτηση της διασκορπισμένης έντασης της εξοχικής αρχιτεκτονικής.

Βοηθός διδασκαλίας: Ανδρέας Νικολοβγένης

Édouard Manet,
Le déjeuner sur l'herbe, 1863

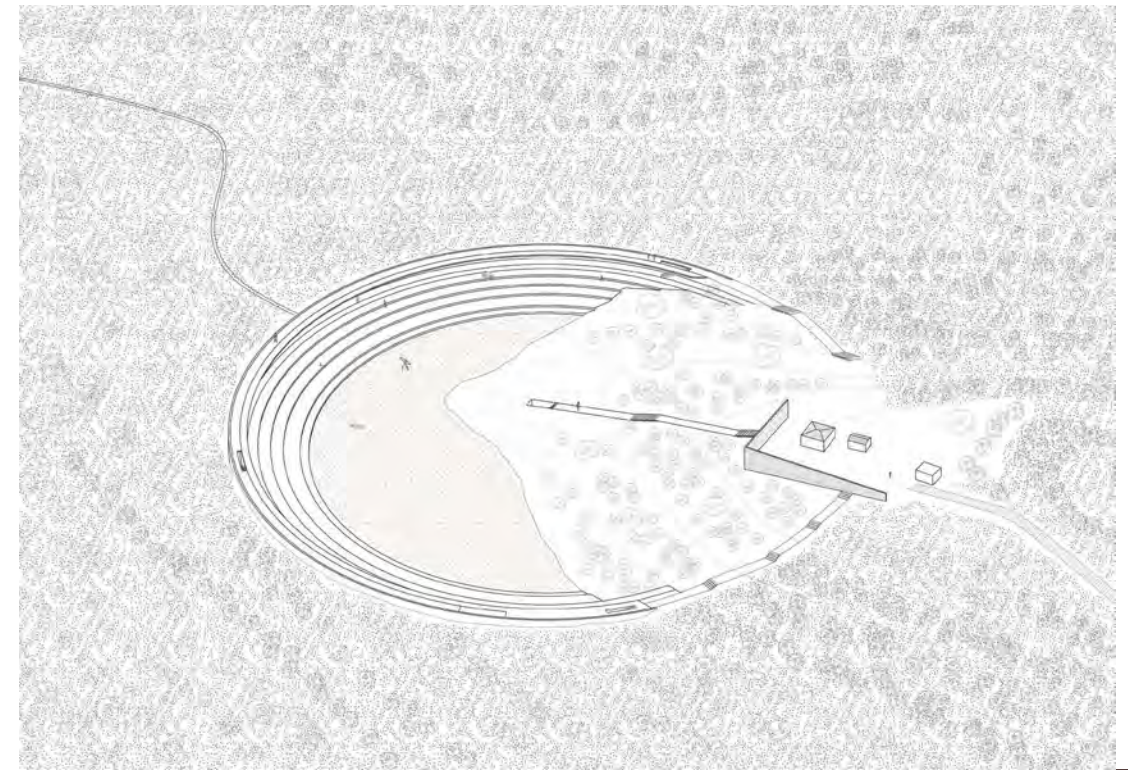
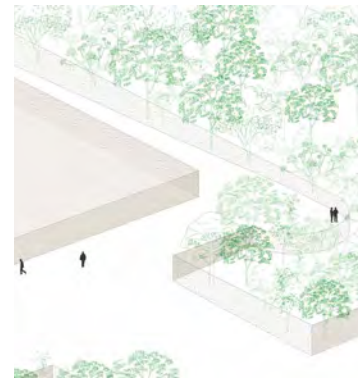
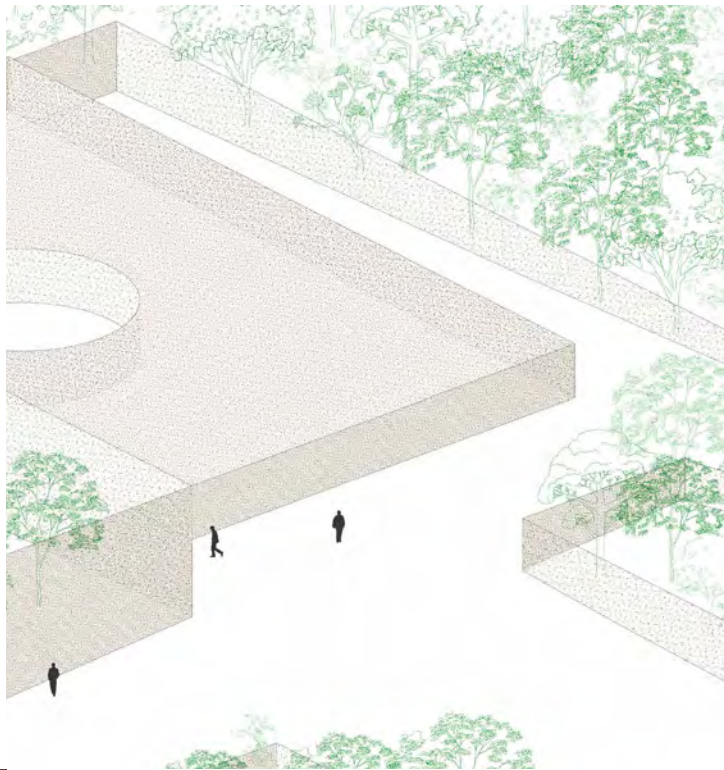
becoming obsolete, transformed while novel programs are implemented due to newly established connectivity? The natural beauty of the landscape and the distance from the noisy urban centers revive the dormant country zones.

Bypassing Athens: Highway 13 cuts short on the main North-South National Highway, bypassing the capital. It connects Elefsina with Yliki east of Parnitha, along the picturesque forgotten route of the old National Road. The countryside crossed by 13 is the research field of the studio. The new infrastructure will scatter programs and housing. The studio deals with the design of key projects, countryside condensers that address programmatically and symbolically the renewed vitality of the place.

Passions: From Simmel's metropolis to *Delirious New York* the city is the constant source of surprises, excesses, emotions. Yet, with a spectacular reversal, our cities reserve one last surprise. They self-neuter and become homogeneous, secure regimes of real estate and profit. Gentrification ostracizes human passions outwards, towards their Dionysian cradle. The workshop welcomes these prodigal passions as formative ingredients in the quest of the dispersed intensity of countryside architecture.

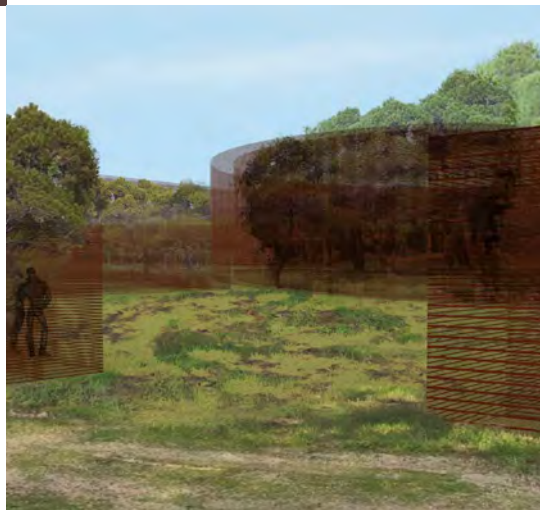
Teaching Assistant: Andreas Nikolovgenis

30

31

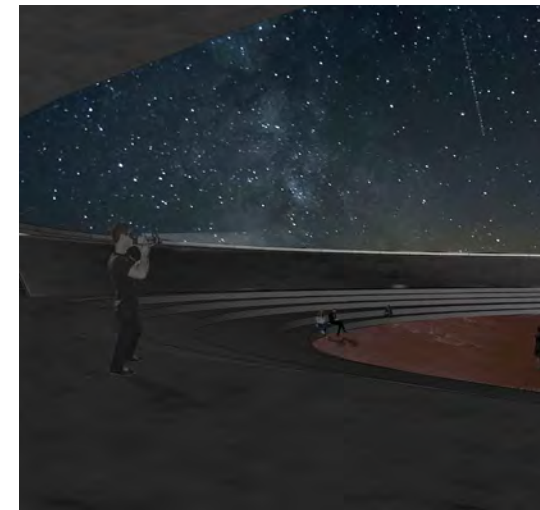

Τάσος Γκοβάτσος | έλευθω + έρω

Χρησιμοποιείται ο φράκτης ως το πιο κοινό στοιχείο της ελληνικής υπαίθρου (ένα όριο που προστατεύει από την εισβολή ή αποτρέπει τη διαφυγή) δημιουργώντας ένα δημόσιο χώρο συνάντησης προς αναζήτηση της σεξουαλικής απόλαυσης, όπου κάποιος μπορεί να παρατηρήσει ή να εξερευνήσει κρυφές πτυχές του εαυτού του. Ένα παιχνίδι με τις έννοιες ελευθερία και περιορισμός.

Tassos Govatsos | Towards Love

Using fence as the most common element of the Greek countryside (a border that protects from entering or prevents an escape), we create a public space for cruising, where one can observe or explore one's own latent desires. A play on words freedom and restriction.

Φωτεινή Καλλικούνη | Έναστρο μπαλκόνι

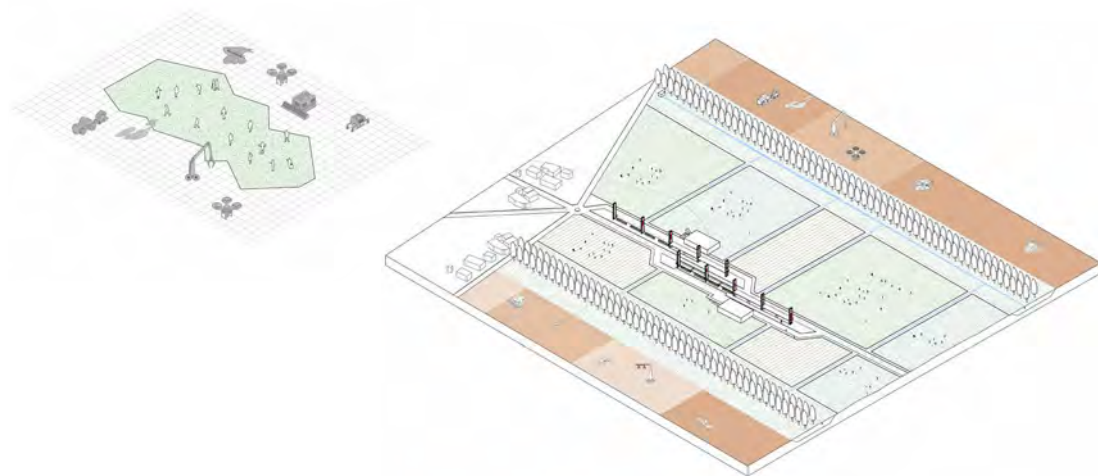
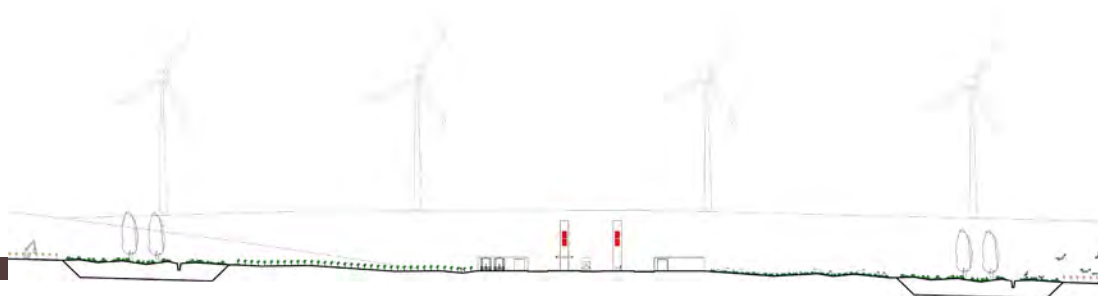
Η σύνθεση μιας νέας εξοχής που ενεργοποιεί την εμπειρία στο σκοτάδι αποτελεί την αντίδραση στην πόλη που δεν κοιμάται ποτέ. Δεδομένης της αδυναμίας παρατήρησης του σκοτεινού ουρανού από τους λόφους της Αθήνας, προτείνεται η δημιουργία μιας περικλειστής δομής, ενός δακτυλίου παρατήρησης στον λόφο Σεγκούνα που θα απευθύνεται σε αυτούς που αποζητούν να βιώσουν την αρχετυπική εμπειρία της παρατήρησης του ουρανού.

Foteini Kallikouni | Starry Balcony

The design of a new countryside that activates the experience of darkness is a reaction to the city that never sleeps. Given the impossibility of observing the dark sky from the hills of Athens, a round-shaped observation structure on Seguna hill is addressed to those who seek the archetypal experience of sky observation.

Μελίνα Ανζάουη | Agri-Loop

Σε ένα μέλλον όπου η εξοχή καλύπτεται από μια θάλασσα εντατικοποιημένης και αυτοματοποιημένης καλλιέργειας, οι άνθρωποι αναγκάζονται να ξεβραστούν σε νησίδες παραγωγής με αργούς ρυθμούς. Μια νησίδα στον οικισμό Οινόη απλώνεται σαν strip κατά μήκος τους δρόμους με υποδομές ανάδειξης προϊόντων και τοπικά διαμόρφωση για την προστασία της από την εντατική καλλιέργεια.

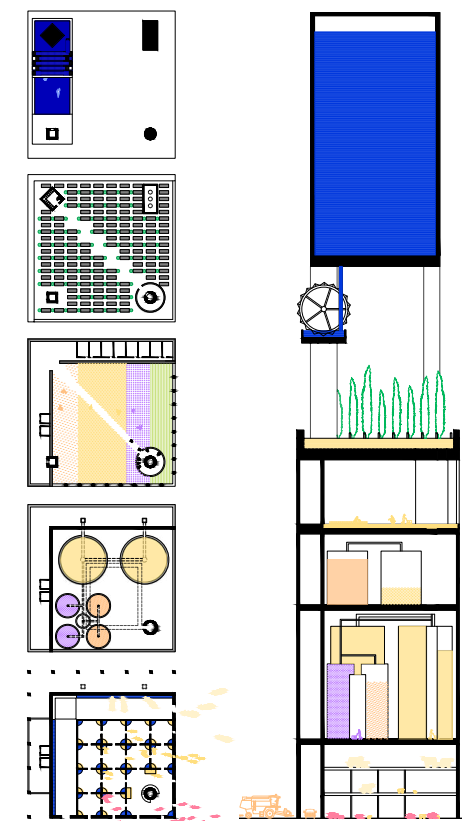
Melina Anzaoui | Agri-Loop

In a future where the countryside is covered by a sea of intensified and automated farming, people are forced to gather in 'islands' of slow production. An islet near the Oinoi settlement unfolds like a strip along the road, it includes product promotion infrastructure and employs landscaping for its protection from intensive farming.

Βασίλης Μαυριανός | Εξοχικός πικνωτής

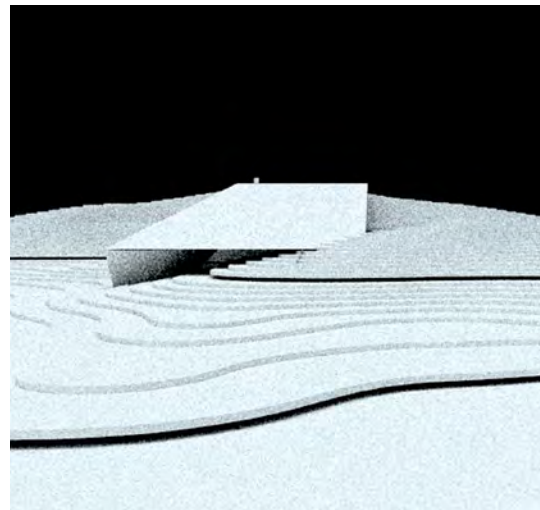
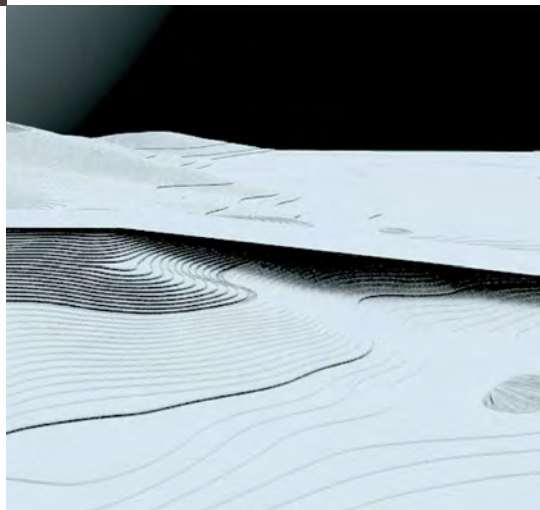
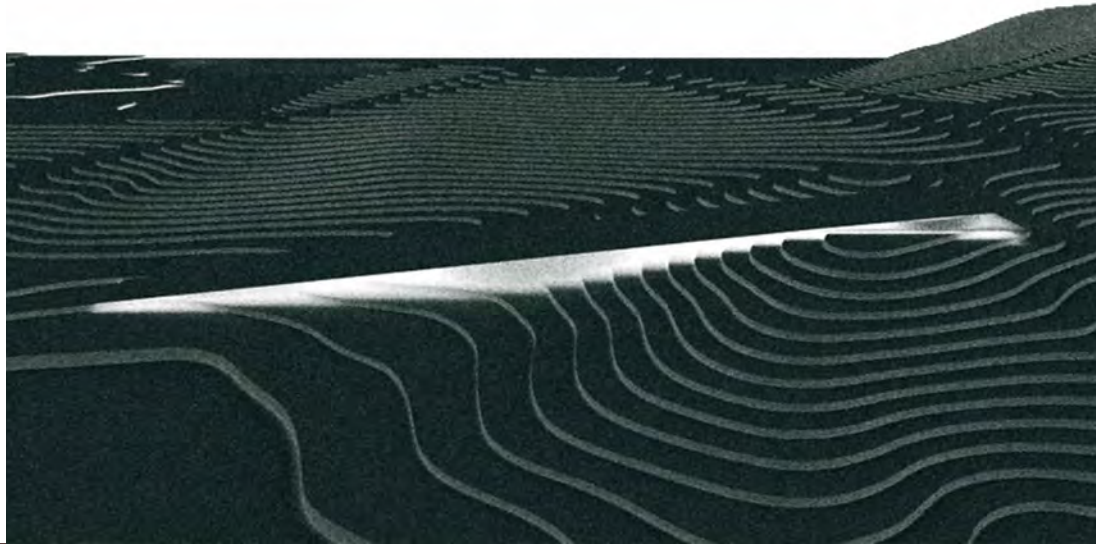
Τι θα μπορούσε να συμβεί αν φανταστούμε την αποδέσμευση του εδάφους από τις ανθρώπινες επεμβάσεις και τη συμπύκνωση των απαιτήσεων καθ' ύψος; Η εμφάνιση οάσεων πρασίνου και η δημιουργία εξοχικών πικνωτών, όπου συνυπάρχουν: ένα σύγχρονο μαντρί, αποθήκες σιτηρών και γεωργικών προϊόντων, ξενοδοχείο αγροτουρισμού, νεκροταφείο των γύρω οικισμών, πσίνα και δεξαμενή νερού που τροφοδοτεί ολόκληρη την πεδιάδα.

Vassilis Mavrianos | Countryside Condenser

What could happen if we imagine the freeing of the ground from human interventions and the concentration of needs and countryside condensers in which coexist: a modern kraal, warehouses for grain and agricultural products, an agrotourism hotel, a cemetery for use by the surrounding settlements, a swimming pool and a water tank that irrigates the entire plane.

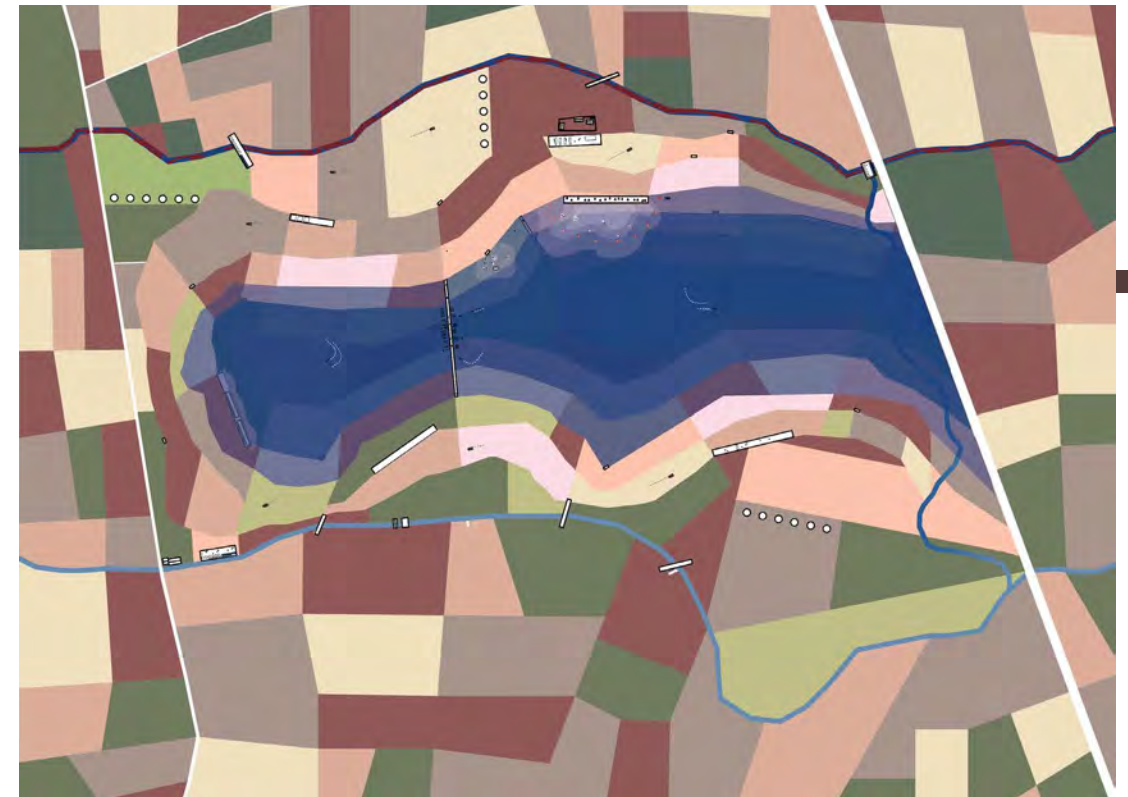
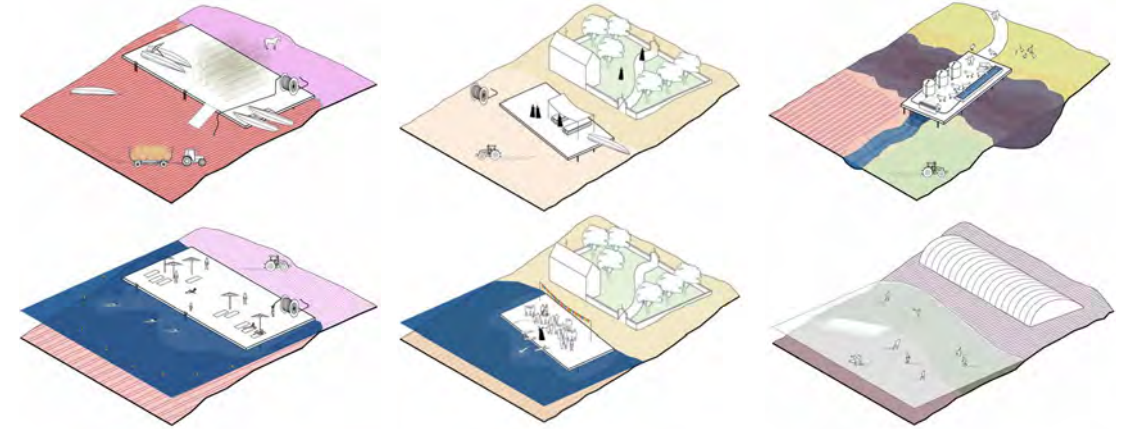

Αθηνά Σπηλιωτοπούλου | Ήλιος: Ένα πεδίο αναγέννησης

Η εξοχή συντίθεται από φυσικές γεωμετρικές μορφές, μεταβαλλόμενες υπό το φως του ηλίου. Η αυθεντικότητα και η ανάγκη για υγεία, ευεξία και επαφή με τη φύση προσκαλούν τον αστικό πληθυσμό στην ύπαιθρο. Μια γραμμική ράμπα, υπό το πρίσμα του φωτός του ηλίου, εναποτίθεται στο τοπίο και συγκροτεί ένα τεχνολογικά προηγμένο κύτταρο εργασίας και ψυχαγωγίας.

Athena Spiliotopoulou | Helios: A Healing Field

Light and the natural landscape form the Greek countryside. The search for authenticity and flexible working conditions attract urban population and cause a shift towards a new healthy living. A geographically oriented linear sun-cell ramp, detached from the natural ground, amplifies the light, while enclosing sheltered technologically advanced functions, thereby revealing the healing role of light and sun.

Βασιλική Ζωχίου | Η ενδιάμεση γη

Η αντιμετώπιση του νερού ως δημόσιου αγαθού της εξοχικής γης και ο εποχιακός χαρακτήρας της κατοίκησης της εξοχής, ήταν οι αφορμές για τη δημιουργία ενός βραχυκυκλώματος των υδάτινων δικτύων. Ένα μεταβαλλόμενο τοπίο, που λειτουργεί με την ύπαρξη ή την απουσία νερού, αλλά και δημιουργεί, τοπικά, σημεία με διαφορετικό 'νερό' που σιγά σιγά εξαφανίζονται ή ξανά-αποκαλύπτονται μέσα στον κύκλο του χρόνου.

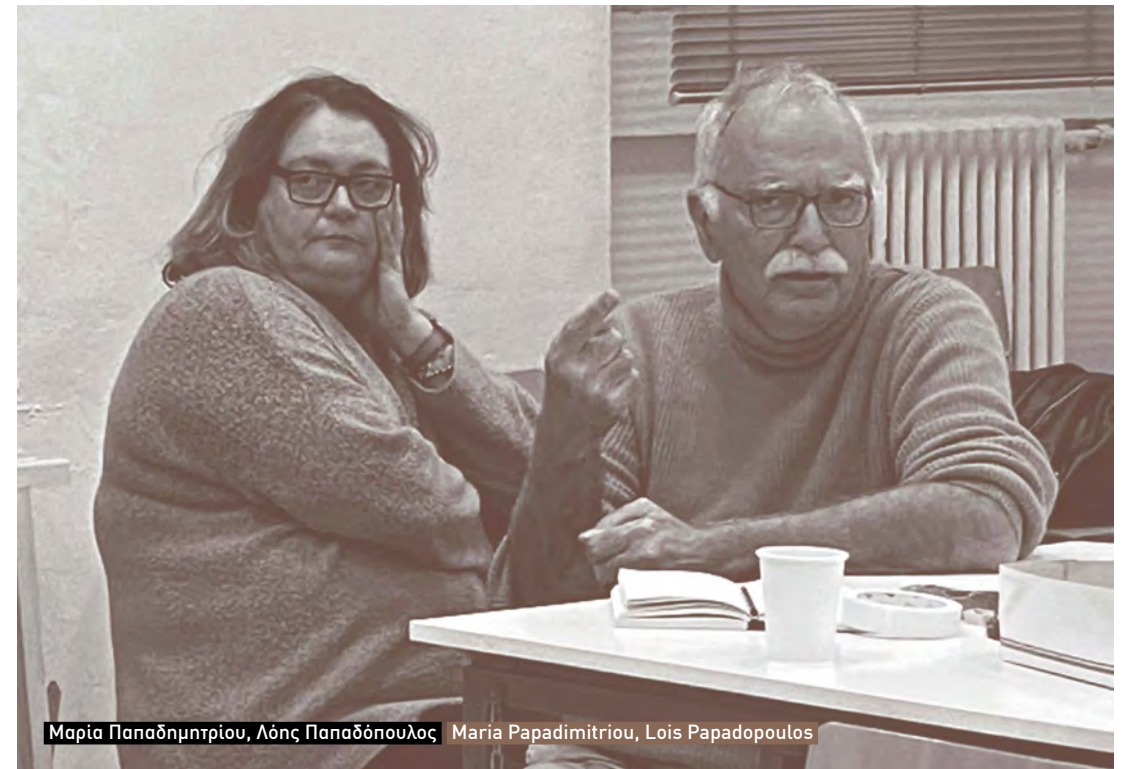
Vasiliki Zochiou | The Land In-Between

The idea of water as a public good, and the seasonal inhabitation of the countryside, were the main points of this intervention. A seasonally changing landscape, which provides several areas of water, or functions differently with its presence or absence.

Δήμητρα Κατσώτα, Λεωνίδας Παπαλαμπρόπουλος Demetra Katsota, Leonidas Papalambropoulos

Μαρία Παπαδημητρίου, Λός Παπαδόπουλος Maria Papadimitriou, Lois Papadopoulos

Κωστής Πανηγύρης, Βασίλης Μαυριανός, Μαρία Παπαδημητρίου,
Μελίνα Ανζάουη, Ηλίας Ζέγγελης, Γιάννης Αίσωπος, Βασιλική Ζωχιού
Costis Paniyiris, Vassilis Mavrianos, Maria Papadimitriou,
Melina Anzaoui, Elia Zenghelis, Yannis Aesopos, Vasiliki Zochiou

Κωστής Πανηγύρης, Ανδρέας Νικολοβγένης, Λός Παπαδόπουλος, Μελίνα Ανζάουη, Βασίλης Μαυριανός,
Βασιλική Ζωχιού, Λεωνίδας Παπαλαμπρόπουλος, Γιάννης Αίσωπος, Ηλίας Ζέγγελης, Αθηνά Σπηλιωτοπούλου,
Μαρία Παπαδημητρίου, Τάσος Γκοβάτσος
Costis Paniyiris, Andreas Nikolovgenis, Lois Papadopoulos, Melina Anzaoui, Vassilis Mavrianos,
Vasiliki Zochiou, Leonidas Papalambropoulos, Yannis Aesopos, Elia Zenghelis, Athina Spiliotopoulou,
Maria Papadimitriou, Tasos Govatsos

Ο αδρανής άξων: Αναβίωση της οδού Αριστοτέλους στη Θεσσαλονίκη

Ηλίας Ζέγγελης

Αρχιτέκτων, Καθηγητής

Κατά κανόνα, οι διαδικασίες αστικοποίησης των αστικών κέντρων στην Ελλάδα αφορούν στη μερική εφαρμογή πολεοδομικών οραμάτων, ως απόρροια κοινωνικο-οικονομικών πιέσεων και εξυπηρέτησης μικρο-ιδιωτικών συμφερόντων. Αποδείχθηκε ότι η Θεσσαλονίκη δεν αποτελεί εξαίρεση καθώς η υλοποίηση του «μεγαλεπίβολου» σχεδίου του Ερνέστ Εμπράρ υπήρξε μερική.

Η ονομασία του Άξονα της Οδού Αριστοτέλους ως «Βουλευάρτο της Κοινωνίας των Εθνών» αποτελεί ένδειξη του οράματος της πολυπολιτισμικότητας ως πλαίσιο της πρότασης του Εμπράρ, ένα όραμα που ποτέ δεν έγινε πραγματικότητα ως συνέπεια γεγονότων, ιστορικών περιστάσεων και κοινωνικών ανακατατάξεων που ακολούθησαν και νέων συσχετισμών που αυτά προκάλεσαν. Ίδωμένο ως ένα νέο και ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό πρόβλημα, το επίκαιρο ζήτημα της αναβίωσης του άξονα, ακριβώς έναν αιώνα μετά από τη σύλληψη του Εμπράρ, σε ένα εντελώς διαφορετικό πλέον πλαίσιο, υπαγορεύει τη μελέτη και τη βαθιά κατανόηση των διαδικασιών εξέλιξης μιας ρευστής και ασταθούς αστικής συνθήκης.

Υπό αυτό το πρίσμα, επιχειρήθηκε η αξιολόγηση της οδού Αριστοτέλους, ως κυρίαρχο οργανωτικό άξονα, με προτάσεις για τον μετασχηματισμό της, ως παραδείγματα για το μέλλον και συντελεστές ενός ευρύτερου στόχου: τη μελέτη της εξέλιξης της σύγχρονης ελληνικής πόλης και, παράλληλα, τον σχεδιασμό υποδειγματικών αρχέτυπων.

Ο όρος παράδειγμα γίνεται αντιληπτός και νοηματοδοτήθηκε σύμφωνα με τον ορισμό του Thomas Kuhn. Εφαρμοζόμενος στο αντικείμενο και στους στόχους της «αρχιτεκτονικής ως ιδεολογικού εγχειρήματος», ο όρος επεβλήθη ως μια θεμελιώδης και υποδειγματική έννοια, αντιληπτή ως τέτοια από την αρχιτεκτονική κοινότητα στο σύνολό της. Κατά συνέπεια, στόχος του μετασχηματισμού ήταν να αποτελέσει «αλλαγή παραδείγματος».

The Dormant Axis: Revival of Thessaloniki's Aristotle Street

Elia Zenghelis

Architect, Professor

As a rule, the urbanization processes of Greece's prime urban centers concern the partial implementation of urban visions that result from socio-economic pressures and the servicing of micro-private interests. And it turns out that Thessaloniki is no exception, as testified by the fact that Ernest Hébrard's "grandiose" plan for the city was only partially implemented.

The naming of the Aristotle Street Axis as "Boulevard de la Société des Nations" is testament to Hébrard's aspiration of multiculturalism in his proposition. However, this was a vision that never came true, but remained dormant, in defiance of subsequent events, historical circumstances and social upheavals which produced alternative correlations.

The question therefore arose of an intervention in a fluid and unstable urban context, that presupposed a deep understanding of the factors pertaining to its evolution process; the opportune question of the revival of the Aristotle Street Axis objectives, a century after Hébrard's initial conception, and in a completely different context, consequently became a novel and distinct architectural problem.

The studio brief envisaged the evaluation of Aristotle Street, as the city's dominant organizational axis, to be followed by proposals for its transformation, as paradigms for the future. As such, it was part of a larger objective: the study of the contemporary Greek city's evolution, whilst asking for the design of exemplary archetypes. The studio's understanding of the term paradigm was deemed to be that given by Thomas Kuhn: applied to the discipline of architecture, the term is therefore seen as a fundamental and exemplary concept, to be perceived as such by the architectural community as a whole; consequently, the objective of the requested transformation was to constitute a paradigm shift.

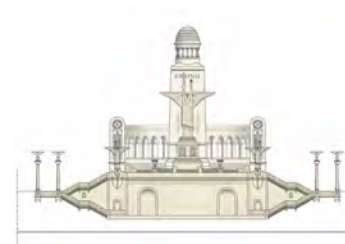
Ο παραπάνω στόχος έθεσε τα κριτήρια για το εργαστήριο, και ο σχεδιασμός μεθοδεύθηκε με την ενεργοποίηση των δυνατοτήτων της διαδρομής κατά μήκος του άξονα, δυνατότητες ανεκμετάλλευτες και αδρανείς. Η αφύπνιση αυτής της εγγενούς δυναμικής υλοποιείται μέσω της φύσης και της ετερόκλητης θεματολογίας μιας αλληλουχίας πέντε επεμβάσεων, που, αναζητώντας μια σύγχρονη πλέον εκδοχή του ανεκπλήρωτου οράματος της πολυπολιτισμικότητας του Εμπράρ, μετατρέπουν τον άξονα της Αριστοτέλους σε αγωγό που ρέει προς τη θάλασσα και καταλήγει, με την τελευταία παρέμβαση, στον Θερμαϊκό, αντικατοπτρικό σημείο του άξονα.

Επιπροσθέτως, το εργαστήριο λειτούργησε συλλογικά: η απαίτηση για συνεργασία ενθάρρυνε τη συνύπαρξη και το διάλογο μεταξύ των συμμετεχόντων, εισάγοντας ένα συμπληρωματικό επίπεδο σχεδιαστικής πολυπλοκότητας στο θέμα. Το τελικό αποτέλεσμα διαμορφώνεται από πέντε εν σειρά αυτοτελείς αλλά αλληλοεξαρτώμενες παρεμβάσεις που, μέρη μιας κοινής στρατηγικής στην κλίμακα της πόλης.

Σε συνδυασμό με την έντονα ετερογενή προγραμματική δομή των ατομικών επεμβάσεων και διαδοχικών σχέσεων τους κατά μήκος του άξονα, η ιδέα του «επιτακτικού διαλόγου» αναβαθμίζει τη σχεδιαστική διαδικασία, προσδίδοντας μεγάλη υπεραξία στο τελικό αποτέλεσμα. Και, ως εκπαιδευτικό εργαλείο, επιχειρεί να τοποθετήσει τα στοιχεία του «διαλόγου» και της «συνεργασίας» στον πυρήνα των στόχων της αρχιτεκτονικής, αμφισβητώντας επίμαχες έννοιες όπως αυτή της «αυτονομίας».

Οι προτάσεις του εργαστηρίου παρουσιάστηκαν στο Ελληνικό Περίπτερο στη 17η Διεθνή Έκθεση Αρχιτεκτονικής Βιεννής Βενετίας 2020/2021.

Το εργαστήριο του Ηλία Ζέγγελη πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με τον Γιάννη Α. Αϊσωπο.
Βοηθός διδασκαλίας: Θοδωρή Κανταρέλις

Ε. Εμπράρ, Αναπαράσταση απόληξης άξονα. Μνημείο της Ειρήνης, ΤΑΜ ΑΠΘ.
E. Hébrard, Representation of the axis ending. Monument of Peace, AUTH.

Ε. Εμπράρ, Προοπτική άποψη παραθαλάσσιας πλατείας, πηγή: P. Lavedan, 1922.
E. Hébrard, Waterfront square perspective view, source: P. Lavedan, 1922.

Αεροφωτογραφία του άξονα της Αριστοτέλους, Γ. Τσαουσάκης, 1984.
Aerial view of the Aristotelous axis, G. Tsousakis, 1984.

With this objective forming the criteria of the studio, the project evolved through the activation of the possibilities inherent in the trajectory that crosses the city fabric along the Aristotle Street Axis, which, operating as a relay conduit, runs into the sea. The reawakening of its underlying dynamic is thus stimulated by a sequence of heterogeneous, yet co-dependent and linked interventions, starting in the upper city, and ending with an island in the Thermaic Gulf.

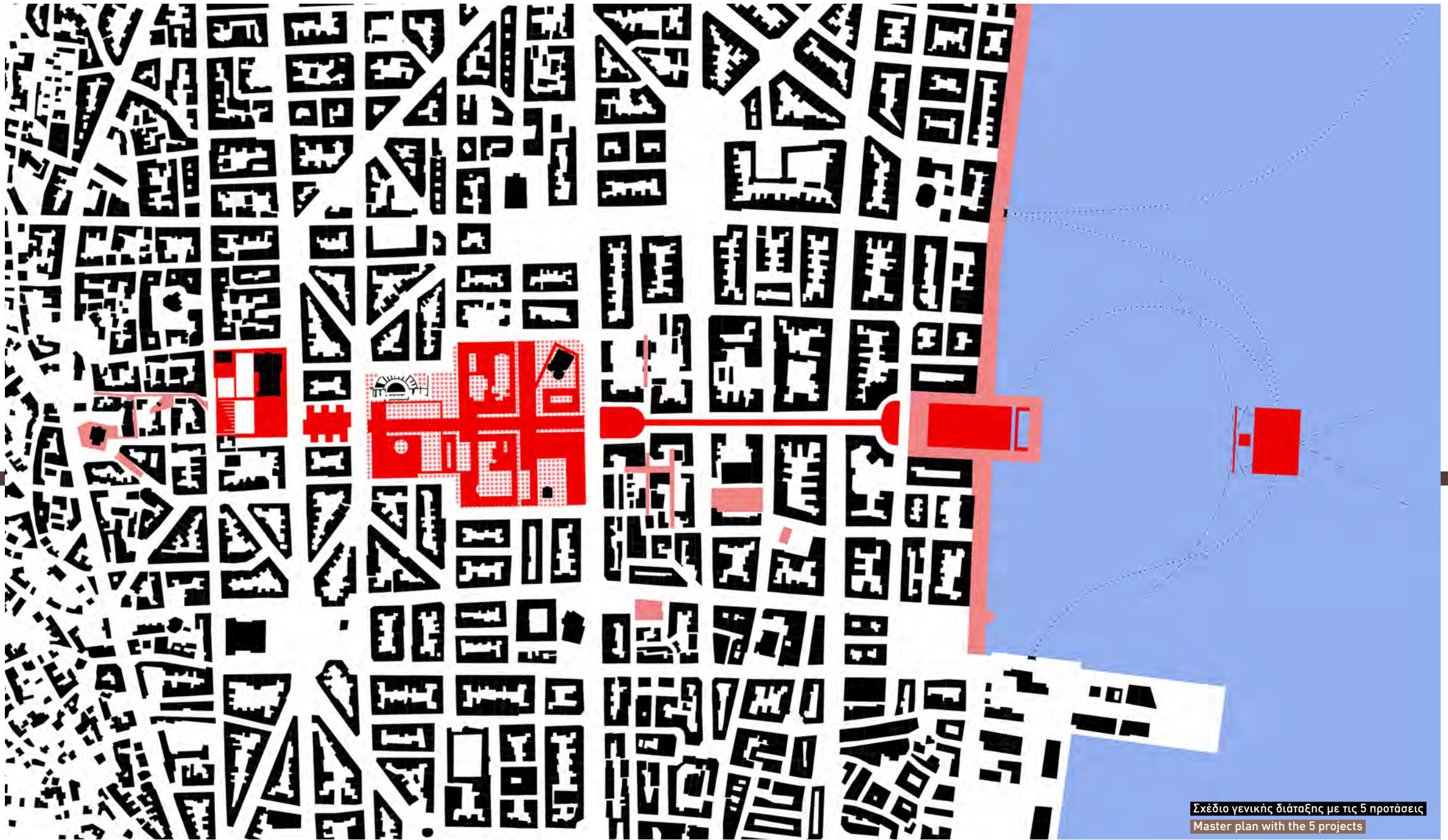
The studio requirement for collective engagement, compelled the participants to "coexist" and enter into an association and discourse, that introduced a supplementary layer of complexity to the given brief. Thus, the project's end-product consists of five individual and interdependent interventions, which, while maintaining their autonomy and special characteristics, result in a coherent and coordinated architectural whole that yields a single common strategy at the scale of the city.

In that sense, and along with the strongly heterogeneous program structure of the individual projects and their sequential relationships, the concept of an "imperative discourse" engendered a critical value-added component to the design process. Most importantly, it was perceived as an advanced educational tool that placed the elements of "dialogue" and "collaboration" at the core of the discipline of architecture, while questioning contentious notions such as the question of "autonomy"...

The studio projects were presented at the Greek Pavilion of the 17th International Architecture Exhibition Venice Biennale 2020/2021.

Elia Zenghelis's studio was taught in collaboration with Yannis A. Aesopos.
Teaching Assistant: Thodoris Kantarelis

Σχέδιο γενικής διάταξης με τις 5 προτάσεις
Master plan with the 5 projects

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε ιδιαίτερα τον Ομότιμο Καθηγητή ΑΠΘ Νίκο Καλογήρου, συντονιστή Επιμελητή της έκθεσης «Η Λεωφόρος της Κοινωνίας των Εθνών: Ο Άξονας της Αριστοτέλους στη Θεσσαλονίκη», επίσημης ελληνικής συμμετοχής στη 17η Διεθνή Έκθεση

Special thanks go to: Nikos Kalogirou, Professor Emeritus at the Aristotle University of Thessaloniki, coordinating Curator of the exhibition «Boulevard de la Société des Nations: The Aristotle Axis in Thessaloniki», Greek participation in the 17th Venice Biennale 2020/2021,

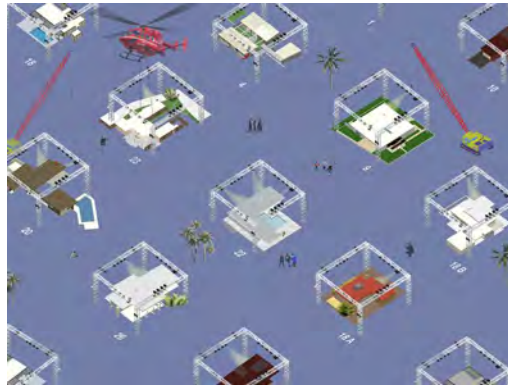
Αρχιτεκτονικής Biennale Βενετίας 2020/2021, τον αρχιτέκτονα Πρόδρομο Νικηφορίδη και τον Ομότιμο Καθηγητή Πανεπιστημίου Θεσσαλίας Λόη Παπαδόπουλο, για την καθοριστική συμβολή τους στη διδασκαλία του εργαστηρίου.

Prodromos Nikiforidis, architect and Lois Papadopoulou, Professor Emeritus at the University of Thessaly for their decisive contribution to the studio.

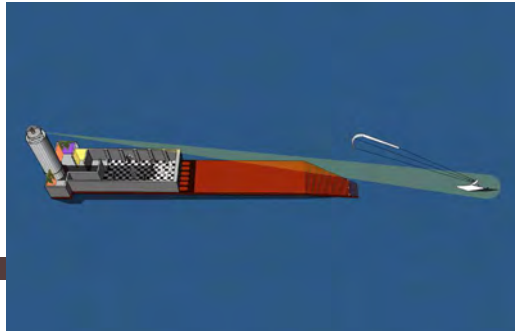

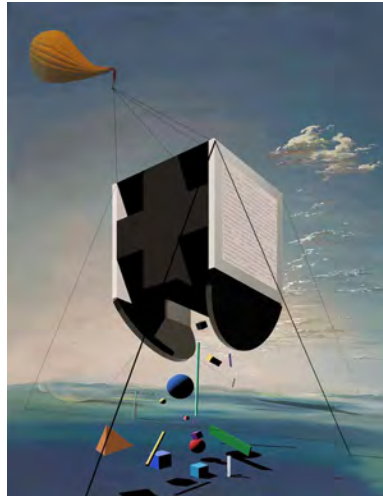
Τάσος Γκοβάτσος | Tassos Govatsos
Gifu Kitagata Apartment Building, SANAA, 2000
Pedregulho Housing Complex, Afonso Eduardo Reidy, 1955

Φωτεινή Καλλικούνη | Foteini Kallikouni
No-Stop City, Archizoom, 1969
Stop City, Dogma, 2008

Βασιλική Ζωχιού | Vasiliki Zochiou
Casa Malaparte, Adalberto Libera, 1937
Casa Barragán, Luis Barragán, 1947

Βασίλης Μαυριανός | Vassilis Mavrianos
Tektonik and the Suprematism, Kasimir Malevich, 1926
Lenin Institute and the Architectural Planets, Ivan Leonidov, 1927

Μελίνα Ανζάουι | Melina Anzaoui
Stahl House, Pierre Koenig, 1960
Kaufman House, Richard Neutra, 1947 (photos Julius Shulman)

Εισαγωγική άσκηση: «Αρχές του Μοντέρνου: Αναπλασμένα Μανιφέστα ή Η εφεύρεση του "Δημόσιου Πυκνωτή"»

Introductory Exercise: "Principles of the Modern: Manifestos Recast or The Invention of the Public Condenser"

Ηλίας Ζέγγελις, Βασιλική Ζωχιού | Elia Zenghelis, Vasiliki Zochiou

Ηλίας Ζέγγελις, Γιάννης Αίσωπος, Θανάσης Μάνης, Μελίνα Ανζάουι, Βασίλης Μαυριανός, Φωτεινή Καλλικούνη
Elia Zenghelis, Yannis Aesopos, Thanassis Manis, Melina Anzaoui, Vassilis Mavrianos, Foteini Kallikouni

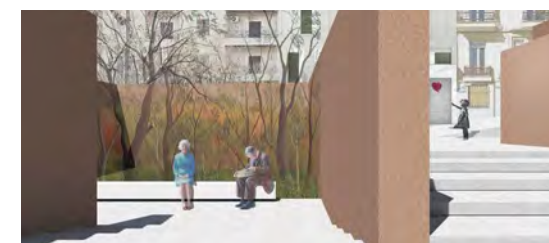

Τάσος Γκοβάτσος | Ways of Seeing

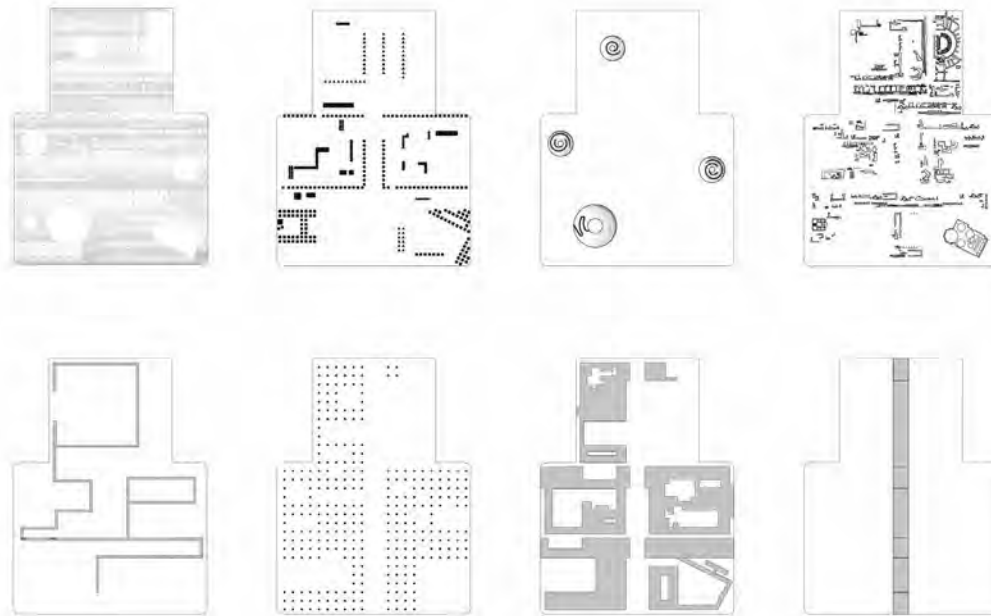
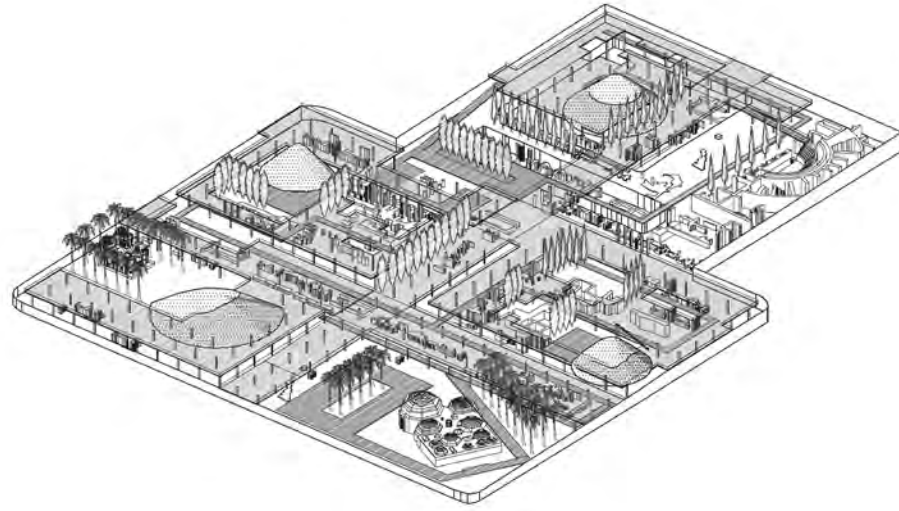
Η πρόταση αφορά στον επανασχεδιασμό της πλατείας του Αγίου Δημητρίου και την εισαγωγή ενός νέου τοπίου που θα σηματοδοτεί την απόληξη του άξονα της Αριστοτέλους. Ο δημόσιος χώρος σε πολλαπλά επίπεδα και η επαναλαμβανόμενη αλλαγή κατευθύνσεων με πορείες που δεν αναφέρονται στον άξονα στοχεύουν σε μία τελετουργική παρατήρηση της πραγματικότητας της πόλης από τον επισκέπτη.

Tassos Govatsos | Ways of Seeing

The proposal concerns the redesign of Agios Demetrios Square and the introduction of a new landmark that signals the upper end of the Aristotle Street Axis. The public domain is shaped by multiple levels and a repeated change of directions consisting of paths that are extraneous to the axis, aim at a ritual observation of the city reality by the visitor.

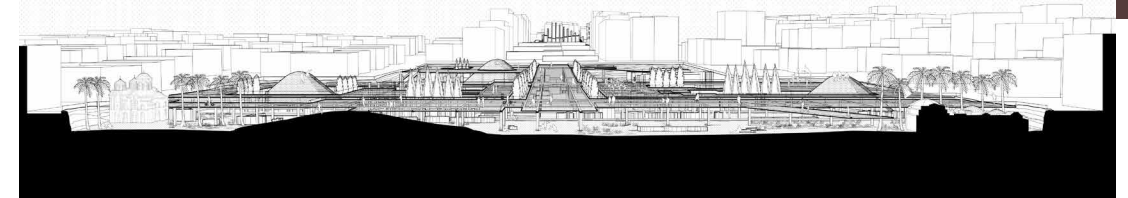

Βασιλική Ζωχίου | Ο κήπος της Αγοράς

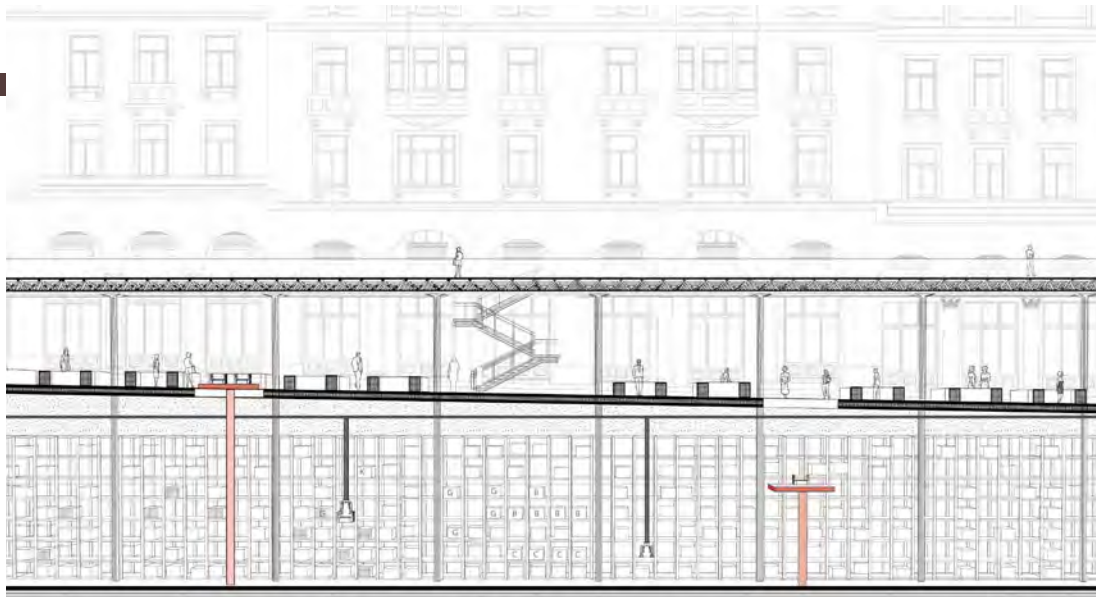
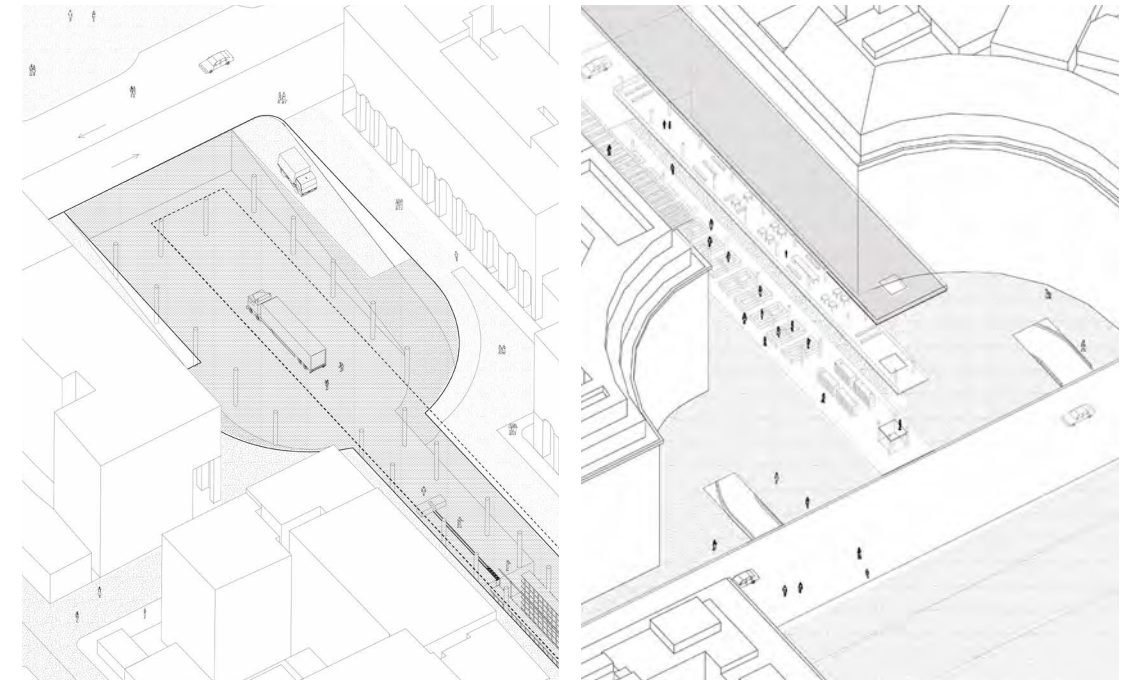
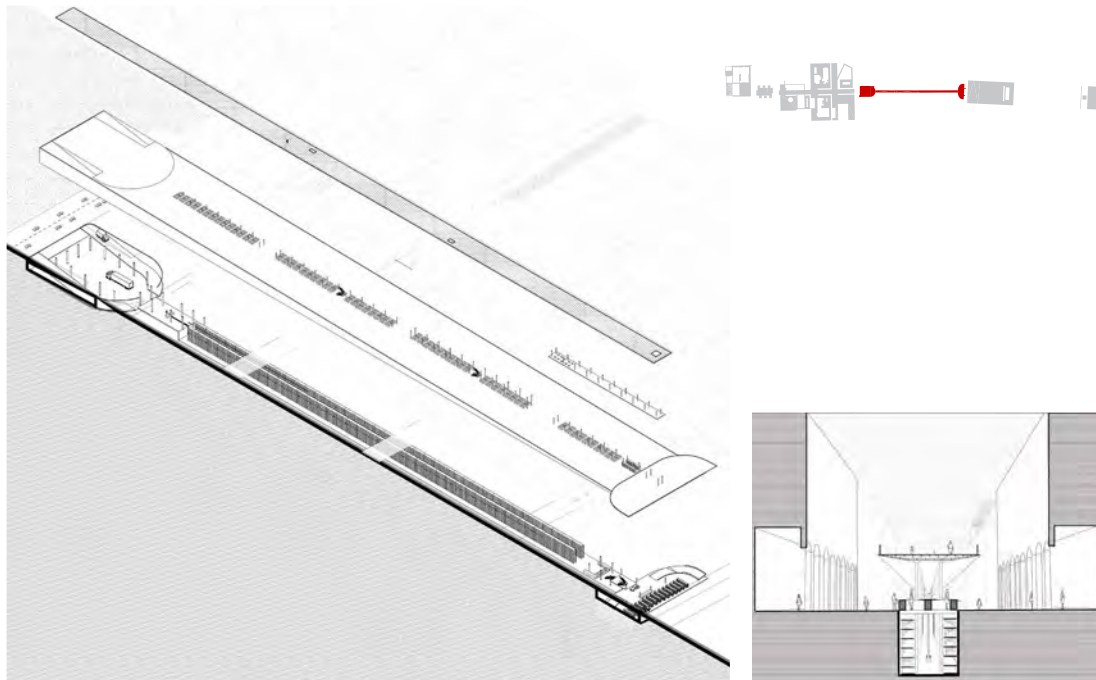
Θεωρώντας δεδομένη την ύπαρξη αρχαιοτήτων της Ρωμαϊκής Αγοράς στο υπέδαφος της σημερινής πλατείας, αλλά και τη μεγάλη χρονική διάρκεια που απαιτείται για τη συνολική αποκάλυψή τους, προτείνεται η δημιουργία ενός συστήματος πλατφορμών, αιωρούμενων πλατειών που μεταβάλλονται σταδιακά, αντιδρώντας στις ανακαλύψεις και στην εναλλασσόμενη φύση του υποκείμενου αρχαιολογικού τοπίου.

Vasiliki Zochiou | The Forum Orchard

The project hovers over the Roman Forum. Taking as a given the existence of hidden antiquities in the substratum, but also the long duration required for their complete unveiling, the project proposes the creation of a suspended system of platforms, new floating squares, that transform on time, in response to discoveries and the changing nature of the underlying archaeological landscape.

Φωτεινή Καλλικούνη | Meta Mart

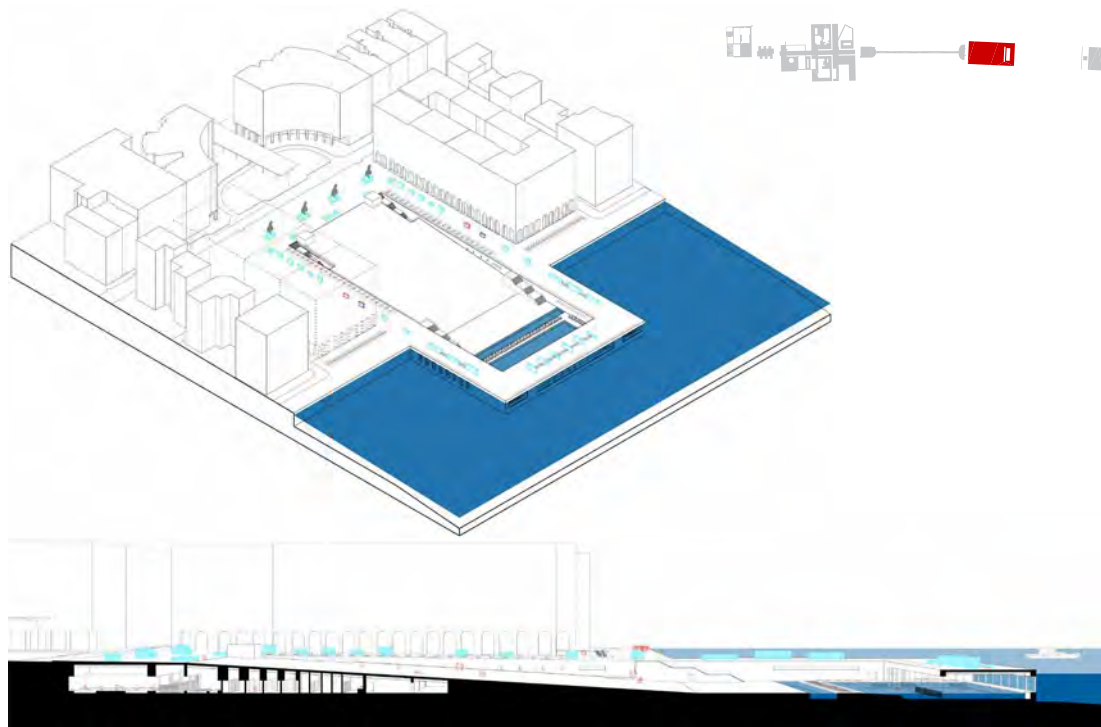
Στο σημείο όπου ο άξονας της Αριστοτέλους πεζοδρομείται τμηματικά, μεταξύ της Εγνατίας Οδού και της οδού Μητροπόλεως, προτείνεται ο σχεδιασμός μιας νέας αγοράς η οποία ορίζεται από την τοποθέτηση ενός γραμμικού στεγάστρου. Προσαρμοσμένος στις μελλοντικές απαιτήσεις, ο νέος τύπος αγοράς αντλεί στοιχεία από τους υφιστάμενους τύπους των παραδοσιακών αγορών στο κέντρο της πόλης λύνοντας τα προβλήματα χώρου, χρόνου και επαφής με το προϊόν.

Foteini Kallikouni | Meta Mart

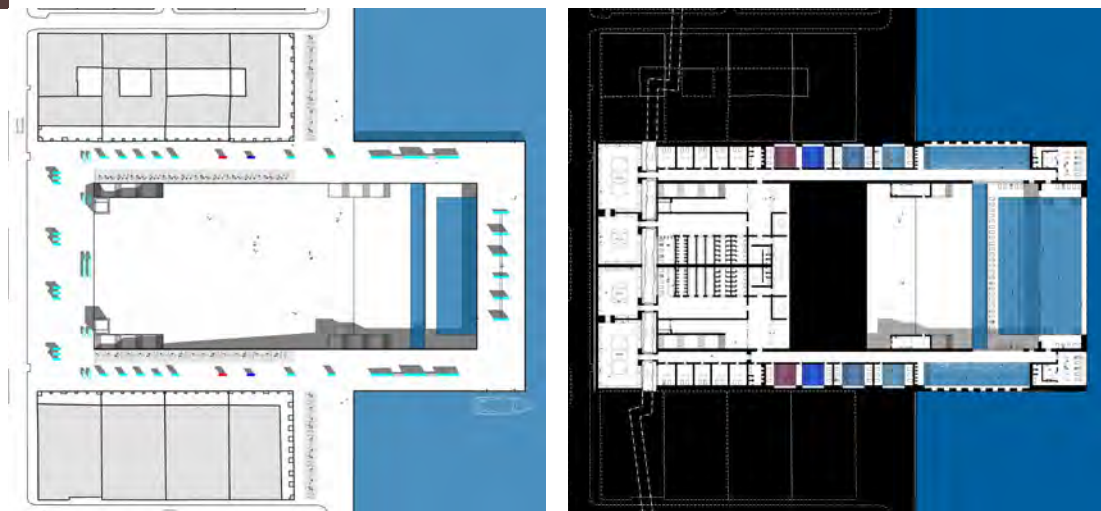
At the point where the Aristotelous axis is pedestrianized, between Via Egnatia and Mitropoleos Street, a new market is defined by the installation of a linear canopy. Adapting to future needs, the new market that is influenced by the existing typologies of traditional markets of the city, aims to address issues of storage, delivery time and contact with the product.

50

Μελίνα Ανζάουι | Downtown Thermae

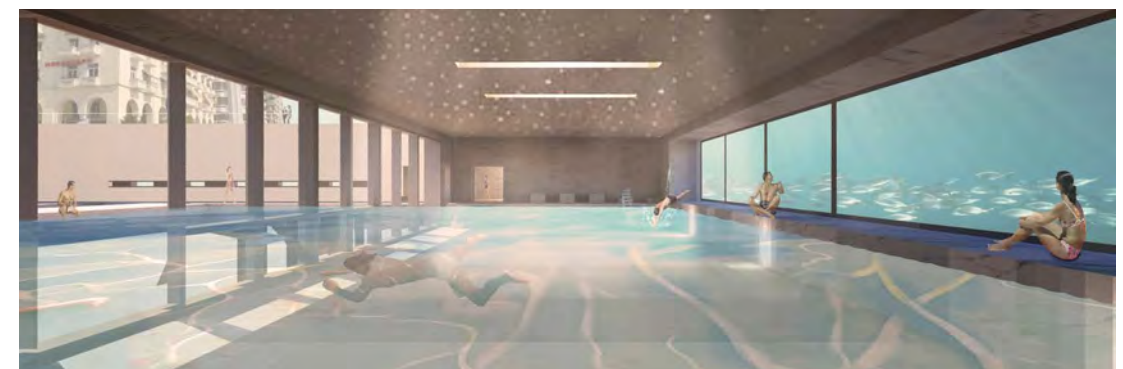
Κάτω από την Πλατεία Αριστοτέλους, διαμορφώνονται τα νέα δημόσια λουτρά μέσα στο νερό, γύρω από μια βυθισμένη υδάτινη πλατεία ανατρέποντας το αυστηρό παραθαλάσσιο όριο. Με στόχο να αναβιώσουν τη λουτρική παράδοση της Θεσσαλονίκης, μεταλλάσσουν την πλατεία σε ένα νέο δημόσιο χώρο που μετατρέπει τη βύθιση στο νερό σε θέαμα και μοναδική εμπειρία.

Melina Anzaoui | Downtown Thermae

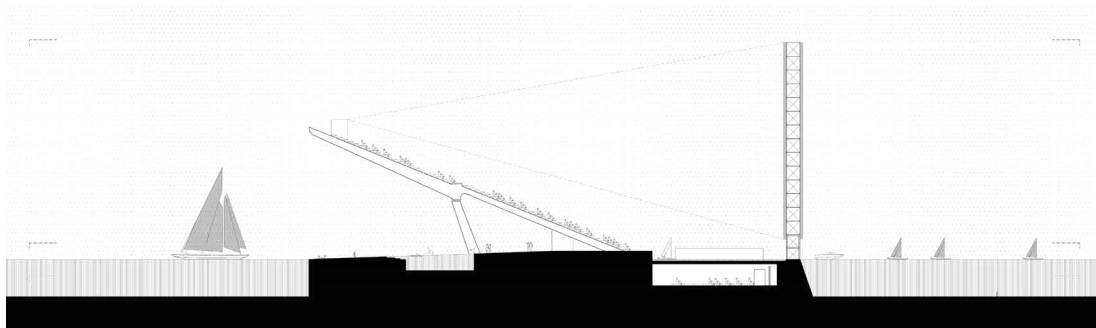
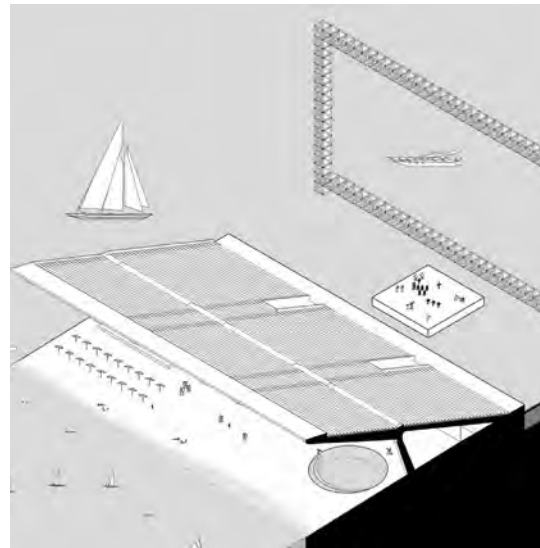
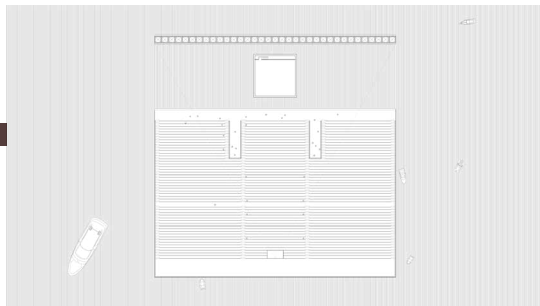
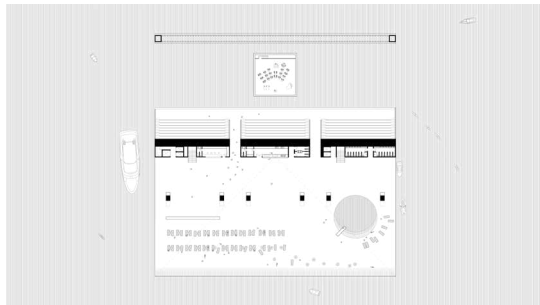
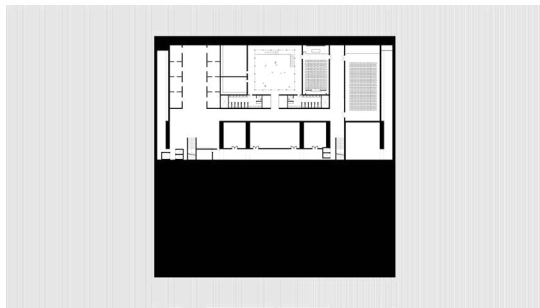
Below Aristotelous Square, new public baths are within the sea around a submerged water square, breaking the strict coastal boundary. In order to revive the bathing tradition of Thessaloniki, the baths transform the square into a new public space that turns the submersion in the water into a spectacle and a unique experience.

51

Βασίλης Μαυριανός | Ways of Seaing

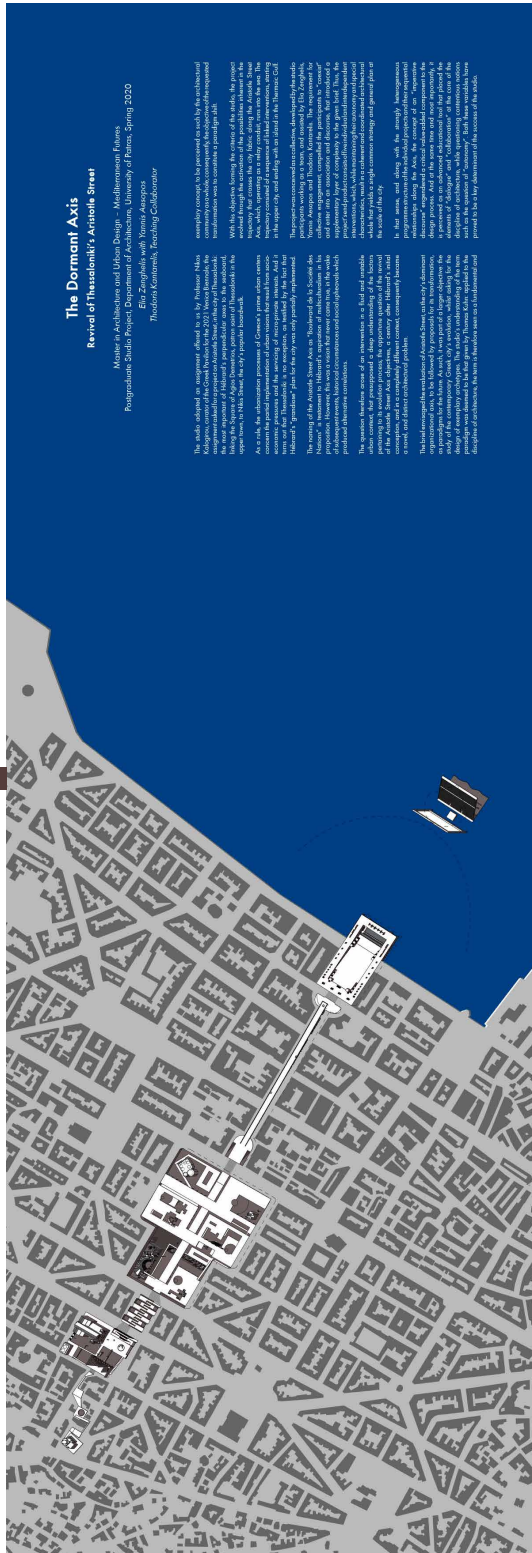
Η πρόταση εστιάζει στην επαναφορά της οπτικής της πόλης από τη θάλασσα. Ένα νησί στον Θερμαϊκό κόλπο φιλοξενεί το διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου και αποτελεί προορισμό επαφής των κατοίκων με το υγρό στοιχείο. Το υπαίθριο αμφιθέατρο και η διπλή οθόνη ορίζουν τον χώρο του θεάματος διακριτά από την υγρή πλατεία, όπου συνυπάρχουν λουόμενοι, θεατές και επισκέπτες.

Vassilis Mavrianos | Ways of Seaing

The project seeks to restore the view of the city from the sea. An island in the Thermaic Gulf hosts the International Film Festival and is a destination for residents to get in touch with the water. The open-air amphitheater and the double screen define the spectacle space separately from the liquid square, where bathers, spectators and visitors coexist.

The Dormant Axis

Revival of Nea Street's Atriois Street
 Master in Architecture and Urban Design - Mediterranean Futures
 Postgraduate Studio Project, Department of Architecture, University of Patras, Spring 2020
 Eleni Zografidou with Yvonna Antonopoulou
 Theodoros Panagiotou, Yvonna Antonopoulou

The studio selected an intervention defined by its historical and urban context, as well as its potential for future development. The project was initiated in 2019, following the completion of the master's thesis. The project's focus was on the revitalization of the Dormant Axis, a street that has been largely abandoned and underutilized. The project aimed to explore the potential of the street as a public space and to propose interventions that would enhance its urban and social value. The project was a collaborative effort between the students and the professor, with a focus on the development of a master plan and the implementation of specific interventions. The project was presented at the University of Patras and the Mediterranean Futures conference.

The studio selected an intervention defined by its historical and urban context, as well as its potential for future development. The project was initiated in 2019, following the completion of the master's thesis. The project's focus was on the revitalization of the Dormant Axis, a street that has been largely abandoned and underutilized. The project aimed to explore the potential of the street as a public space and to propose interventions that would enhance its urban and social value. The project was a collaborative effort between the students and the professor, with a focus on the development of a master plan and the implementation of specific interventions. The project was presented at the University of Patras and the Mediterranean Futures conference.

The studio selected an intervention defined by its historical and urban context, as well as its potential for future development. The project was initiated in 2019, following the completion of the master's thesis. The project's focus was on the revitalization of the Dormant Axis, a street that has been largely abandoned and underutilized. The project aimed to explore the potential of the street as a public space and to propose interventions that would enhance its urban and social value. The project was a collaborative effort between the students and the professor, with a focus on the development of a master plan and the implementation of specific interventions. The project was presented at the University of Patras and the Mediterranean Futures conference.

The studio selected an intervention defined by its historical and urban context, as well as its potential for future development. The project was initiated in 2019, following the completion of the master's thesis. The project's focus was on the revitalization of the Dormant Axis, a street that has been largely abandoned and underutilized. The project aimed to explore the potential of the street as a public space and to propose interventions that would enhance its urban and social value. The project was a collaborative effort between the students and the professor, with a focus on the development of a master plan and the implementation of specific interventions. The project was presented at the University of Patras and the Mediterranean Futures conference.

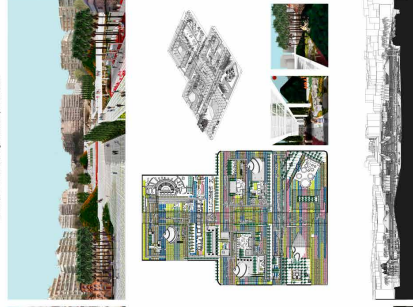
Ways of Seating

The proposed concept is based on the idea of a new public space that would be a mix of different types of seating and activities. The project aims to create a space that is both functional and aesthetically pleasing. The project was presented at the University of Patras and the Mediterranean Futures conference.

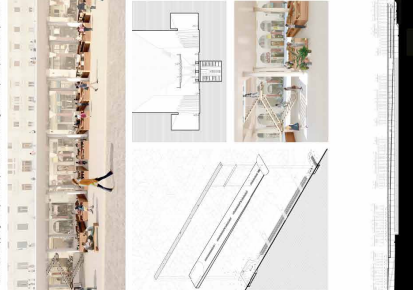
The Forum Orchard

The proposed concept is based on the idea of a new public space that would be a mix of different types of seating and activities. The project aims to create a space that is both functional and aesthetically pleasing. The project was presented at the University of Patras and the Mediterranean Futures conference.

MachKort

The proposed concept is based on the idea of a new public space that would be a mix of different types of seating and activities. The project aims to create a space that is both functional and aesthetically pleasing. The project was presented at the University of Patras and the Mediterranean Futures conference.

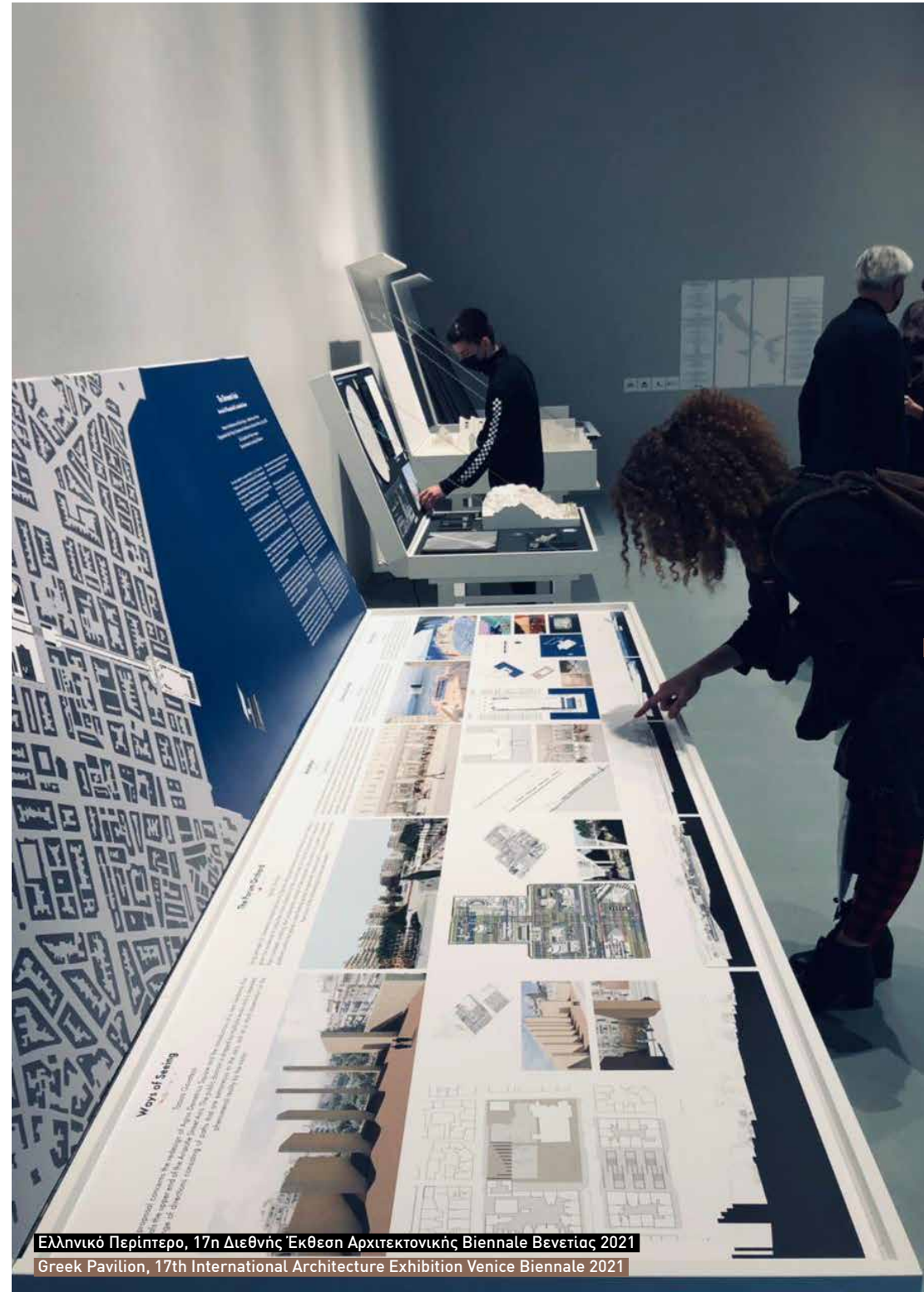
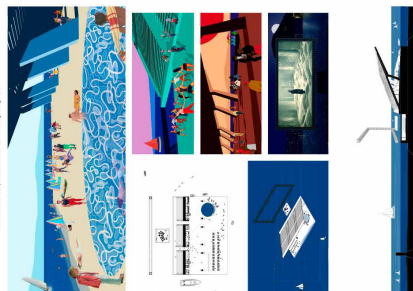
DownTown Thermo

The proposed concept is based on the idea of a new public space that would be a mix of different types of seating and activities. The project aims to create a space that is both functional and aesthetically pleasing. The project was presented at the University of Patras and the Mediterranean Futures conference.

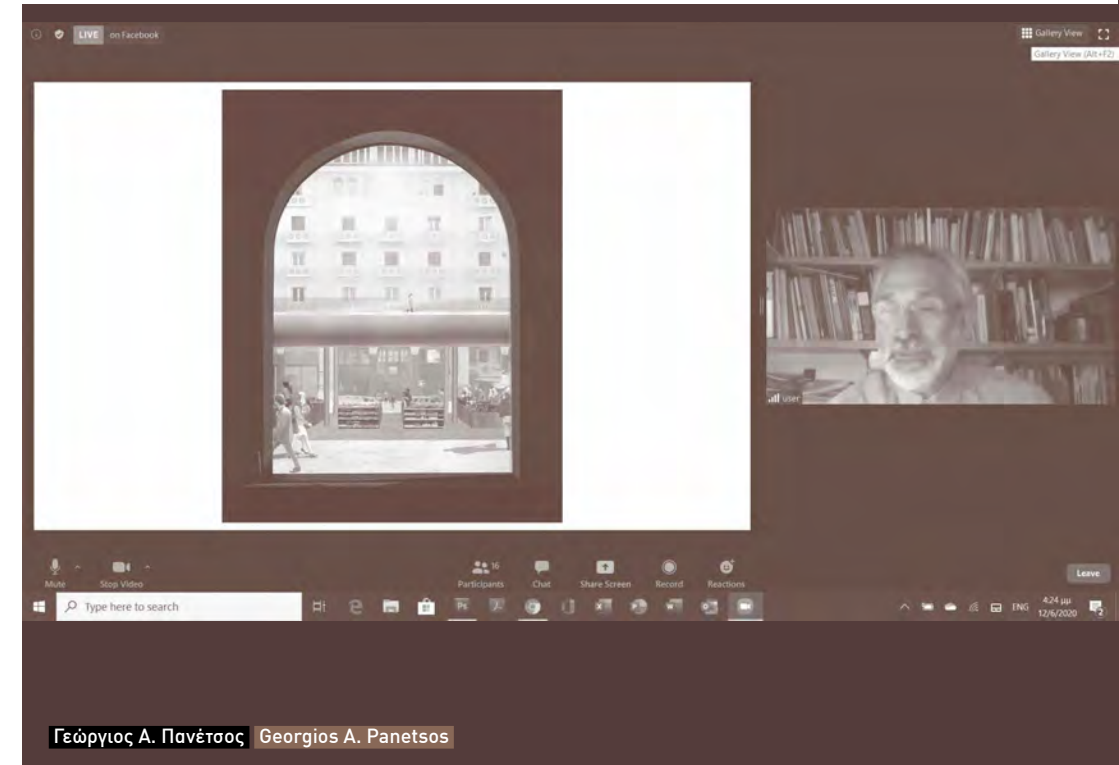
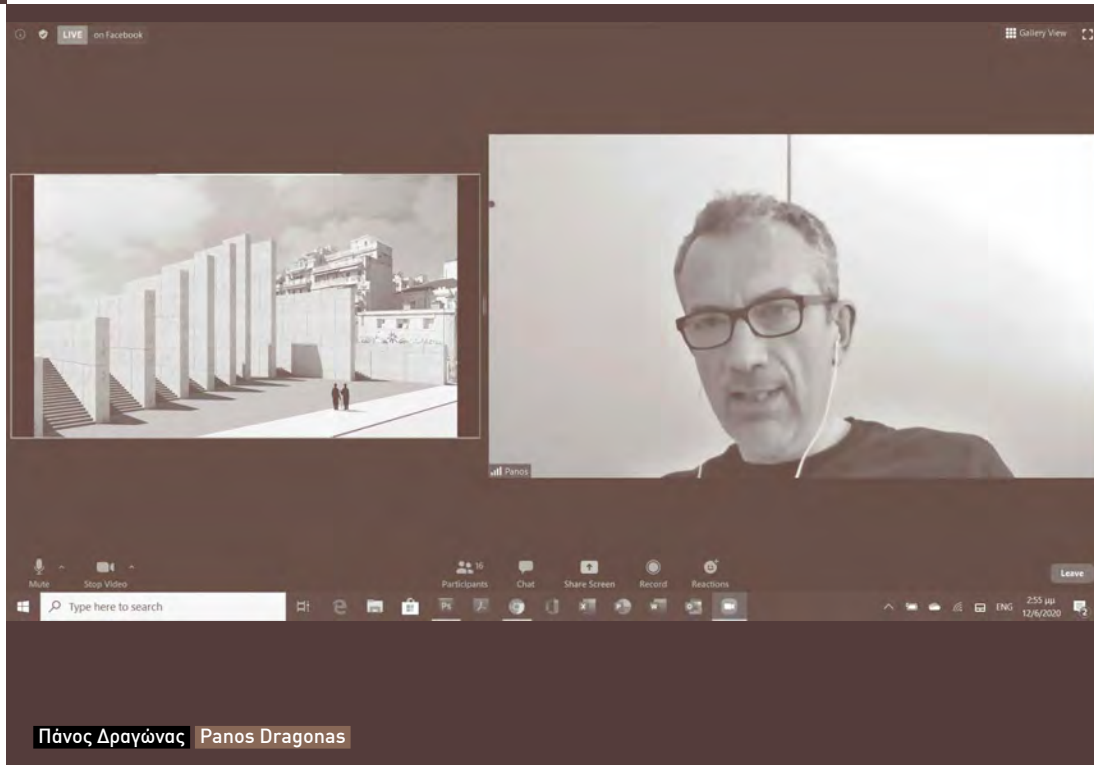
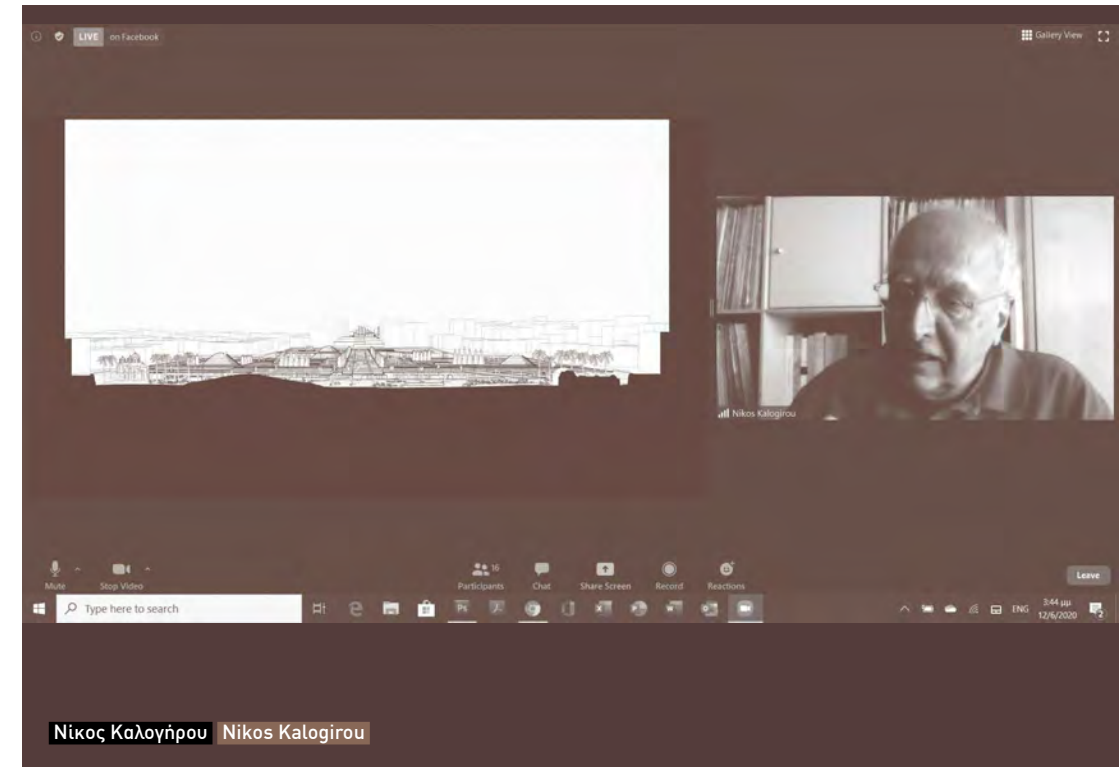
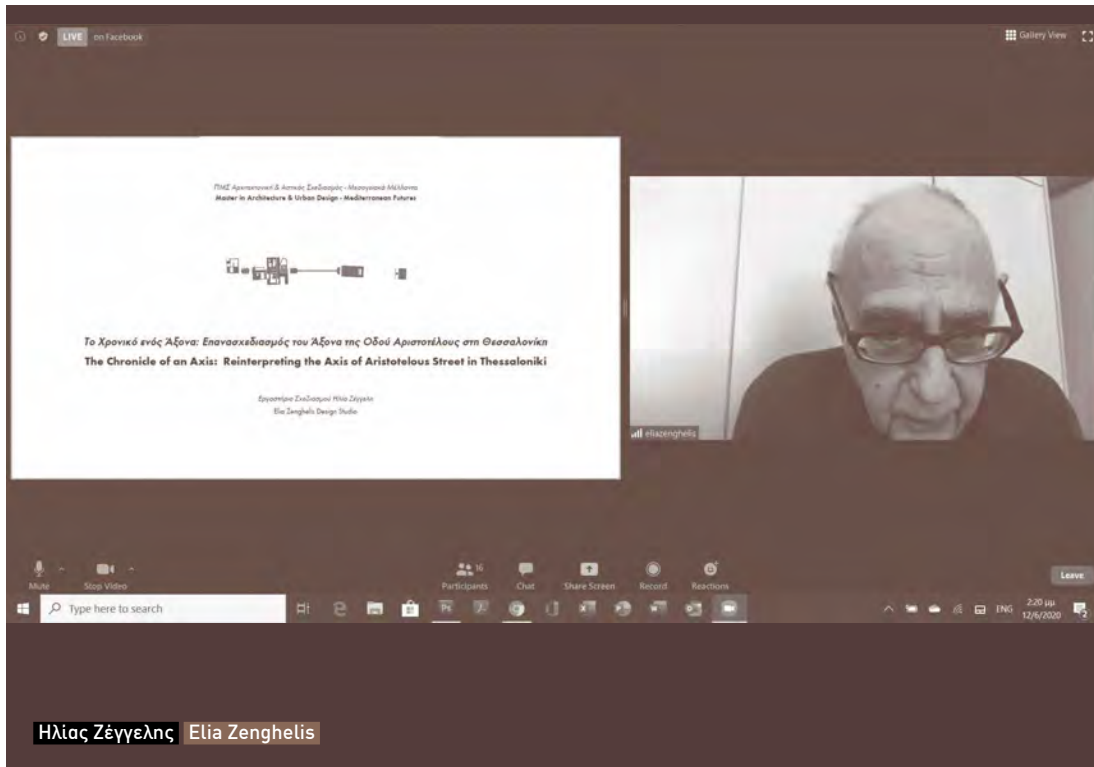
Ways of Seating

The proposed concept is based on the idea of a new public space that would be a mix of different types of seating and activities. The project aims to create a space that is both functional and aesthetically pleasing. The project was presented at the University of Patras and the Mediterranean Futures conference.

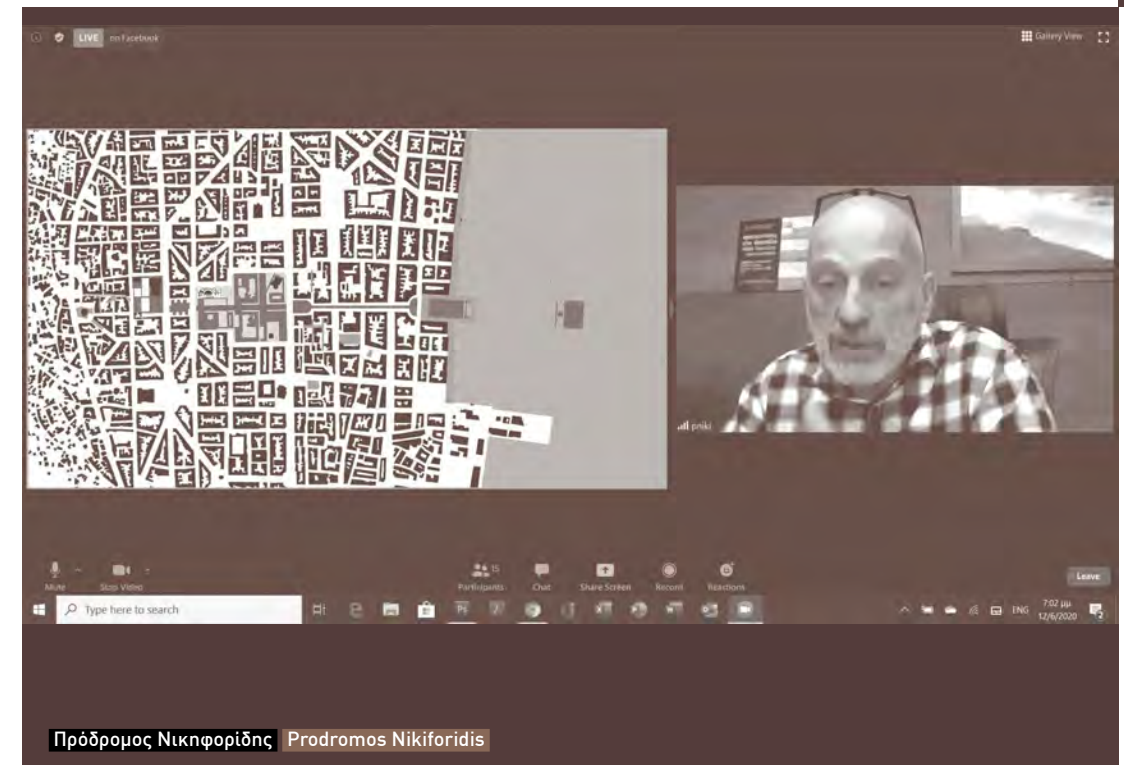
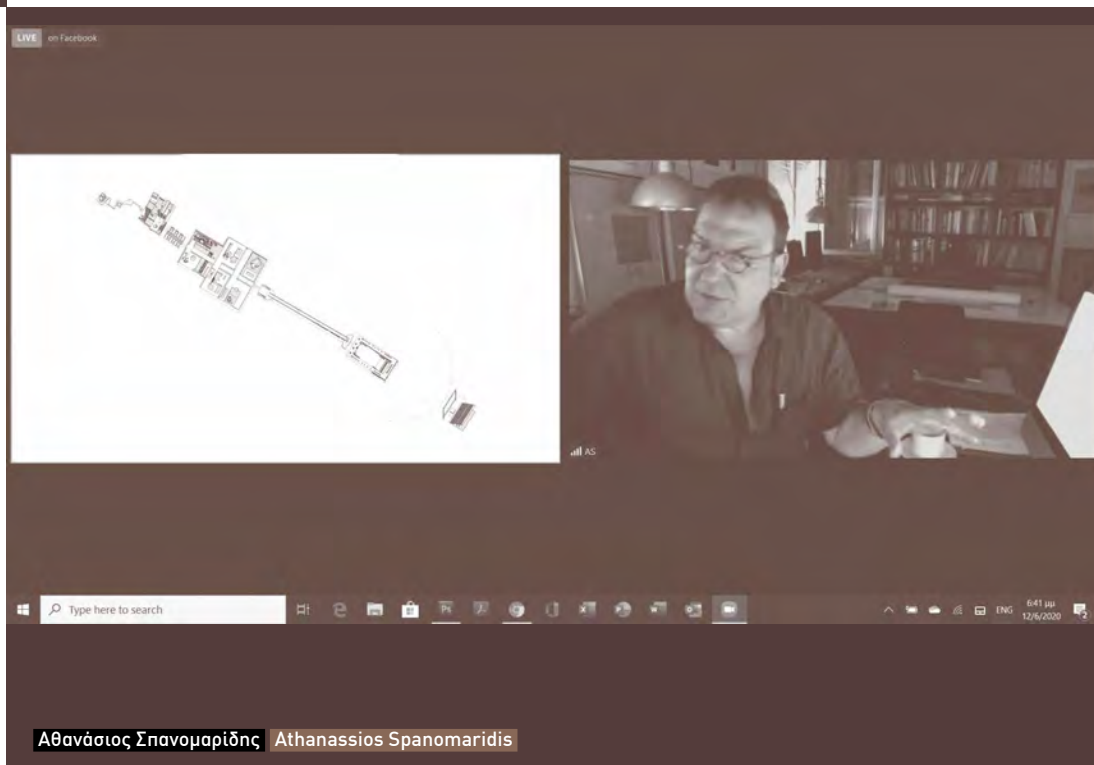
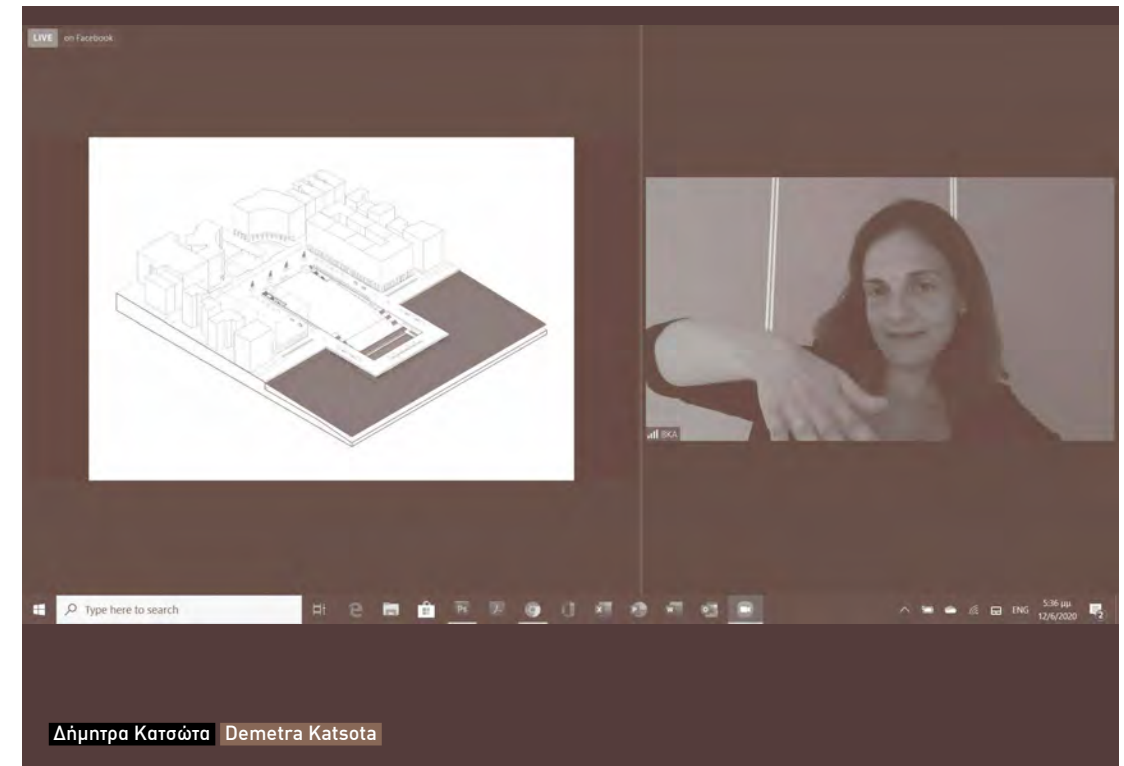
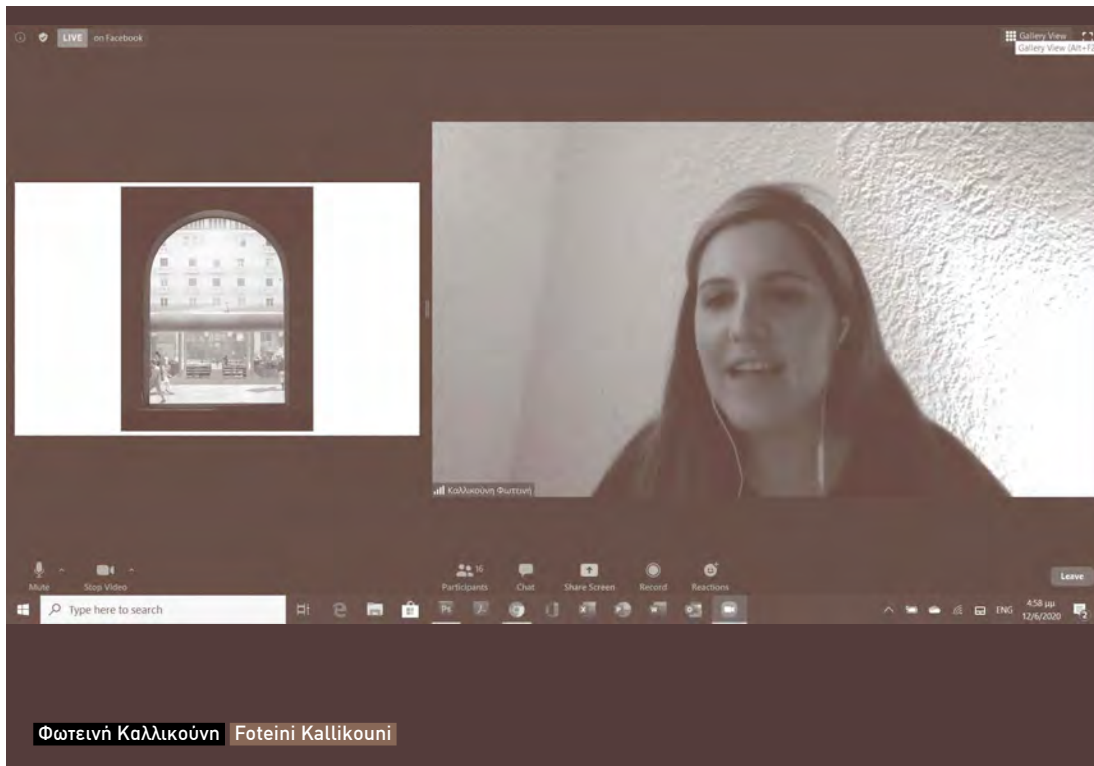

Ελληνικό Περιήπτερο, 17η Διεθνής Έκθεση Αρχιτεκτονικής Βιεννέιας 2021
 Greek Pavilion, 17th International Architecture Exhibition Venice Biennale 2021

Ινστιτούτο Συμπεριφοριστικής Αρχιτεκτονικής

Ανδρέας Αγγελιδάκης
Αρχιτέκτων

The Institute of Behavioural Architecture

Andreas Aggelidakis
Architect

The Institute of Behavioural Architecture
Department of Architecture University of Patras
Graduate Program in Architecture & Urban Design
Tutor: Andreas Angelidakis

σχεδιάστε το

Ινστιτούτο Συμπεριφοριστικής Αρχιτεκτονικής

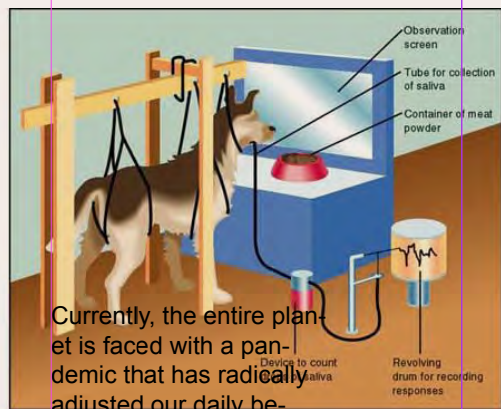
(Μπηχειβιορισμικης αρχιτεκτονικής ?)

Graduate Program in Architecture & Urban Design
Department of Architecture University of Patras
Tutor: Andreas Angelidakis

2

The Institute of Behavioural Architecture
Department of Architecture University of Patras
Graduate Program in Architecture & Urban Design
Tutor: Andreas Angelidakis

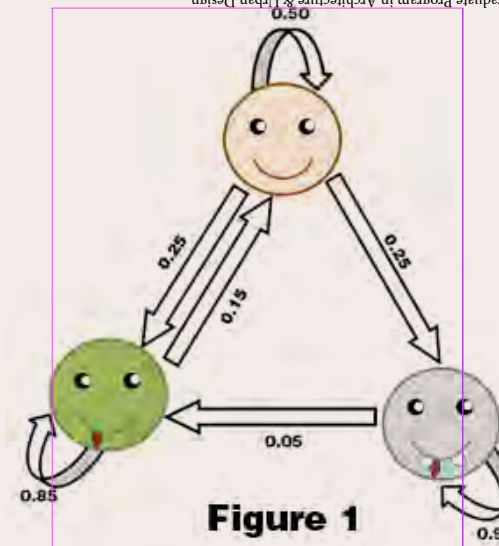

Currently, the entire planet is faced with a pandemic that has radically adjusted our daily behaviour. We are learning to avoid each other, we are learning to live indoors, we don't sneeze, we don't shake hands, we are conscious of our breathing, both inhale and exhale.

Graduate Program in Architecture & Urban Design
Department of Architecture University of Patras
Tutor: Andreas Angelidakis

4

The Institute of Behavioural Architecture
Department of Architecture University of Patras
Graduate Program in Architecture & Urban Design
Tutor: Andreas Angelidakis

Figure 1

Mathematical Model of Zombie Epidemics Reveals Two Types of Living-Dead Infections
Data gathered from horror movies show there are two strains of zombie infection and that both can be modeled in the same way as influenza

Graduate Program in Architecture & Urban Design
Department of Architecture University of Patras
Tutor: Andreas Angelidakis

11

The Institute of Behavioural Architecture
Department of Architecture University of Patras
Graduate Program in Architecture & Urban Design
Tutor: Andreas Angelidakis

A refugee dressed as a tourist. is that a behaviour?

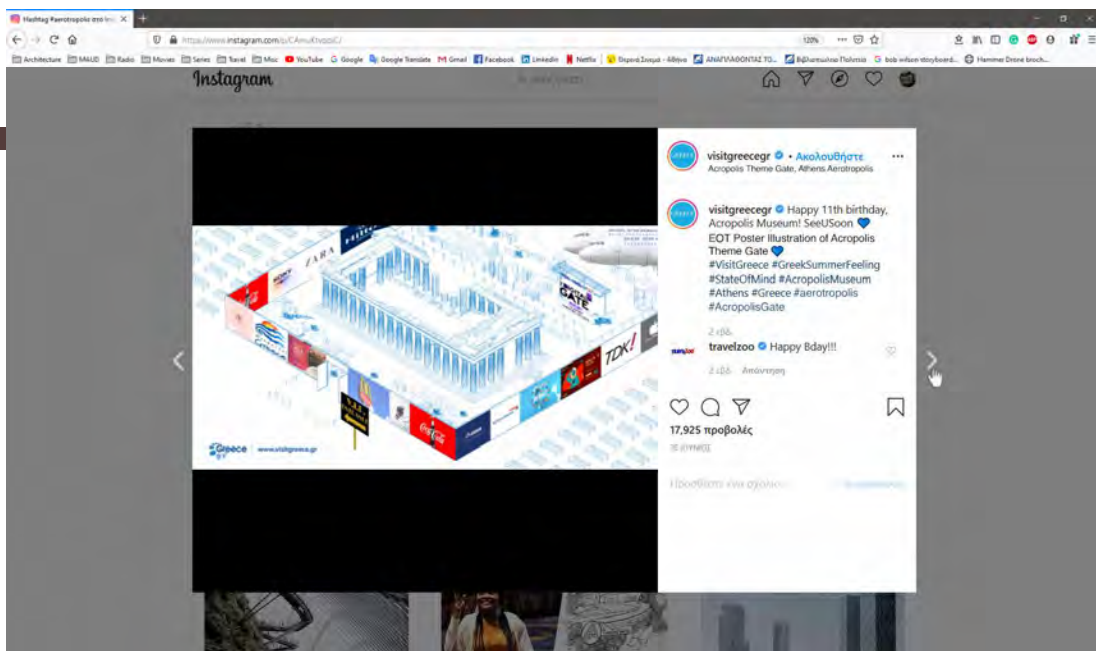
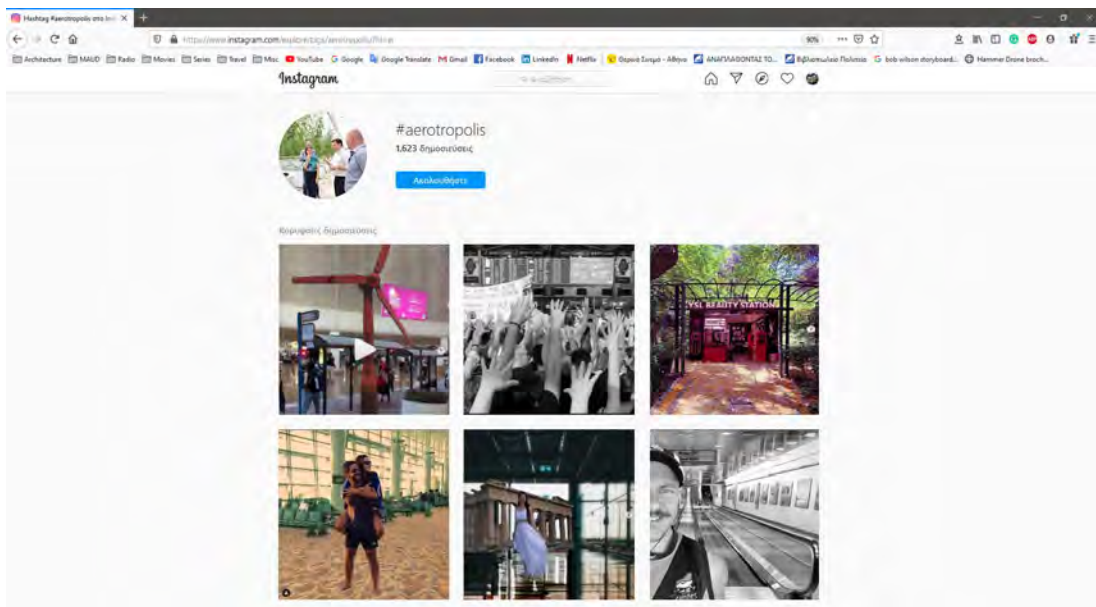
ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΣΜΟΣ
έναν Αρχιτεκτονικός αφορισμός που αφορά στη συμπεριφορά.

Graduate Program in Architecture & Urban Design
Department of Architecture University of Patras
Tutor: Andreas Angelidakis

12

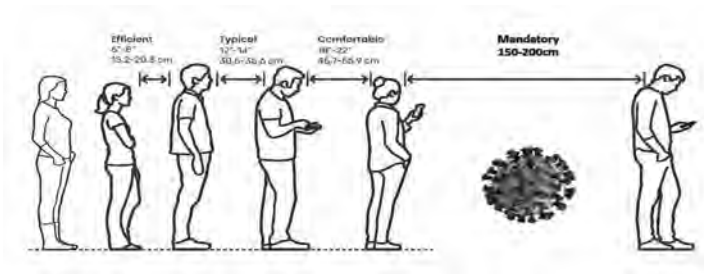

Βασιλική Ζωχιού | Αεροτρόπολη

Το αεροδρόμιο ως ένας χώρος που σχετίζεται με τον έλεγχο της συμπεριφοράς, δημιουργεί ένα τελετουργικό προκαθορισμένων κινήσεων στον επισκέπτη. Η ανάπτυξη και η σημασία των αεροδρομίων είναι τόσο ραγδαία που έχει καταλήξει να είναι κοντά στον έλεγχο του σχεδιασμού ολόκληρου του αστικού κέντρου στο οποίο αναφέρεται, σε μια μεταμόρφωση του αεροδρομίου της πόλης, στην πόλη αεροδρόμιο.

Vasiliki Zochiou | Aerotropolis

The airport is perceived as a space that creates a strict ritual of behaviour and movement. The further development of the air commuting culture makes the entire urban city center dependent to the airport, leading to the transformation of the metropolis into a the new urban typology, the aerotropolis.

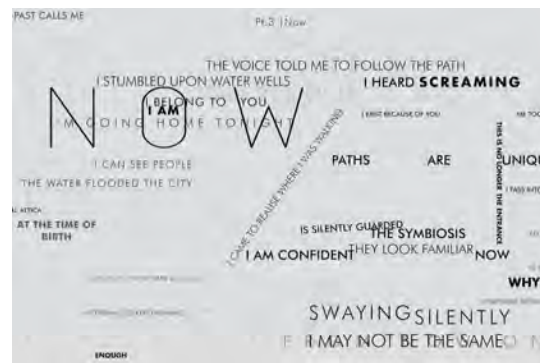
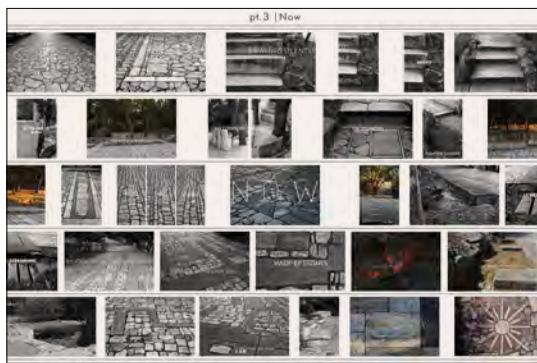
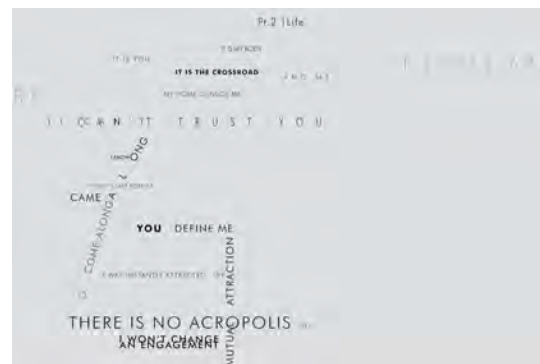
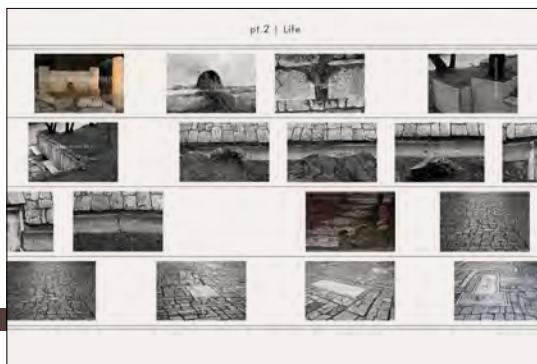
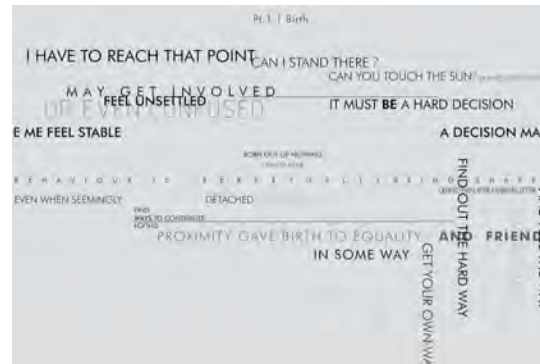
Τάσος Γκοβάτσος | Queueriocities

Εν μέσω πανδημίας, ο πλανήτης προσαρμόστηκε σε νέους κανόνες συμπεριφοράς όπως οι αποστάσεις, η χρήση νέων αξεσουάρ και η κρατική καταστολή. Το Ινστιτούτο εξετάζει τις ουρές ανθρώπων που γίνονται όλο και συχνότερο φαινόμενο στο δημόσιο χώρο. Χρησιμοποιώντας κοινό αστικό εξοπλισμό οριζόντιο, διαμορφώνεται μία νέα συνθήκη που δεν απέχει πολύ από την πραγματικότητα των σύγχρονων πόλεων.

Tassos Govatsos | Queueriocities

During the pandemic, people around the world adapted to the new behavioral forms such as social distancing, the obligatory use of new accessories and state repression. The Institute of Behavioral Architecture studies queues on public space, a phenomenon which is getting more and more common. Using existing equipment of delimitation it creates a new treaty, not far away from the reality of contemporary cities.

Βασίλης Μαυριανός | Συναισθηματικός Συμπεριφορισμός

Το Ινστιτούτο πραγματοποιεί συνολικά 7 περιπάτους, όπου ακούει, αποκρυπτογραφεί και μεταφράζει διαλόγους που πραγματοποιούνται με το τοπίο. Έπειτα, σε αναλογία με τη θραυσματική σύνθεση των πλακόστρωτων, συνθέτει τις επιμέρους μεταφράσεις δημιουργώντας μια νέα αφήγηση του τοπίου. Τρεις διάλογοι που βασίζονται στην χωρική ερμηνεία του βαδίσματος συνθέτουν τα τρία μέρη της νέας αφήγησης.

Vassilis Mavrianos | Sentimental Behaviorism

The Institute carries out 7 walks in total, during which it listens, decrypts and translates the dialogues that take place with the landscape. Then, in accordance to the fragmentary composition of the pavements, it composes the individual translations creating a new narrative of the landscape. Three dialogues based on the spatial interpretation of walking compose the three parts of the new narrative.

Μελίνα Ανζάουι | Ινστιτούτο Υβριδικών Ταυτοτήτων

Το Ινστιτούτο διερευνά τη χωρική και κοινωνική υβριδποίηση των δημόσιων χώρων. Ο συνδυασμός χωρικών ταυτοτήτων δημιουργεί απροσδόκτες συμπεριφορές, συμβάλλοντας στον περιορισμό της αστικής εξάπλωσης και στη βέλτιστη αστική οργάνωση. Το βιντεοπαιχνίδι καλεί τους ανθρώπους να εξερευνήσουν τις μη σχεδιασμένες συμπεριφορές που εμφανίζονται στους νέους υβριδικούς χώρους.

Melina Anzaoui | Hybrid Identities Institute

The Institute explores the spatial and social hybridisation of public spaces. The combination of space identities creates unexpected behaviours, while helping to limit urban sprawl and optimise the city's capacity. The Institute's video game invites people to explore these undesigned behaviours that emerge in new hybrid spaces.

Netflix

Skype

Google Earth

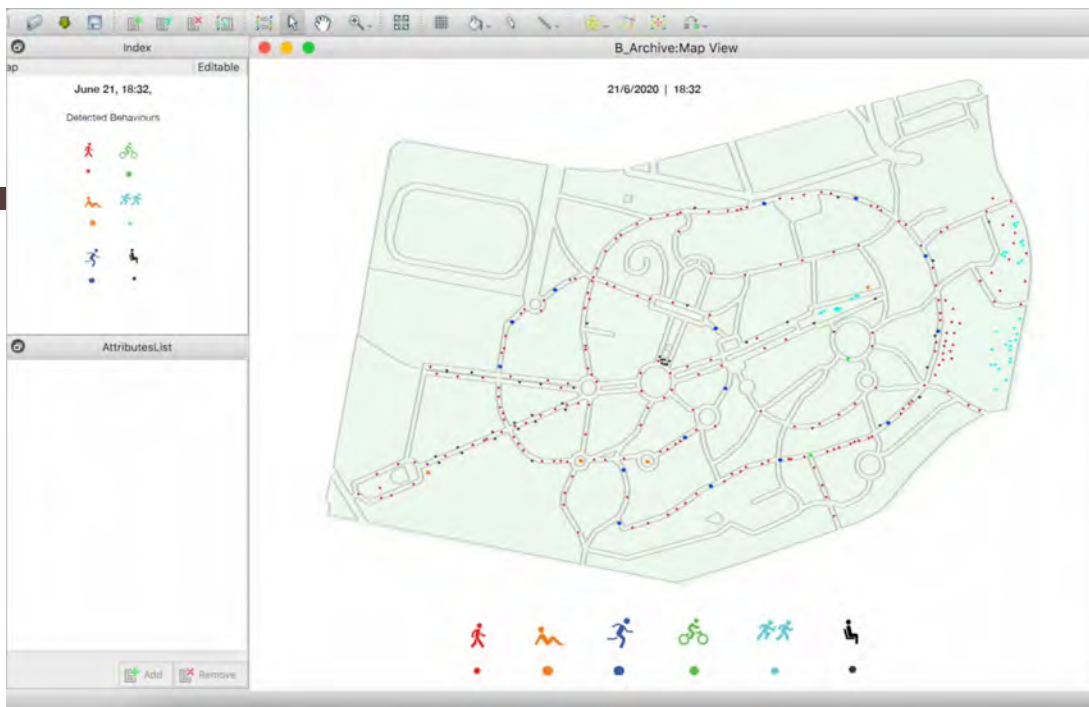
Novoville

Spotify

Instagram

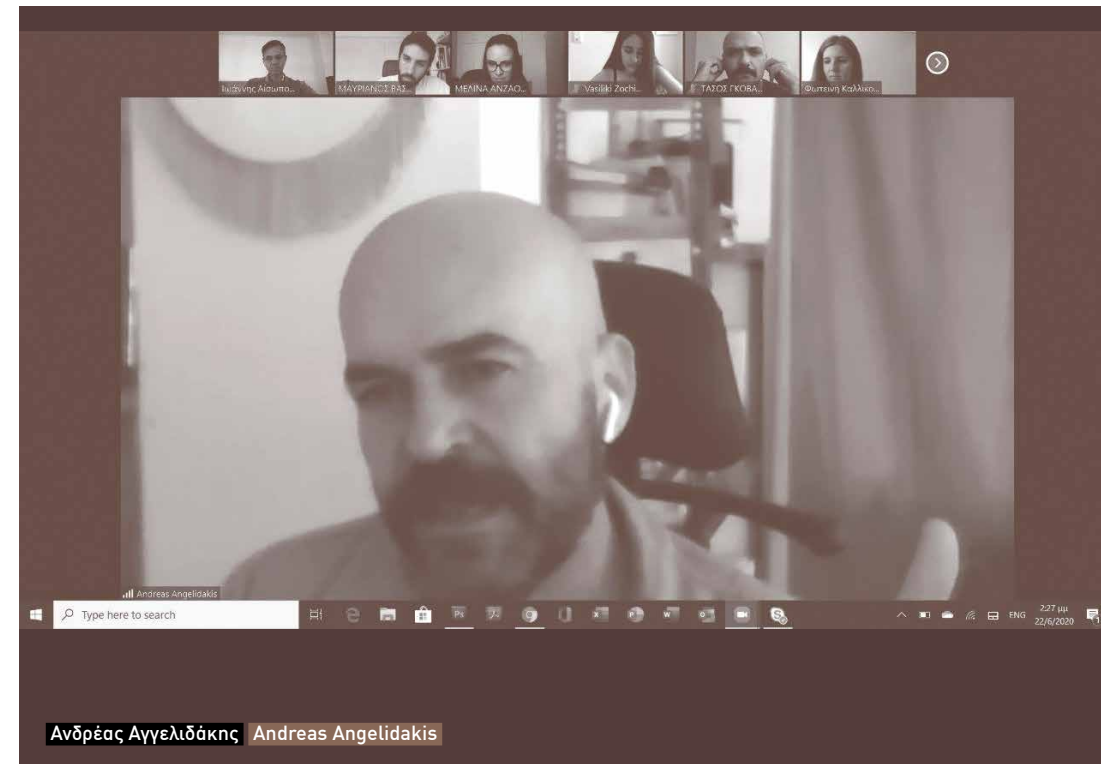

Φωτεινή Καλλικούνη | Αντι-συμπεριφοριστές

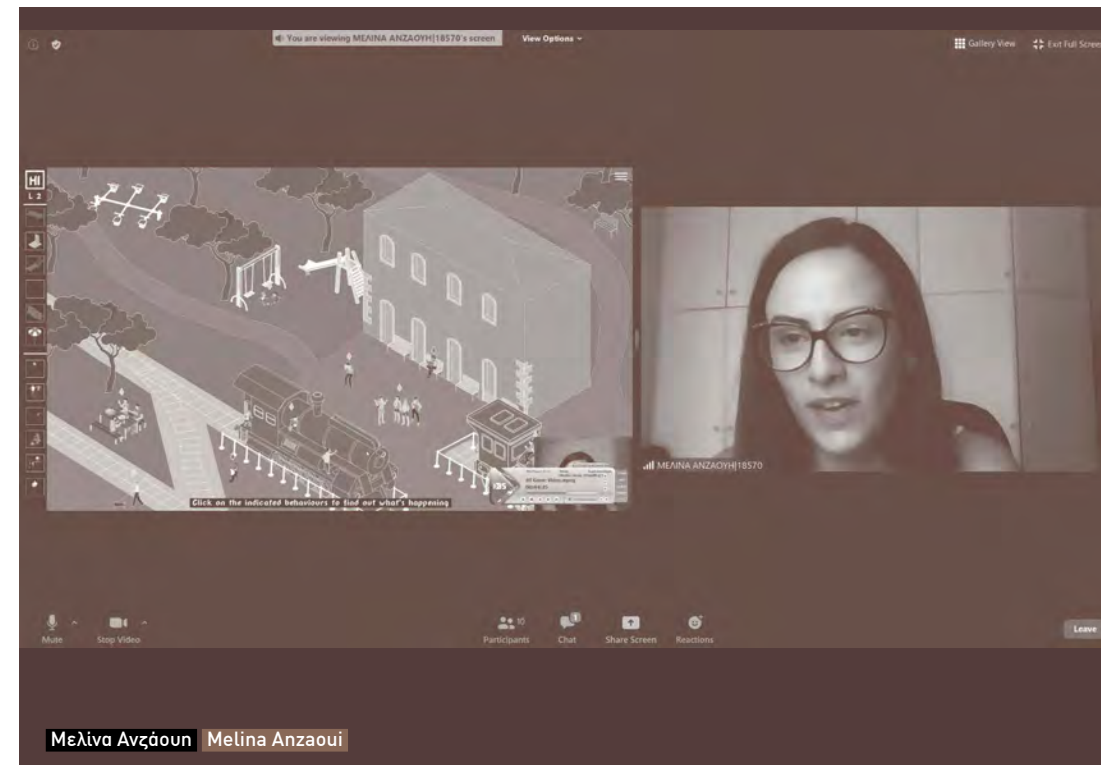
Οι αντι-συμπεριφοριστές είναι μια ομάδα από hackers που διερευνά περιπτώσεις λογισμικών χαρτογράφησης συμπεριφορισμού που ευθύνονται για την παραβίαση των προσωπικών δεδομένων στον δημόσιο χώρο. Για να προστατεύσουν τους χρήστες των λογισμικών, αναρτούν βίντεο στην ιστοσελίδα τους όπου αποκαλύπτουν τις «κρυφές» εφαρμογές που τρέχουν στο παρασκήνιο του λογισμικού.

Foteini Kallikouni | Anti-Behaviorists

Anti-Behaviorists are a group of hackers investigating cases of behavior mapping software that are responsible for violating personal data in public space. In order to protect software users, they post videos on their website where they reveal "hidden" applications running in the background of dubious software.

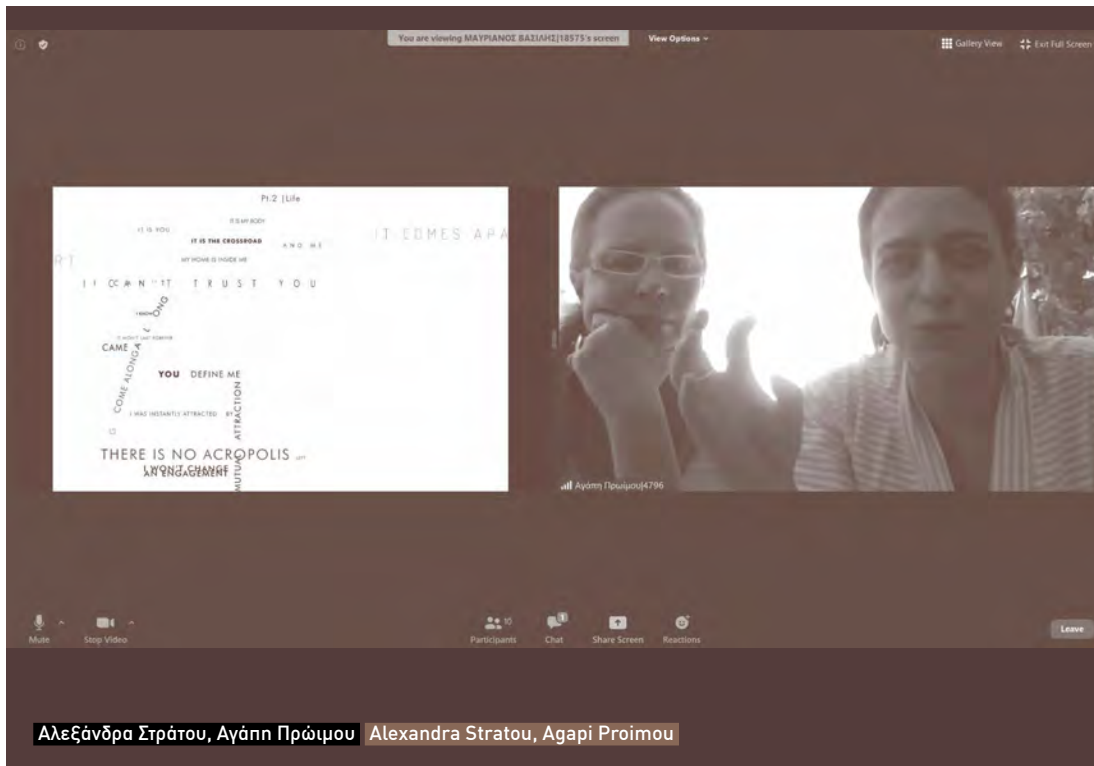

Ανδρέας Αγγελιδάκης | Andreas Angelidakis

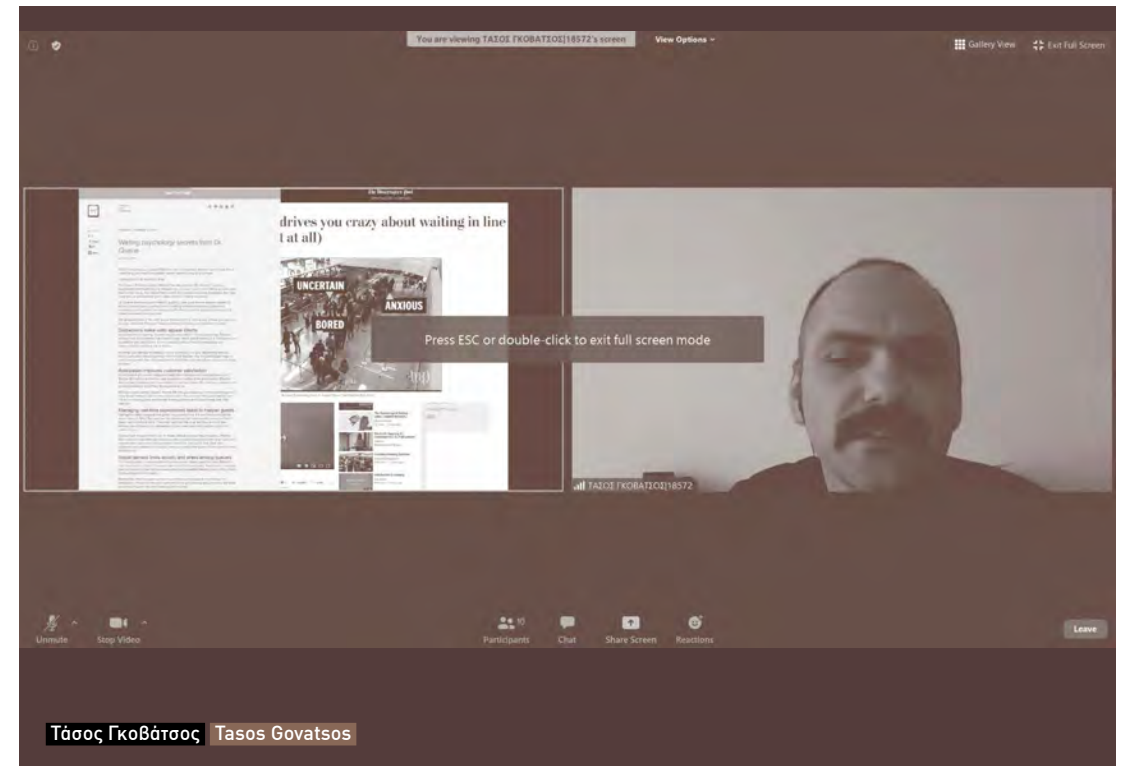

Μελίνα Ανζάουη | Melina Anzaoui

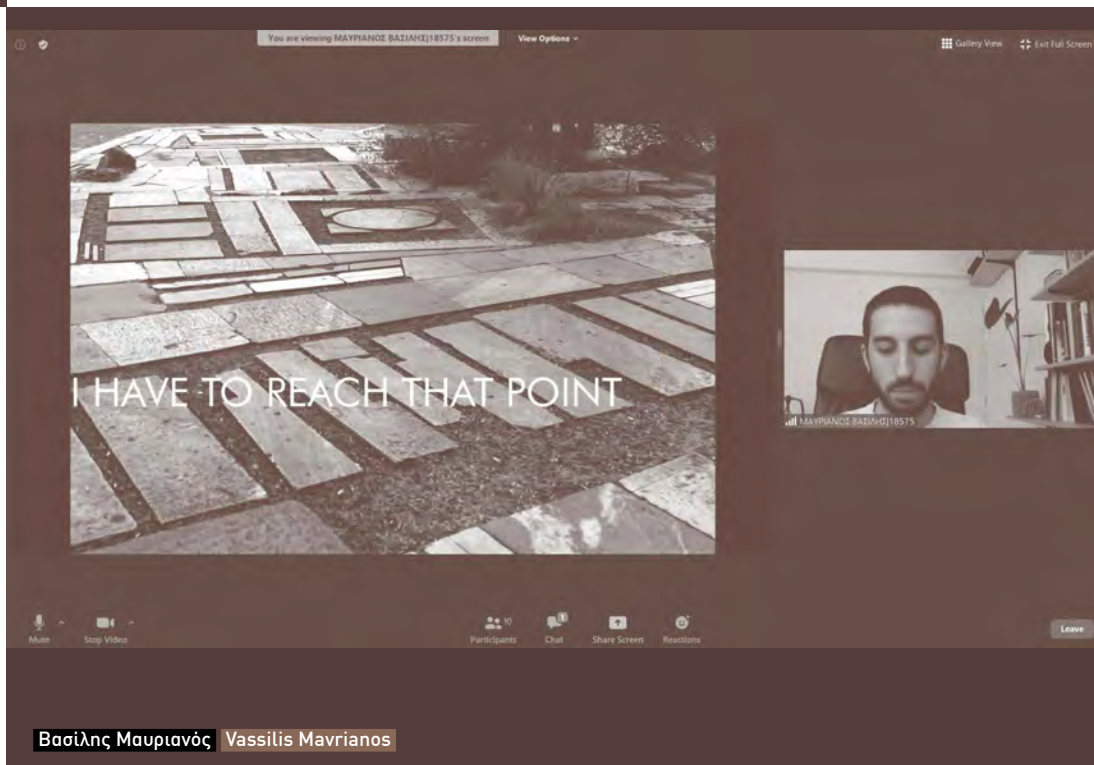

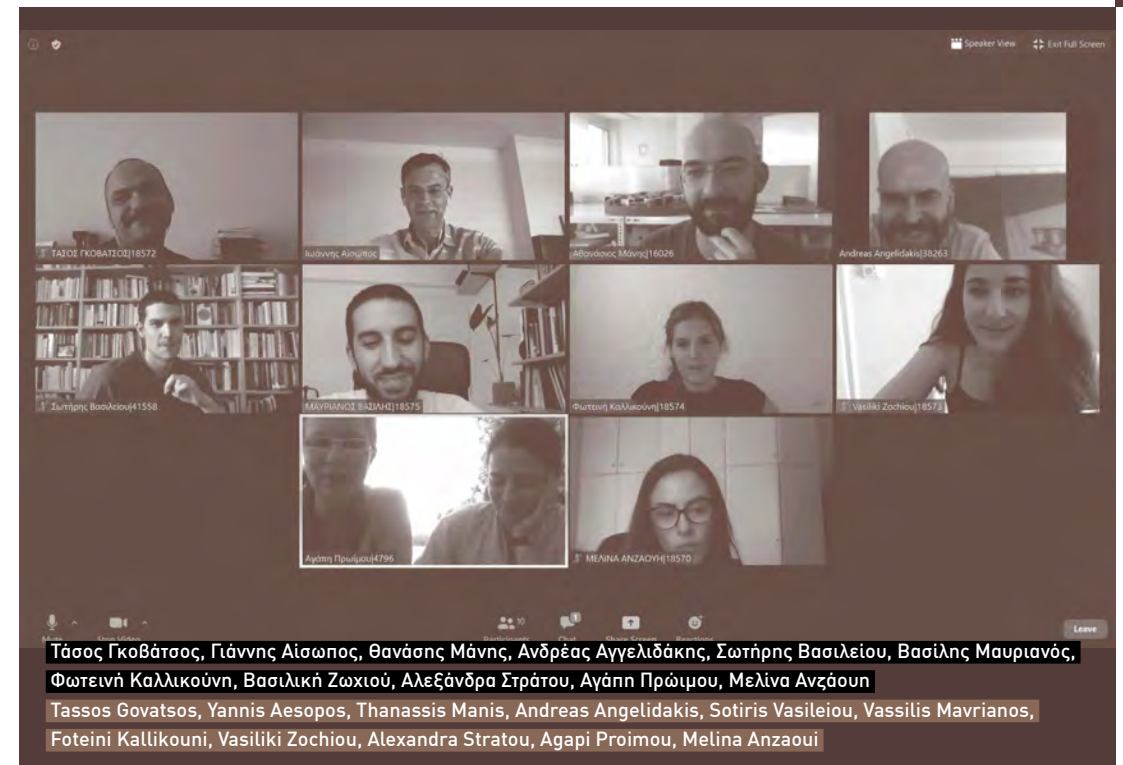
Αλεξάνδρα Στράτου, Αγάπη Πρώιμου Alexandra Stratou, Agapi Proimou

Τάσος Γκοβάτσος Tasos Govatsos

Βασίλης Μαυριανός Vassilis Mavrianos

Τάσος Γκοβάτσος, Γιάννης Αισωπος, Θανάσης Μάνης, Ανδρέας Αγγελιδάκης, Σωτήρης Βασιλείου, Βασίλης Μαυριανός, Φωτεινή Καλλικούνη, Βασιλική Ζωχιού, Αλεξάνδρα Στράτου, Αγάπη Πρώιμου, Μελίνα Ανζάουη
Tassos Govatsos, Yannis Aesopos, Thanassis Manis, Andreas Angelidakis, Sotiris Vasileiou, Vassilis Mavrianos, Foteini Kallikouni, Vasiliki Zochiou, Alexandra Stratou, Agapi Proimou, Melina Anzaoui

Κατοικώντας τη γεωργική γη σε συνθήκες αγρανάπαυσης

Δημήτρης Αντωνάκης

Αρχιτέκτων, Atelier 66

Το θέμα του εργαστηρίου σχετίζεται με τα σύγχρονα προβλήματα προστασίας της γεωργικής γης, σε περιβάλλοντα ελκυστικά για τουριστικές εγκαταστάσεις. Περιπατώντας πάντα σε ένα δύσβατο μονοπάτι γεμάτο κινδύνους και αμφισβητήσεις, που καλλιεργούν η αδυσώπητη τεχνολογική εξέλιξη και η απειλητική πλευρά της παγκοσμιοποίησης, επιχειρούμε να διερευνήσουμε μαζί ένα πρόβλημα σύνθετο προσεγγίζοντάς το προσεκτικά.

Σημαντικό θέμα στην παραπάνω συζήτηση αποτελούν τα προβλήματα που δημιουργεί η καθημερινότητα των τοπικών συνθηκών στα επίκαιρα θέματα μιας τεχνολογικής και κατασκευαστικής πρακτικής.

Η ιδέα είναι απλή: πρόκειται για μια φανταστική γεωργική περιοχή, δίπλα στη θάλασσα, κάπου στη δυτική Κρήτη, όπου οι γεωργοί εγκαθιστούν θερμοκήπια για γεωργική παραγωγή. Σύμφωνα με τους κανόνες μιας λογικής εκμετάλλευσης της γης, απαιτείται να μένει ακαλλιέργητη κάθε τόσο μέσα στο χρόνο (περίοδος αγρανάπαυσης). Σε αυτές τις περιόδους, οι οποίες συμπίπτουν με τους καλοκαιρινούς μήνες, θα ήταν δυνατόν οι χώροι των θερμοκηπίων με κατάλληλες προσαρμογές να μετατρέπονται σε τουριστικά καταλύματα.

Είναι προφανές ότι τα καταλύματα αυτά θα προσφέρουν στοιχειώδεις εξυπηρετήσεις, καθώς θα απευθύνονται με οικονομικούς όρους σε ένα σχετικά ειδικό κοινό, εξασφαλίζοντας όμως τις δυνατότητες και τις απαιτήσεις μιας ήρεμης ζωής διακοπών με χώρους για 1, 2, 3 άτομα, που θα ενδιαφέρονται να εντάξουν τις διακοπές τους σε ένα παρόμοιο πρόγραμμα.

Στις προτάσεις που αναπτύσσονται περιλαμβάνονται:

- η πρόταση για τον πυρήνα κατοίκησης, το δωμάτιο, ενταγμένο στο σύστημα ενός κανάβου που καλύπτει τις ανάγκες ενός θερμοκηπίου,
- η σύνθεση των πυρήνων ενταγμένη στο πλαίσιο του θερμοκηπίου,

Residing on Agricultural Land Under Conditions of Fallow Land

Dimitris Antonakakis

Architect, Atelier 66

The theme of this studio is related to the modern problems concerning the protection of agricultural land in surroundings that are appealing for tourist facilities. Treading on a rocky path full of dangers and doubts that are created by relentless technological developments and the threats of globalization, we attempt to investigate a complex challenge with careful application.

A significant issue of the aforementioned attempt consists of the problems that daily life of local conditions that are created with regards to the current technological and manufacturing practices.

The concept is simple: it involves an imaginary agricultural area next to the sea, located in western Crete, where farmers install greenhouses for agricultural production. According to the guidelines of normal exploitation of the land, it is required to remain uncultivated from time to time (period of dormancy). During these periods which coincide with the summer months, it would be possible for the areas with greenhouses, with the appropriate adjustments, to be altered into tourist accommodations.

It is evident that these accommodations would offer basic services, as they would be catering under economy standards, to a relatively specific target group, thus ensuring the capabilities and the demands of a peaceful holiday with rooms for 1, 2, or 3 persons who are interested in spending their holidays in a similar program.

The suggestions that are developed include the following:

- the proposal for the central living area, in essence, a room, connected to the grid of the plot that covers the needs of a greenhouse,
- the arrangement of a core included in the framework of the greenhouse,
- the arrangement of the greenhouse on the

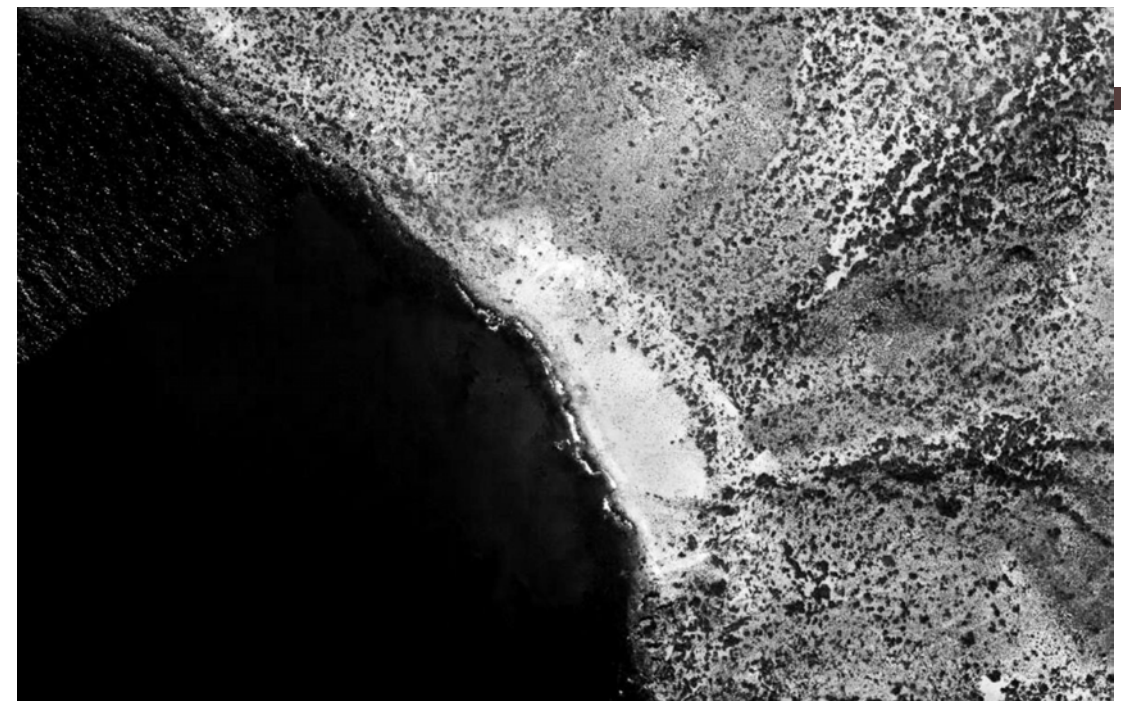
- η σύνθεση των θερμοκηπίων στο δοσμένο χώρο για την αξιοποίηση του προσανατολισμού και των επικρατούντων ανέμων στους υπαίθριους και ημιυπαίθριους χώρους, και
- η αναζήτηση στο ίδιο γενικό πλαίσιο ανάμεσα ή γύρω από τα θερμοκήπια στις παρυφές της γεωργικής γης, ενός χώρου κοινόχρηστης κοινωνικής συγκέντρωσης και ψυχαγωγίας με στοιχειώδεις παροχές αναψυκτηρίου.

Βοηθός διδασκαλίας: Γιάννης Γιαννούτσος

given area considering its orientation and the prevailing winds in the outdoor and semi-outdoor areas, and

- the pursuit, between or around the greenhouses, for an area for shared social gatherings and leisure, with basic provisions of a snack bar.

Teaching Assistant: Giannis Giannoutsos

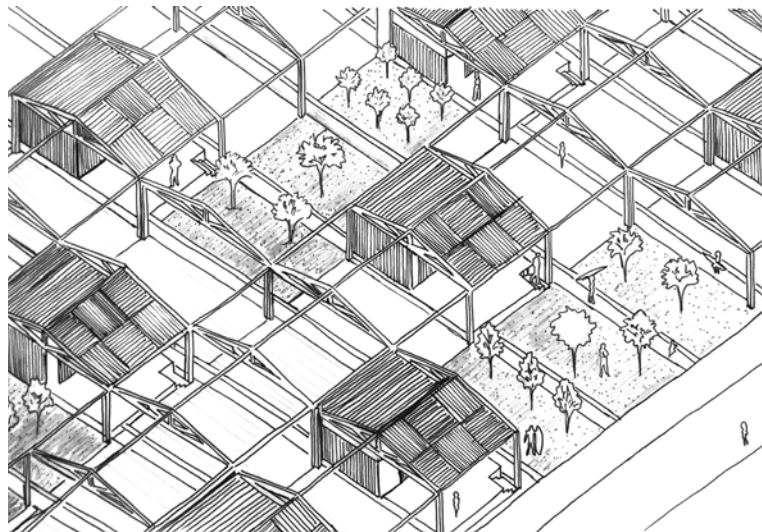
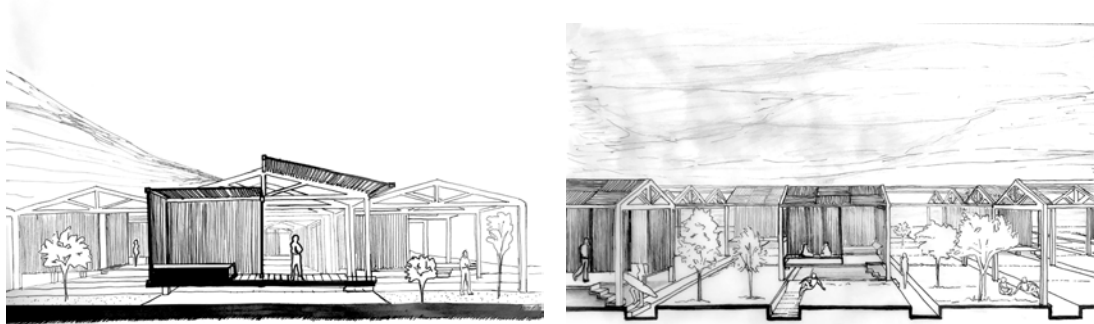
Πάνω: Όργωμα και σπορά στην αρχαία Αίγυπτο. Αναπαράσταση από τον τάφο Τι στη Sakkara (2700- 2500 π.Χ.). Πηγή εικόνας: Σταύρου Ι. Ανδρουλιδάκη, *Εισαγωγή στη Γεωργία*, Ίδρυμα Ευγενίδου, 1954, σελ 9.

Κάτω: Η περιοχή μελέτης, δυτική Κρήτη.

Top: Plowing and sowing in ancient Egypt. Representation from the tomb of Ti, Sakkara (2700-2500 BC) Source: Stavros I. Androulidakis, *Introduction to Agriculture*, Eugenidou Foundation, 1954, p. 9.

Bottom: The site, western Crete.

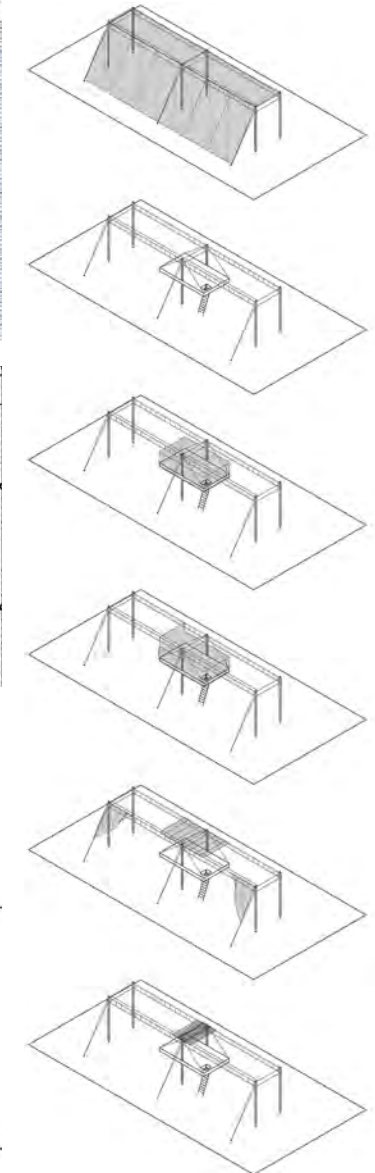
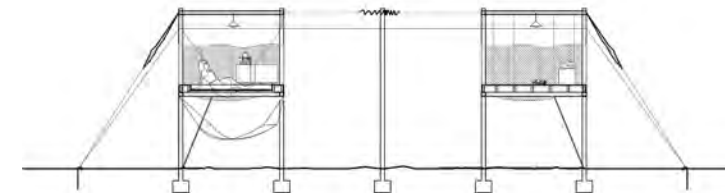
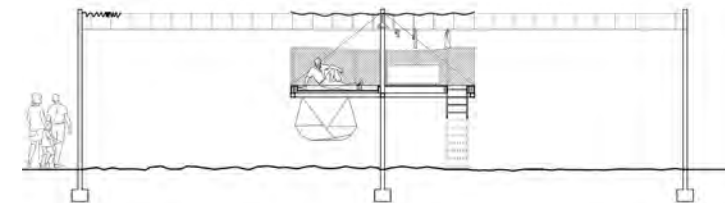
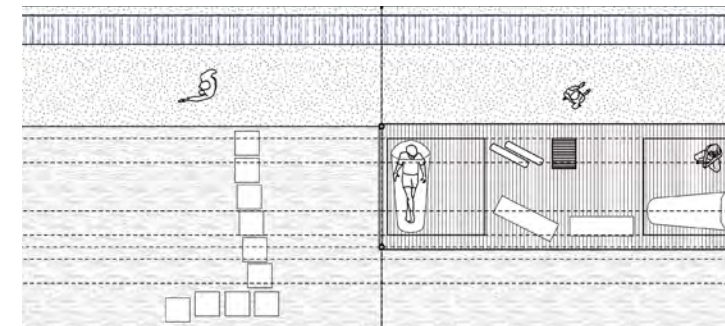
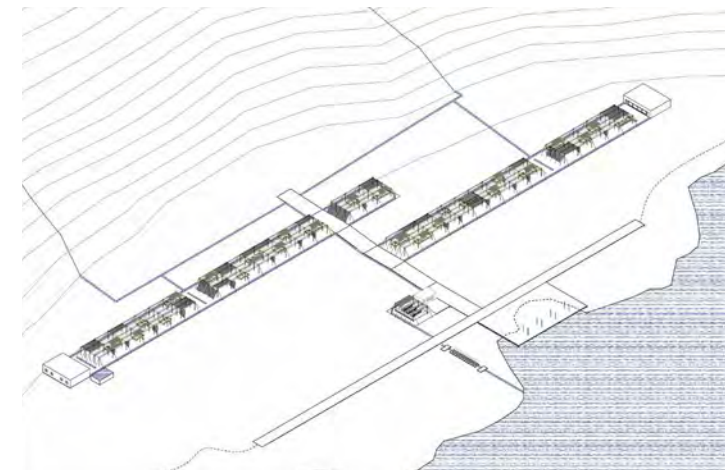

Φωτεινή Καλλικούνη | Τουριστικές γειτονιές σε αγράναπαυση

Τους θερινούς μήνες της αγράναπαυσης, η δομή των παραθαλάσσιων θερμοκηπίων μπορεί να αποτελέσει υποδομή για την προσάρτηση τουριστικών καταλυμάτων. Με την τοποθέτηση των θερμοκηπίων σε διαφορετικά μήκη κατά μήκος του μονοπατιού και αφού αφαιρεθεί η ημι-διαφανής επένδυση, προκύπτει ένα σύστημα από ενδιάμεσους κήπους και ξύλινες μονάδες κατοίκησης που παρέχουν ιδιωτικότητα και εύκολη περιήγηση μέσω των καναλιών ύδρευσης.

Foteini Kallikouni | An Agricultural Neighborhood

In the summer, during the fallow period, the greenhouses of a coastal agricultural field can be designed accordingly to transform into a tourist accommodation. By placing the greenhouses in different locations along the promenade and by removing the semi-transparent lining of the greenhouses, a system of small yards and wooden housing units will emerge that will provide privacy and easy access through the water channels.

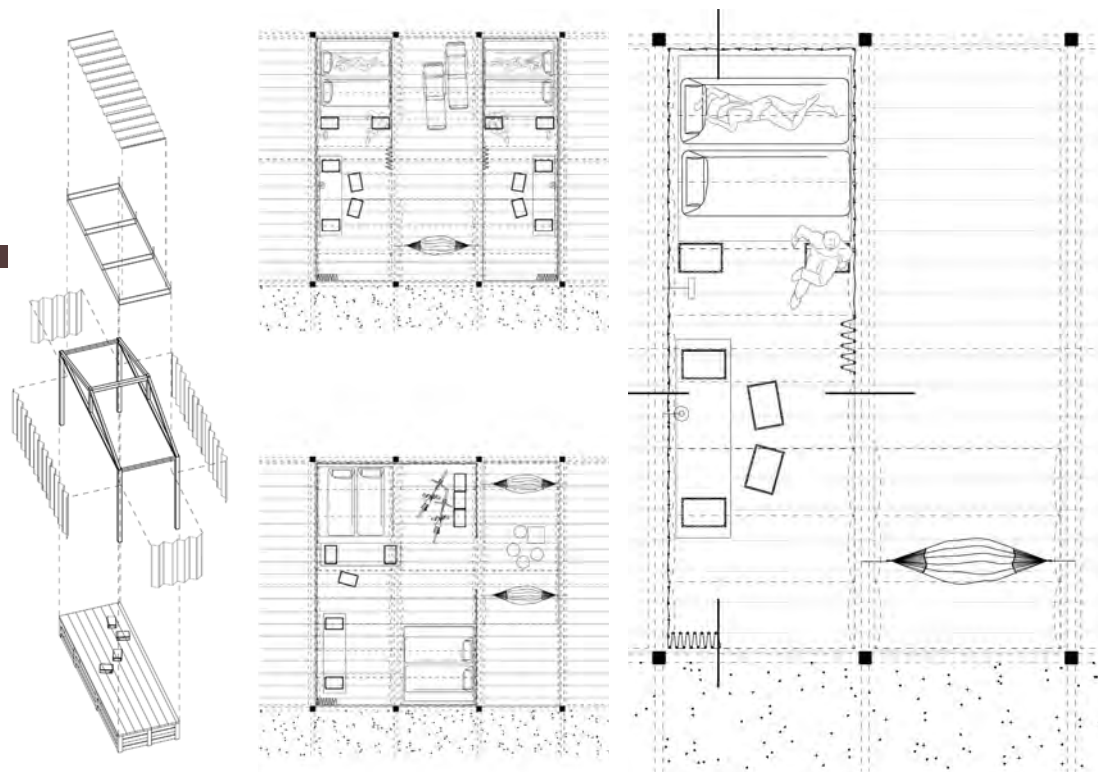
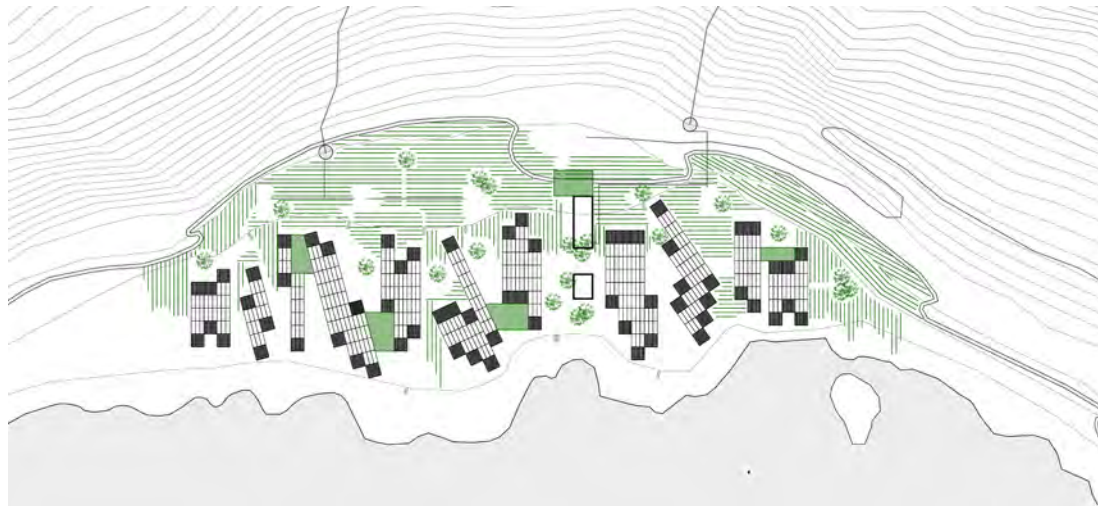
Μελίνα Ανζάουι | Net-Rooms

Διχτυσκήπια (θερμοκήπια με κάλυψη από δίχτυ) τοποθετούνται ανάμεσα σε μια παραθαλάσσια εξέδρα και σε έναν κήπο. Το δωμάτιο αφήνει το έδαφος να αναπαυθεί και αναρτάται από τον σκελετό για να διατηρήσει την οπτική επαφή με το περιβάλλον και ένα βαθμό ιδιωτικότητας. Τα δίχτυα επαναχρησιμοποιούνται για σκίαση, ως κάγκελα ή διαχωριστικά.

Melina Anzaoui | Net-Rooms

Nethouses (greenhouses covered in nets) are placed between a seaside platform and a garden. The room lets the ground rest and is suspended from the frame to maintain visual contact with the land and a degree of privacy. The nets are reused as shades, railings or partitions.

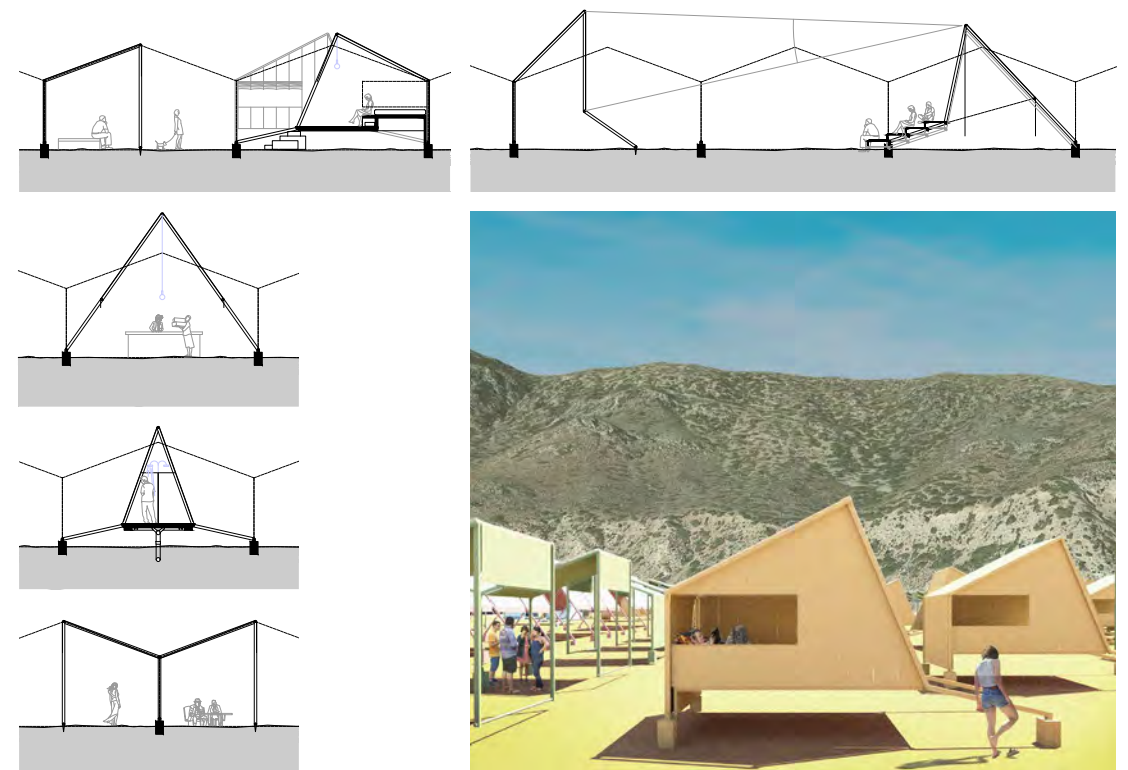

Βασιλική Ζωχιού | Οι κύκλοι της γης

Προτείνεται η δημιουργία ενός οικισμού που, όπως οι γύρω του, βασίζεται στην αγροτική παραγωγή, αλλά φροντίζει να την εναλλάσσει κυκλικά ώστε να πετυχαίνει την ανάπαυση της γης. Ο γεωργός δίνει τη θέση του στον τουρίστα, ο οποίος κατοικεί τον τόπο με ελάχιστες προσαρμογές και δουλεύει για αυτόν, ερχόμενος σε επαφή με τη γη και τα παράγωγά της, σε μια κυκλική διαδικασία που επαναλαμβάνεται ετήσια.

Vasiliki Zochiou | The Circles of Land

The proposal is a settlement that, like those around it, is based on agricultural production, but takes care to alternate on a circular basis in order to achieve the resting of the land. The farmer gives his place to the tourist, who lives in the place with minimal adjustments and works for it, coming in contact with the land and its derivatives, in a circular process that is repeated annually.

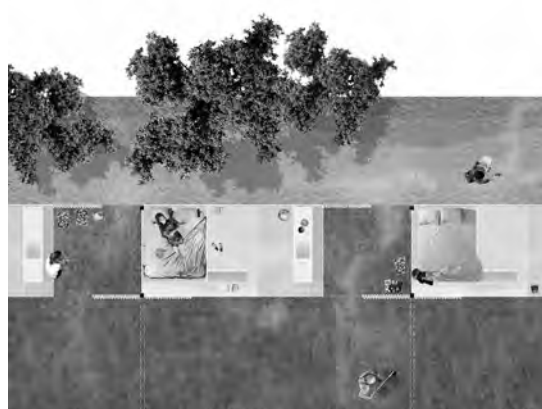
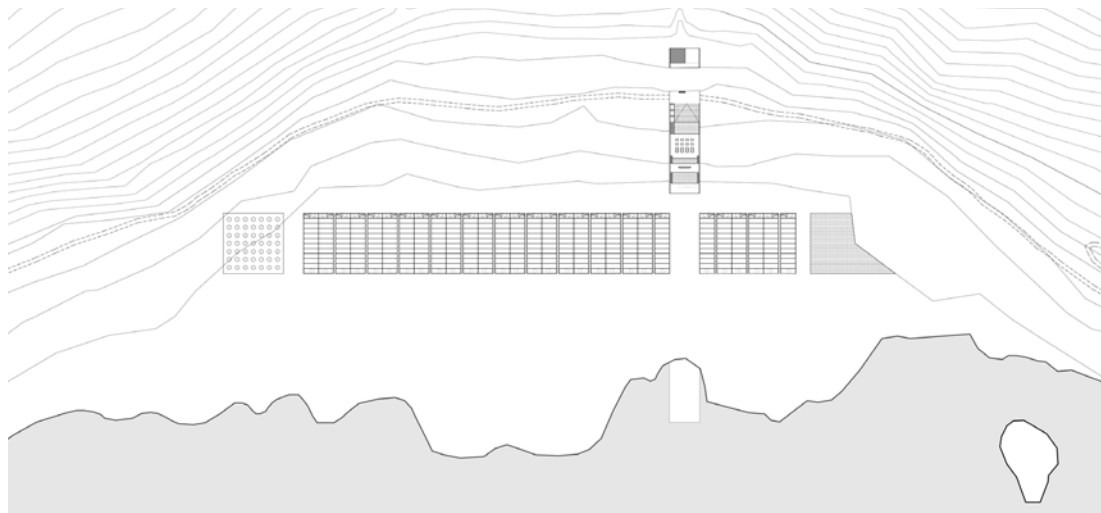
Τάσος Γκοβάτσος | Greencamp

Επανεξετάζοντας την τυπική δομή ενός θερμοκηπίου, χρησιμοποιούνται ευέλικτες αρθρώσεις στα μεταλλικά στοιχεία του σκελετού του, παράγοντας έτσι πολλαπλούς συνδυασμούς μετασχηματισμού μιας mega-κατασκευής σε τυπολογίες μικρών μονάδων κατοίκησης. Παρότι ο κάναβος του θερμοκηπίου δεν αλλάζει, η τελική μορφή του παραθεριστικού καταλύματος αποκτά πολλές δυνατότητες οργάνωσης των χρήσεων.

Tassos Govatsos | Greencamp

Reconsidering the typical structure of a greenhouse, with the use of flexible joints for all metal parts of the structure, there are multiple combinations for transforming a mega-structure into typologies of small domestic units. Although the grid of the greenhouse doesn't change, the final shape of a vacation settlement acquires many for the organisation of its uses.

Βασίλης Μαυριανός | Earth In-Between

Το έδαφος προς αγρανάπαυση αποτελεί τον πυρήνα της πρότασης. Τα όρια της γεωργικής γης περικλείουν το χώμα, δημιουργώντας ένα τοπίο τυχαίων συναντήσεων και περιουλογής. Ελαφριές συναρμολογούμενες κατασκευές συνθέτουν τη ζώνη κατοίκησης προς το βουνό και τη ζώνη εφήμερης κατοίκησης προς τη θάλασσα, οι οποίες λειτουργούν συμπληρωματικά για επισκέπτες, πεζοπόρους και λουόμενους.

Vassilis Mavrianos | Earth In-Between

Fallow land is at the heart of the proposal. The boundaries of agricultural land enclose the soil creating a landscape of incidental encounters and meditation. Lightweight assembled structures compose the residential zone towards the mountain and the temporary residential zone towards the sea, which operate complementary for visitors, hikers and bathers.

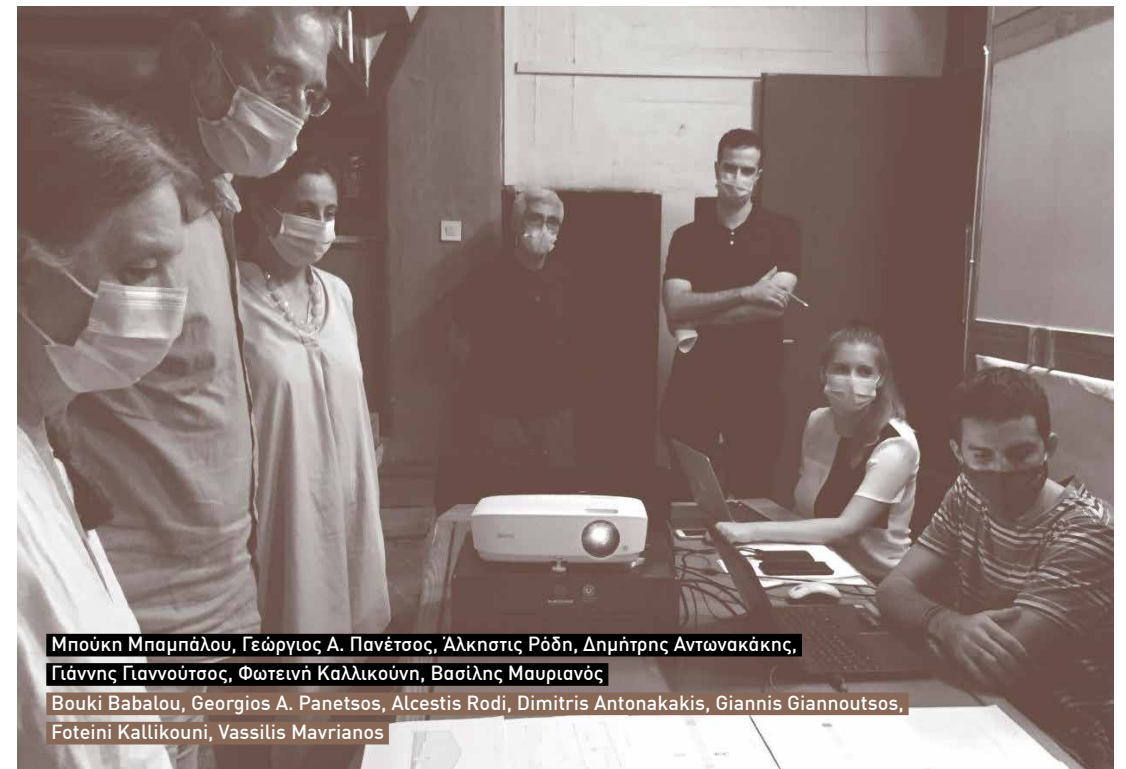

Δημήτρης Αντωνακάκης | Dimitris Antonakakis

Γεώργιος Α. Πανέτσος, Άλκηστις Ρόδη | Georgios A. Panetsos, Alcestis Rodi

Μπούκλι Μπαμπάλου, Γεώργιος Α. Πανέτσος, Άλκηστις Ρόδη, Δημήτρης Αντωνακάκης,
Γιάννης Γιαννούτσος, Φωτεινή Καλλικούνη, Βασίλης Μαυριανός
Βουκι Βαβαλού, Georgios A. Panetsos, Alcestis Rodi, Dimitris Antonakakis, Giannis Giannoutsos,
Foteini Kallikouni, Vassilis Mavrianos

Φωτεινή Καλλικούνη, Μελίνα Ανζάουη, Τάσος Γκοβάτσος, Βασιλική Ζωχιού, Βασίλης Μαυριανός
Foteini Kallikouni, Melina Anzaoui, Tasos Govatsos, Vasiliki Zochiou, Vassilis Mavrianos

Φωτεινή Καλλικούνη, Μελίνα Ανζάουη, Τάσος Γκοβάτσος, Βασίλης Μαυριανός, Βασιλική Ζωχιού,
Γιάννης Αϊσωπος, Δημήτρης Αντωνακάκης
Foteini Kallikouni, Melina Anzaoui, Tasos Govatsos, Vassilis Mavrianos, Vasiliki Zochiou,
Yannis Aesopos, Dimitris Antonakakis

Έρευνα – Μεσογειακά Μέλλοντα

Research – Mediterranean Futures

Μεταθαλασσοκρατίες

Φωτεινή Καλλικούνη

Επιβλέπουσα: Δήμητρα Κατσώτα

Post-Thalassocracies

Foteini Kallikouni

Supervisor: Demetra Katsota

Το παρελθόν της Μεσογείου θεωρείται ως μια ακολουθία θαλάσσιων αυτοκρατοριών που δημιουργούνταν και συντηρούνταν από δυνατούς εμπορικούς δεσμούς. Οι ηγεμονίες αυτές έχουν αναγνωριστεί ως ένα βασικό στοιχείο της ιστορίας της θάλασσας προσδιορίζοντας τη με τον όρο «θαλασσοκρατία». Αν και οι ναυτικές ηγεμονίες συγκροτούσαν μεσογειακές επικράτειες, δεν αναγνώριζαν τη Μεσόγειο ως μια ενότητα. Η ιδέα της Μεσογείου ως γεωγραφικής και πολιτιστικής ενότητας αποτελεί «εφεύρεση» του 19ου αιώνα η οποία ενισχύθηκε από τις επακόλουθες θεωρίες που διατυπώθηκαν τον 20ο αιώνα από την ακαδημαϊκή κοινότητα. Η πρώτη και σημαντικότερη σπουδή για τη Μεσόγειο που θα εγκαθιδρύσει σε μεγάλο βαθμό την ιδέα της ενότητας αποτελεί το έργο του ιστορικού F. Braudel που θα διαμορφώσει ένα ανατρεπτικό μοντέλο για την περιοχή.

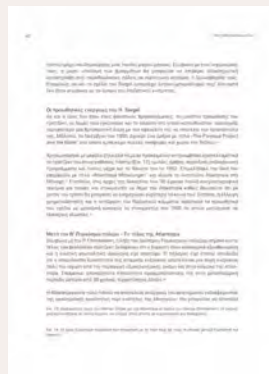
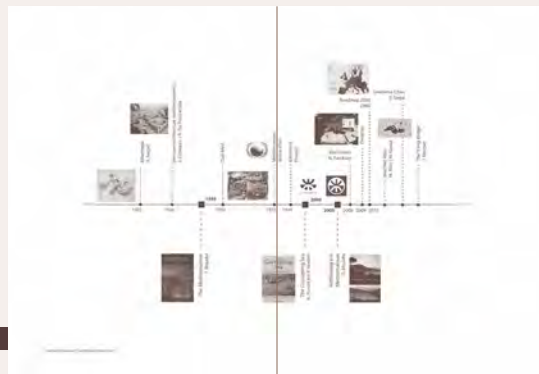
Ωστόσο, η «εφεύρεση» της Μεσογείου δέχτηκε δριμύτατη κριτική από ανθρωπολόγους με σημαντικότερη αυτή του M. Herzfeld, ο οποίος χαρακτηρίζει την ενότητα που αποδίδεται στην περιοχή ως αυθαίρετη και στερεοτυπική. Στο πλαίσιο αυτής της κριτικής, μια νέα πραγματεία θα δημοσιευτεί στις αρχές του 21ου αιώνα όπου σε αντίθεση με την διήγηση του F. Braudel, θα παρουσιάσει τη Μεσόγειο ως ένα σύστημα από κόμβους και δίκτυα σε συνεχή μεταβολή με υψηλή συνδεσιμότητα από τους N. Purcell και P. Horden.

Αργότερα, ο ιστορικός D. Abulafia θα διατυπώσει μια πιο γενική θεωρία για την περιοχή, η οποία σε αντίθεση με τον αυστηρό ορισμό της «κλειστής» θάλασσας, θα την ορίσει ως εργαλείο για τη μελέτη αντίστοιχων ωκεανών και θαλασσών. Παράλληλα, δίνει το έναυσμα για να αντιμετωπιστεί η αρχιτεκτονική έρευνα μεγάλης κλίμακας ως ένα σημαντικό εκπαιδευτικό και σχεδιαστικό εργαλείο. Σύμφωνα με τα τρία μοντέλα Μεσογείου που περιεγράφηκαν από τις τρεις σπουδές για την περιοχή, θα αναδυθούν τον 20ο και 21ο αιώνα, αρχιτεκτονικά οράματα που θα χρησιμοποιήσουν την ενότητα ως επεκτατική στρατηγική. Τα παραδείγματα που παρουσιάζονται, αντιμετωπίζονται ως ένα νέο είδος θαλασσοκρατίας, τις μεταθαλασσοκρατίες που ενώ μετέρχονται διαφορετικά μέσα και στρατηγικές, χρησιμοποιούν την έννοια της «Μεσογειακότητας», διαμορφώνουν κοινές ταυτότητες και διεκδικούν «έδαφος».

The Mediterranean past is considered as a series of naval empires created and maintained by strong trade links. These hegemonies have been recognized as a key element in the history of the Sea, defining it as “thalassocracies” [from the Greek words “thalassa” (transl. sea) and “kratein” (transl. power)]. Although the naval hegemonies formed Mediterranean territories, they did not recognize the Mediterranean as a unity. The idea of the Mediterranean as a geographical and cultural unity is an “invention” of the 19th century which was reinforced by the subsequent theories formulated in the 20th century by the academic community. The first and most important study for the Mediterranean that will mainly establish the idea of the unity is the research of the historian F. Braudel who will form a unique model for the region.

However, the “invention” of the Mediterranean has been severely criticized by anthropologists, most notably that of M. Herzfeld, who describes the unity of the region as arbitrary and stereotypical. As part of this critique, a new book will be published at the beginning of the 21st century by N. Purcell and P. Horden where, in contrast to F. Braudel’s narrative, will present the Mediterranean as a system of nodes and networks in constant change with high connectivity.

A few years later, the historian D. Abulafia will formulate a more general theory of the region which, on contrary to the strict definition of the “enclosed” sea, will define it as a tool for the study of similar oceans and seas. At the same time, it gives the impetus to treat large-scale architectural research as an important educational and design tool. According to the three Mediterranean models described by the three studies for the region, architectural visions will emerge in the 20th and 21st centuries that will use the concept of unity as an expansion strategy. The examples presented are considered in the present thesis as a new kind of thalassocracy, which could be defined as “post-thalassocracies” because while they are using different means and strategies, they still use the concept of “Mediterraneanness”, to form common identities and claim “land”.

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ / SELECTED BIBLIOGRAPHY

- Abulafia, D., 2014. “Thalassocracies”. Στο: P. Horden & S. Kinoshita, επιμ. *A Companion to Mediterranean History*. s.l.:West Sussex: Wiley Blackwell, pp. 139-152.
- Braudel, F., 1976. *The Mediterranean and the Mediterranean World in the Age of Philip II*. s.l.:Harper & Row.
- Herzfeld, M., 2005. “Practical Mediterraneanism: Excuses for Everything, from Epistemology to Eating”. Στο: W. V. Harris, επιμ. *Rethinking the Mediterranean*. Oxford: Oxford University Press, pp. 45-63.

- Horden, P. & Purcell, N., 2000. *The Corrupting Sea: A Study of Mediterranean History*. Oxford: Mass : Blackwell.
- Petrov, A. επιμ. [2013]. *New Geographies 05: The Mediterranean*. Harvard University Press.

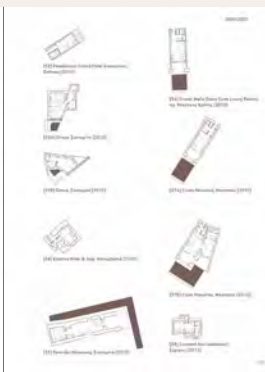

Πυρήνες φιλοξενίας: Η εξέλιξη της τυπολογίας του δωματίου ξενοδοχείου στην Ελλάδα 1850-2020

Μελίνα Ανζάουη, Βασιλική Ζωχιού
Επιβλέπων: Γιάννης Α. Αίσωπος

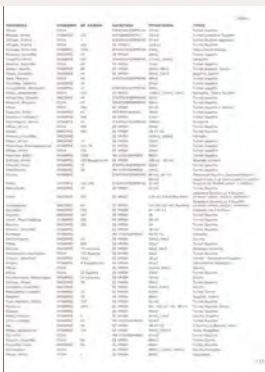
Cores of Hospitality: The Evolution of the Hotel Room Typology in Greece 1850-2020

Melina Anzaoui, Vasiliki Zochiou
Supervisor: Yannis A. Aesopos

Στις αρχές του 20ού αιώνα, ο όρος τουρισμός δεν είχε καν καθιερωθεί στο τρέχον λεξιλόγιο της χώρας. Ωστόσο, σήμερα αποτελεί βασικό οικονομικό τομέα. Κατά τη διάρκεια αυτών των δεκαετιών, το κράτος ενεργοποιήθηκε για να συναντηθεί με το φαινόμενο του τουρισμού. Η εργασία μελετά την εξέλιξη του ξενοδοχειακού δυναμικού της Ελλάδας σε σχέση με τις ιστορικές εξελίξεις από την έναρξη της οργανωμένης τουριστικής δραστηριότητας από τα μέσα του 19ου αι. έως και σήμερα. Μέσα από την τυπολογική προσέγγιση της πρωταρχικής μονάδας του ξενοδοχείου – το δωμάτιο – που αφορά τις ζώνες στο εσωτερικό του (χώρος ύπνου, χώρος διπμέρευσης, ημιπαιθριος χώρος, αποθηκευτικός χώρος, υγρός χώρος), παρατηρούμε πώς οι εξελίξεις κάθε εποχής ερμηνεύονται σε διαφορές μεγέθους, σχήματος, εσωτερικής διαρρύθμισης, διάταξης των όγκων, ανοιγμάτων και αρχιτεκτονικών στοιχείων των όψεων. Οι αρχικές, ελλειπείς υποδομές φιλοξενίας σταδιακά αντικαθίστανται από μεγάλα ξενοδοχεία που επιχειρούν να ανταποκριθούν στις ανέσεις των ξένων πελατών. Η ομοιομορφία που φέρνει ο Μοντερνισμός στους ξενοδοχειακούς όγκους έρχεται να ανατραπεί από την επικράτηση του Μεταμοντέρνου που προωθήει την ποικιλία και τη στροφή στα τοπικά παραδοσιακά χαρακτηριστικά. Πλέον, κάθε δωμάτιο πρέπει να είναι διαφορετικό και διαμορφωμένο με βάση τις απαιτήσεις του επισκέπτη. Ως απόρροια, οι τουριστικοί χώροι σκηνογραφούνται ώστε να ικανοποιήσουν την επιθυμία για το διαφορετικό και αυθεντικό. Το ίδιο συμβαίνει όταν τα τελευταία χρόνια εμφανίζονται νέες τάσεις, όπως η ευεξία και η πολυτέλεια. Μέσα από αυτή τη μελέτη μπορούμε να αναγνωρίσουμε τα στοιχεία του δωματίου που διατηρούν σήμερα τον αρχικό λειτουργικό ρόλο τους και τις νέες προσθήκες που προκύπτουν από τις τάσεις της εποχής.

At the beginning of the 20th century, tourism was not even a term in people's vocabulary in Greece. However, today, it is a key economic sector. During this period, the state is activated in order to meet the demands created by this phenomenon. Our research studies the evolution of the Greek hotel industry in relation to various political and financial changes, from the beginning of the organized tourist activity, at the middle of the 19th century, until today. Through typological approach of the hotel's primary unit - the room - in reference to its interior zones (sleeping area, living room, outdoor space, storage space, wet space), we observe that the features of each historic period are interpreted in differences in size, shape, interior layout, layout of volumes, openings and architectural elements of the facades. The initial lack of hospitality infrastructure is gradually replaced by large hotels that try to meet the needs of foreign visitors. The uniformity created by modernism, is overturned by the predominance of postmodernism that promotes variety and a shift towards local traditional architecture. Therefore, each room must be different and configured according to the guests' requirements. As a result, tourist sites are staged to satisfy the desire for the different and the authentic. The same happens when, in recent years, new trends emerge, focusing on wellness and luxury. Through this study, we can identify the elements of the room that retain their original functional role and the additions that arise from new trends.

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ / SELECTED BIBLIOGRAPHY

MacCannell, Dean. *The Tourist a New Theory of the Leisure Class*. Berkeley: University of California Press, 2013.
Αίσωπος, Γιάννης, επιμ., *Τοπία τουρισμού: Ανακατασκευάζοντας την Ελλάδα*. Αθήνα: Δομές, 2015.
Αθανασίου, Αιμιλία, και Αλιφραγκής, Σταύρος. "Αμερικανισμός και Ελληνικός Τουρισμός: 1948-1955: Το σχέδιο Μάρσαλ και η προαίτιση των Ελλήνων στο μοντερνισμό." Στο Π. Τουρνικιώτης, επιμ., *Μεταπολεμικός Μοντερνισμός: Αρχιτεκτονική, Πολιτική και Τουρισμός στην Ελλάδα (1950-1965)*, 19-53. Αθήνα: ΕΜΠ, 2012.

Κωνσταντινίδης, Άρης. "Αρχιτεκτονική και Τουρισμός." *Αρχιτεκτονικά Θέματα*, τ. 2 (1967): 109-112.
Βλάχος, Άγγελος. "Τουριστική Ανάπτυξη και Δημόσιες Πολιτικές στη Σύγχρονη Ελλάδα, (1914-1950): η ανάδυση ενός γεωγραφικού φαινομένου." Διδακτορική Διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2013.

Μέσω Εικόνων: 19ος – 21ος αι. Μέσα απεικόνισης του ελληνικού τοπίου

Τάσος Γκοβάτσος, Βασίλης Μαυριανός
Επιβλέπουσα: Δήμητρα Κατσώτα

Through Images: 19th – 21st c. Means of Depiction of the Greek Landscape

Tassos Govatsos, Vassilis Mavrianos
Supervisor: Demetra Katsota

Η εργασία διερευνά την αναπαράσταση του ελληνικού μεσογειακού τοπίου, μέσα από τη σύγκριση του έργου της Γαλλικής Επιστημονικής Αποστολής στον Μοριά (1823–1838) με το Google Earth. Οι δύο περιπτώσεις, παρότι θεωρούνται αντικειμενικές, αναπαράγουν, απεικονίζουν και εν τέλει ερμηνεύουν την πραγματικότητα αντικατοπτρίζοντας το πνεύμα κάθε εποχής. Στο πρώτο μέρος παρουσιάζεται ο ρόλος, η δομή και το έργο της Αποστολής και οι παράμετροι λειτουργίας του Google Earth, ενώ στο δεύτερο συγκρίνονται τοπογραφικά με αερολιανικές και γκαρβούρες με street views.

Οι τοπογραφικές αποτυπώσεις της Αποστολής, συνιστούν μια λεπτομερή αποτύπωση χωρίς ιεραρχήσεις. Η εμμονική καταγραφή του τοπίου δε συνεπάγεται τη ρεαλιστική απεικόνιση του, αλλά μια εξιδανικευμένη απόδοση. Σε αντιδιαστολή, οι απεικονίσεις του Google Earth ως μια φωτογραφική τεκμηρίωση που συνοδεύεται από χάρτες και σύμβολα, παρουσιάζονται φαινομενικά ακριβέστερες. Όσον αφορά στη φύση του μέσου απεικόνισης, η Google εισάγει, μέσω των μηχανημάτων καταγραφής από μεγάλο ύψος, τη διάκριση μεταξύ παρατήρησης και απεικόνισης, σε αντίθεση με την εργασία των Γάλλων μηχανικών στο πεδίο που προσφέρει μια βιωματική επαφή με το τοπίο.

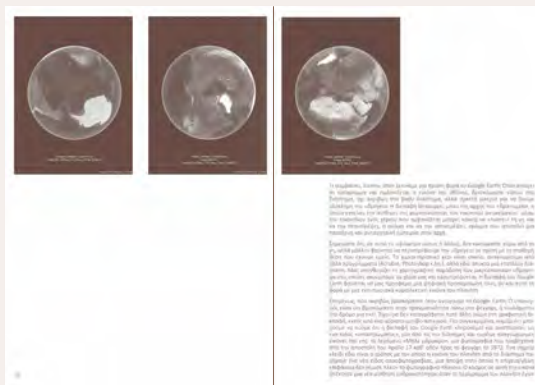
Η αντιπαράθεση των δύο μέσων αποκαλύπτει τις ουσιαστικές διαφορές τους. Η επιλεκτική απομόνωση της μοναδικότητας της στιγμής, σε συνδυασμό με την επιστημονική καταγραφή συνθέτουν τη γαλλική προσέγγιση που προσθέτει στην πραγματικότητα αφηγηματική διάσταση. Παρότι το σημείο εκκίνησης και ο σκοπός των δύο μέσων είναι όμοια, το Google Earth συγκεντρώνει τυχαία και αποσπασματικά στιγμιότυπα της πραγματικότητας, εστιάζοντας στην εμπορική αξία των σημείων. Ο σύγχρονος ταξιδιώτης προσομοιάζει με τηλεθεατή που λαμβάνει παθητικά ένα σύνολο εικόνων. Συμπερασματικά, τα δύο μέσα προσφέρουν μια φαινομενικά ρεαλιστική απεικόνιση της πραγματικότητας και δίνουν την ψευδαίσθηση άπειρων επιλογών για τον δέκτη.

This research explores the representation of the Greek Mediterranean landscape, through the comparison of the work of the French Scientific Mission in Morea Peloponnese (1823 - 1838) with the current analogue, the Google Earth platform. The two cases, although they are considered objective, reproduce, depict and ultimately interpret reality, reflecting the spirit of each era. In the first part, the role, structure and work of the Mission is presented, as well as the operating parameters of Google Earth, while in the second part individual comparisons are made between topographic and aerial views as well as between gravures and street views.

The topographic imprints of the French mission constitute a detailed capture of reality, without any hierarchies. The obsessive recording of the landscape does not imply its realistic depiction, but an idealized attribution. In contrast, the illustrations of Google Earth as a photographic documentation accompanied by maps and symbols appear seemingly more accurate. As for the nature of the medium, Google introduces, through high-altitude recording machinery, the distinction between observation and illustration, unlike the work of French engineers in the field that offers an experiential contact with the landscape.

The comparison of the perspective depiction with the street views reveals their essential differences. The selective isolation of the uniqueness of the moment, combined with the scientific recording, compose the French approach that adds a narrative dimension to reality. Although both the starting point and the purpose of the two media are alike, Google Earth collects random and fragmentary snapshots of reality, focusing more on the commercial value of the places. The contemporary traveler resembles more a passive viewer, as he takes on a set of images.

In conclusion, the two media offer a seemingly realistic depiction of reality while they give the illusion of infinity of options for the receiver.

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ / SELECTED BIBLIOGRAPHY
Corner James, MacLean Alex, *Taking Measures Across the American Landscape*, Yale University Press, 1996.
Dorrian Mark Pousin Frédéric, *Seeing from Above: The Aerial View in Visual Culture*, I.B. Tauris & Co. Ltd, Λονδίνο, 2013.
Edney Mathew, *Cartography: The Ideal and its History*, The University of Chicago Press, Λονδίνο, 2019.
Goodman Nelson, μτφρ.: Βλαγκόπουλος Πάνος, *Οι Γλώσσες της Τέχνης*, Εκκρεμές, Αθήνα, 2005.
Harley John Brian, *The New Nature of Maps: Essays in the History of Cartography*, The John Hopkins University Press, Baltimore, 2002.

Sennett Richard, *Flesh and Stone: The Body and the City in Western Civilization*, W. W. Norton & Company, Λονδίνο, 1994.
Σαΐτας Πάννης, επιμ., *Το έργο της γαλλικής επιστημονικής αποστολής του Μοριά 1829-1838, Μέρος Α', Γ', Εκδόσεις Μέλισσα, Αθήνα, 2011.*
Δουκέλλης Παναγιώτης, επιμ., *Το Ελληνικό Τοπίο: Μελέτες Ιστορικής Γεωγραφίας και Πρόσληψης του Τόπου*, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα, 2009.

Alkistis Rodi

Ioannis Aesopos

daphne

Panos

melina anzawi

Bill Mavrianos

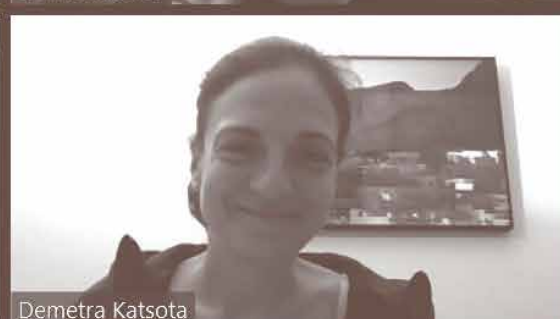
Tassos Govatsos

Καλλικούνη Φωτεινή

Vasiliki Zochiou

Demetra Katsota

eliazenghelis

Mute

Stop Video

Security

Participants

Polls

Chat

Share Screen

Record

Breakout Rooms

Reactions

More

End

Type here to search

Τελική παρουσίαση Ερευνητικών Εργασιών – Μεσογειακά Μέλλοντα.

Άλκηστις Ρόδη, Γιάννης Αίσιωπος, Δάφνη Λάππα, Πάνος Δραγώνας, Μελίνα Ανζάουι, Βασίλης Μαυριανός, Τάσος Γκοβάτσος, Φωτεινή Καλλικούνη, Βασιλική Ζωχιού, Δήμητρα Κατσώτα, Ηλίας Ζέγγελης

Final review of Research Papers –Mediterranean Futures.

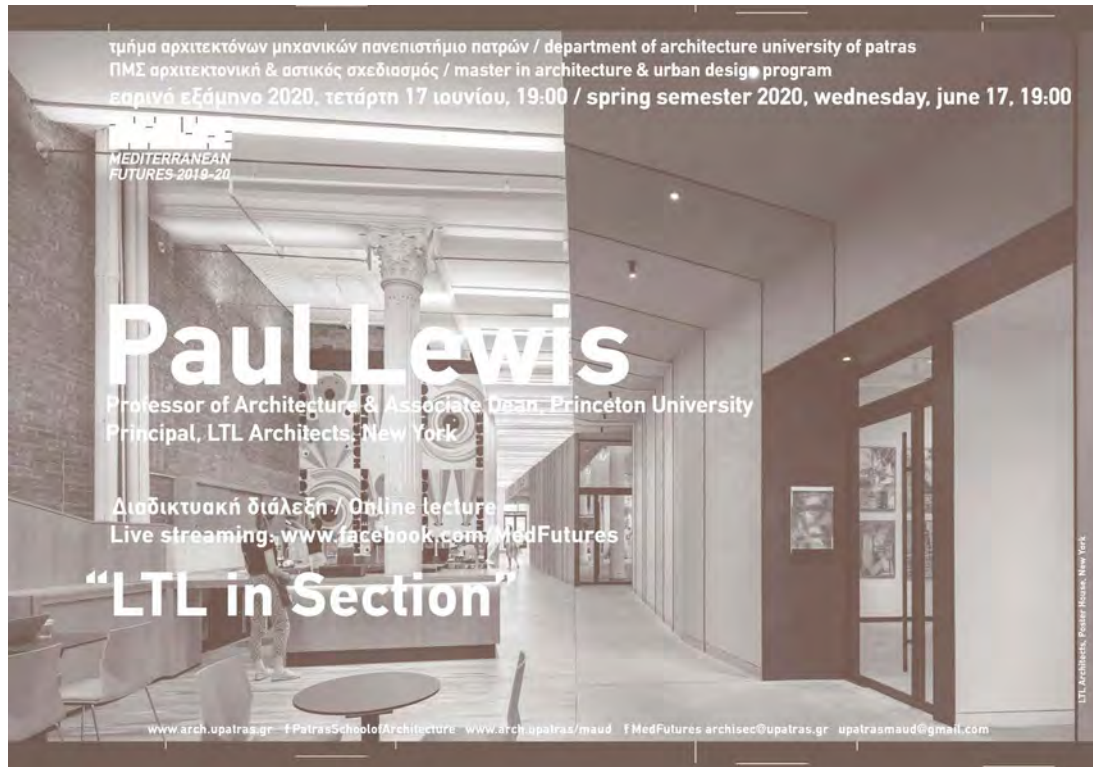
Alcestis Rodi, Yannis Aesopos, Daphne Lappa, Panos Dragonas, Melina Anzaoui, Vassilis Mavrianos,

Tassos Govatsos, Fotini Kallikouni, Vasiliki Zochiou, Demetra Katsota, Elia Zenghelis

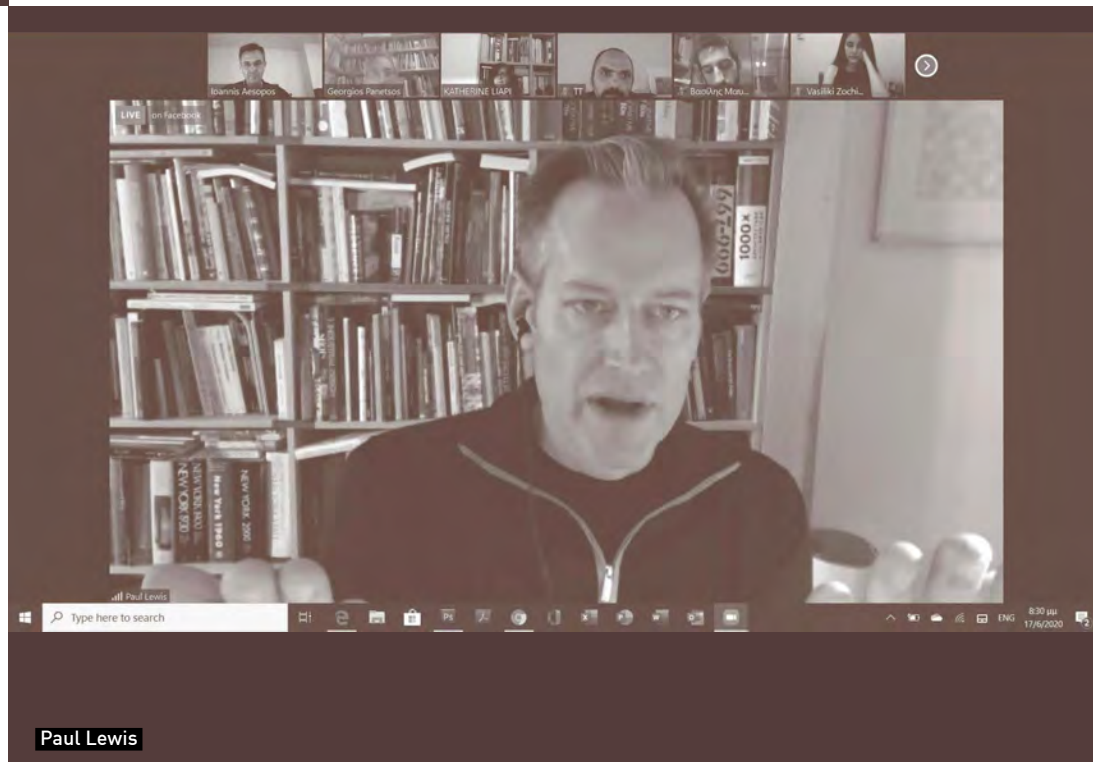

Σεμινάρια

Seminars

90

91

Η θεωρία του στεγαστικού διαχωρισμού και η περίπτωση της Αθήνας

Θωμάς Μαλούτας

Καθηγητής,
Τμήμα Γεωγραφίας,
Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Το σεμινάριο συγκροτούν τρεις βασικές ενότητες:

1. Η πρώτη αφορά ζητήματα ορισμού και εξέλιξης των προσεγγίσεων του στεγαστικού διαχωρισμού από την εποχή της Σχολής του Σικάγου μέχρι τους πιο πρόσφατους συσχετισμούς του ζητήματος των χωρικών και κοινωνικών αποστάσεων στις περιοχές κατοικίας με τις θεωρίες της κοινωνικής πόλωσης και του 'εξευγενισμού' (gentrification).

2. Η δεύτερη αφορά τις ιδιαίτερες μορφές με τις οποίες αποτυπώνονται οι κοινωνικο-χωρικές ανισότητες και αποστάσεις σε σχέση με τους τύπους κατοικίας στην Αθήνα, με έμφαση στον κάθετο κοινωνικό διαχωρισμό στις πολυκατοικίες της αντιπαροχής, αλλά και στις πιο πρόσφατες αλλαγές που επέφερε η ανάπτυξη του τουρισμού και των επιπτώσεων της βραχυχρόνιας μίσθωσης στην πρόσβαση στην κατοικία.

3. Η τρίτη ενότητα αφορά εργαλεία που μπορούν να βοηθήσουν τη διερεύνηση ζητημάτων κοινωνικής συγκρότησης του χώρου των ελληνικών πόλεων, όπως το «Πανόραμα Απογραφικών Δεδομένων 1991-2011»¹, ή την αναζήτηση ποικίλων προβληματικών γύρω από την κοινωνική διάσταση της Αθήνας, όπως ο Κοινωνικός Άτλας της Αθήνας².

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βλ. ><https://panorama.statistics.gr/><.
2. Βλ. ><http://www.athenssocialatlas.gr/><.

Urban Segregation Theories and the Case of Athens

Thomas Maloutas

Professor,
Department of Geography,
Harokopio University

The seminar comprises three main units:

1. The first examines the concept of segregation and the different ways it has been used with from the 1920s and the Chicago School to the more recent approaches that linked social and spatial distance in residential areas with the social polarization thesis or gentrification theories.

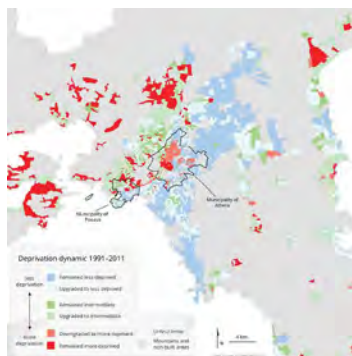
2. The second unit is about the forms embodied by social and spatial distances among and within residential areas in Athens. Particular emphasis is given to vertical segregation within the city's apartment blocks, especially those built from 1950 to 1980 with the 'land-for-flats' system. The question of recent changes related to the growth of tourism

and the impact of short-term rentals on housing access and affordability are also discussed in this unit.

3. In the third unit, we present two open access tools/applications which may facilitate research projects on the social structuring of Greek cities, i.e. the "Panaorama of Greek Census Data 1991-2011"¹, or the search for diverse approaches on social issues in the Greek capital².

NOTES

1. See ><https://panorama.statistics.gr/en/><.
2. See ><https://www.athenssocialatlas.gr/en/><.

Athens Social Atlas

Αρχιτεκτονική και φωτογραφία: Η αφήγηση ενός τόπου

Γιώργης Γερόλυμπος

Αρχιτέκτων, Φωτογράφος

Στη διάρκεια του σεμιναρίου έλαβαν χώρα τρεις διαλέξεις που προσπάθησαν να καλύψουν το μεγάλο εύρος της σχέσης μεταξύ αρχιτεκτονικής και φωτογραφίας: η ιστορική διαδρομή από την εμφάνιση της φωτογραφίας έως τους σημερινούς σημαντικούς εκπροσώπους της στην Ελλάδα και το εξωτερικό, οι επιρροές και τα δάνεια που οικοδομούν σταδιακά μια προσωπική πορεία και τέλος η εφαρμογή των κατακτημένων εργαλείων στην αφήγηση ενός συγκεκριμένου και σημαντικού τόπου και αρχιτεκτονήματος για τη χώρα, το Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος σε αρχιτεκτονική του Renzo Piano. Από

τους φοιτητές ζητήθηκε η συγγραφή εργασίας που θα συσχέτιζε δύο διαφορετικές φωτογραφίες με οποιονδήποτε πιθανό τρόπο πέραν της προφανούς οπτικής ομοιότητας. Οι εργασίες που προέκυψαν αποκάλυψαν τη θέαση της φωτογραφίας της αρχιτεκτονικής και του τοπίου από την πλευρά των φοιτητών/τριών, η κάθε μία με διαφορετικό και ιδιαίτερα προσωπικό τρόπο. Κατατέθηκε η ιστορική αποτίμηση του αντικειμένου με σύγκριση μεταξύ μιας ιστορικής και μιας σύγχρονης φωτογραφίας, η νοησιολογική προσέγγιση με συσχέτισμό δύο εκ διαμέτρου αντίθετων προτάσεων αλλά και η τοποθέτηση της φωτογραφίας εντός της ευρύτερης συζήτησης των αναπαραστατικών τεχνών. Οι εργασίες συνοδεύτηκαν από πλήρη και αναλυτική σχετική βιβλιογραφία.

Architecture and Photography: Narrating Space

Yiorgis Yerolymbos

Architect, Photographer

During the seminar three presentations took place which attempted to cover the wide range of the relationship between architecture and photography: the historical path from the first

appearance of photography to its current significant representatives in Greece and abroad, the influences and loans that gradually build a personal narrative and last the application of the earned tools in the visual narration of a specific and important landmark for the country, the Stavros Niarchos Foundation Cultural Center designed by Renzo Piano Building Workshop. Students were asked to submit a thesis that would

demonstrate the relation between two different photographs in any possible way beside the obvious visual similarity. The resulting works revealed the way students view architecture and landscape photography, each in a completely different and distinctly personal way. The historical evaluation of the object was presented with a comparison between a historical and a modern photograph, the conceptual approach with a correlation of two diametrically opposed propositions but also the placement of the photograph within the wider discussion of the visual arts. The works were accompanied by a complete and detailed relevant literature.

Car Park, SNFCC από τη σειρά Orthographs 2017
φωτ.: Γιώργης Γερόλυμπος
Car Park, SNFCC from the series Orthographs 2017
photo: Yiorgis Yerolymbos

Νομική ρύθμιση του δημόσιου χώρου

Σπύρος Βλαχόπουλος

Καθηγητής,
Νομική Σχολή,
Πανεπιστήμιο Αθηνών

Το σεμινάριο αποσκοπεί στο να παράσχει τις βασικές πληροφορίες όσον αφορά τη νομική ρύθμιση του δημόσιου χώρου και να αναπτύξει διάλογο με τους αρχιτέκτονες. Στο σεμινάριο παρουσιάζονται και αναλύονται

θέματα, όπως η συνταγματική κατοχύρωση της απόλαυσης των κοινόχρηστων χώρων από τον πολίτη, η χρησιμοποίηση κοινόχρηστων χώρων για δημόσιους και ιδιωτικούς σκοπούς, οι συγκεντρώσεις και διαδηλώσεις σε κοινόχρηστους χώρους και η πρόσβαση στους κοινόχρηστους χώρους από άτομα με αναπηρία. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στο ζήτημα της παρακολούθησης με κάμερες σε κοινόχρηστους χώρους, ιδίως μέσα από τις αποφάσεις και τις γνωμοδοτήσεις της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (π.χ. η προβληματική της τοποθέτησης καμερών στους δρόμους και στα πεζοδρόμια, στις παιδικές χαρές, στις εισόδους κατοικιών και καταστημάτων, στους κοινόχρηστους χώρους πολυκατοικιών, σε πλατείες και μνημεία). Τέλος, παρουσιάζονται ειδικά ζητήματα, όπως η συνταγματικότητα της ελεγχόμενης στάθμευσης των οχημάτων, η παραχώρηση αιγιαλού και παραλίας, η κατάληψη κοινόχρηστων χώρων για την αντιμετώπιση του μεταναστευτικού-προσφυγικού και η απαγόρευση της νυχτερινής πρόσβασης σε δημόσιους χώρους. Στο σεμινάριο παρουσιάζεται η βασική νομοθεσία και οι κυριότερες σχετικές αποφάσεις των δικαστηρίων, σπινθηρίζεται δε στην αντίληψη ότι ο διάλογος μεταξύ των διαφόρων επιστημών αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της σύγχρονης επιστήμης.

Legal Regulation of the Public Space

Spyros Vlachopoulos

Professor,
Law School,
University of Athens

The seminar aims to provide basic information on the legal regulation of public space and to develop a dialogue with architects. The seminar presents and analyzes issues such as the

constitutional guarantee of the enjoyment of public spaces by the citizen, the use of public spaces for public and private purposes, rallies and demonstrations in public areas and access to public areas by people with disabilities. Particular emphasis is placed on the issue of surveillance with cameras in public spaces, especially by presenting the decisions and opinions of the Personal Data Protection Authority (e.g. the problem of installing cameras on the streets and sidewalks, in playgrounds, at the entrances of houses and shops, in public areas of apartment buildings,

in squares and monuments). Finally, special issues are presented, such as the constitutionality of controlled parking of vehicles, the concession of foreshore and beach, the occupation of common areas to deal with the migrant-refugee crisis and the prohibition of night access to public places. The seminar presents the basic legislation and the main relevant decisions of the courts, based on the notion that the dialogue between different sciences is a fundamental element of modern science.

Solarpunk Seminars

James Bridle

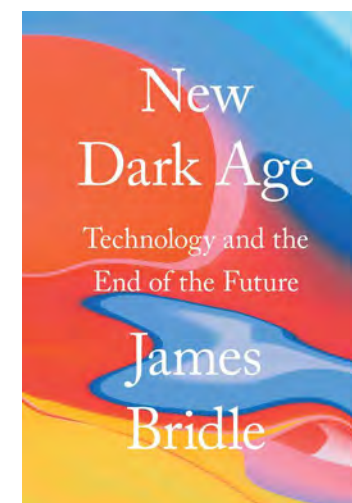
Εικαστικός, Συγγραφέας

Το Solarpunk είναι «ένα κίνημα υποθετικής μυθοπλασίας, τέχνης, μόδας και ακτιβισμού που επιδιώκει να απαντήσει και να ενσωματώσει το ερώτημα, “Πώς μοιάζει ένας βιώσιμος πολιτισμός και πώς μπορούμε να φτάσουμε εκεί;”» Στα σεμινάρια, οι ιδέες του Solarpunk χρησιμοποιούνται ως σημείο εκκίνησης για σκέψη, μέσω του σχεδιασμού και της παραγωγής αντικειμένων και δομών που ανταποκρίνονται στις κοινές ανάγκες και επιθυμίες μας γύρω από τη Μεσόγειο τον 21ο αιώνα.

Το πρώτο σεμινάριο, «Εισαγωγή στο Solarpunk» παρουσίασε την τρέχουσα κατάσταση, στην Ελλάδα και παγκοσμίως, σχετικά με τις οικολογικές πιέσεις και τους μετασχηματισμούς, και διερεύνησε εργαλεία και ιδέες για την περιγραφή και την οικοδόμηση νέων μελλόντων. Τέλος, το σεμινάριο εντόπισε ορισμένα βασικά ζητήματα που διερευνήθηκαν και εξετάστηκαν στις επόμενες συνεδρίες.

Το δεύτερο σεμινάριο, “World Building”, συγκέντρωσε μια σειρά από παραδείγματα δυνατοτήτων Solarpunk, και διερεύνησε τα ζητήματα, τις συγκρούσεις και τις καταστάσεις που μπορεί να κινητοποιήσουν.

Το τελευταίο σεμινάριο, “Prototyping” μελέτησε και συζήτησε ιστορίες που συντέθηκαν από τους φοιτητές, και εντόπισε ορισμένα από τα αντικείμενα, τις εγκαταστάσεις και τις διαδικασίες για τις οποίες έγραψαν. Οι φοιτητές σχεδίασαν πρόχειρα πρωτότυπα ορισμένων από αυτά και περιέγραψαν τρόπους με τους οποίους αυτά θα μπορούσαν να σχεδιαστούν περαιτέρω και να κατασκευαστούν στο παρόν.

James Bridle, *The New Dark Age*, 2018

Solarpunk Seminars

James Bridle

Artist, Writer

Solarpunk is “a movement in speculative fiction, art, fashion, and activism that seeks to answer and embody the question, “What does a sustainable civilization look like, and how can we get there?”” In these seminars, the ideas of Solarpunk are used as a starting point for thinking through, designing, and producing, objects and structures which respond to our shared needs and desires around the Mediterranean in the twenty first century.

The first seminar, “Introduction to Solarpunk” presented the current situation, in Greece and globally, regarding ecological pressures and changes, and explored tools and ideas for describing and building new futures. Finally, the seminar identified some core issues explored and addressed in the following sessions.

The second seminar, “World Building”, collated a series of examples of Solarpunk possibilities, and explored the issues, conflicts, and states that they might generate.

The last seminar, “Prototyping” read and discussed stories written by the students, and identified some of the objects, settings, and processes they have written about. The students designed quick prototypes of some of these and described ways in which these could be further designed and constructed in the present.

Περί ορίων

Ηλίας Κωνσταντόπουλος

Καθηγητής, Τμήμα Αρχιτεκτόνων,
Πανεπιστήμιο Πατρών

Στόχος του σεμιναρίου είναι η διερεύνηση της σημασίας των ορίων στο σύγχρονο αστικό περιβάλλον. Η μεγάλη ταχύτητα των κοινωνικών και τεχνολογικών αλλαγών στον 21ο αιώνα επιβάλλει όλο και περισσότερο την δημιουργία νέων αρχιτεκτονικών δομών, και την προσαρμογή των υφιστάμενων στις νέες συνθήκες. Συνέχειες και ασυνέχειες του Χώρου, από τη μικρο-κλίμακα του πεζοδρομίου μέχρι τη μακρο-κλίμακα της πόλης, ανασχεδιάζονται σε σχέση με την πυκνότητα των αστικών διαμορφώσεων.

Από την ενοποίηση του εσωτερικού και εξωτερικού χώρου με την κατάρτηση των τοίχων και την

επικράτηση της διαφάνειας ως κυρίαρχης νεωτερικής συνθήκης, μέχρι την πτώση και την ανέγερση νέων τειχών, αστικών και εθνικών, τα όρια, φυσικά και άυλα, επαναπροσδιορίζονται ριζικά.

Στο σεμινάριο συζητούνται θέσεις κοινωνιολόγων που έχουν σημασία στην αρχιτεκτονική, όπως του Georg Simmel για την αμφισημία των ορίων (*H Pόρτα και η Γέφυρα*), του Richard Sennett για τη σημασία της διαπερατότητας των ορίων (*The Public Realm: Borders and Boundaries*) και του Zygmunt Bauman για τη ρευστότητα των σύγχρονων κοινωνικών μορφών και τις επιπτώσεις της στη διαμόρφωση του δημόσιου χώρου (*Liquid Modernity*).

Διερευνώντας σε διάφορες κλίμακες του αστικού χώρου, οι διαστρωματώσεις των ορίων με απροσπέλαστα ή πορώδη κτηριακά περιβλήματα, στη δημιουργία κοινών τόπων συνύπαρξης, αποκλεισμού ή ενσωμάτωσης, σε αμοιβαία διεκδικούμενες περιοχές με διαφορετικό περιεχόμενο, ιδιωτικό-δημόσιο, ατομικό-συλλογικό.

Οι φοιτητές καλούνται να εστιάσουν στις ποικίλες εκφάνσεις των ορίων στον δημόσιο χώρο, επιλέγοντας προς μελέτη μια συγκεκριμένη περιοχή στο κέντρο της Θεσσαλονίκης, από τα κατώφλια και τις στοές, μέχρι τις προσόψεις, τους δρόμους και τις πλατείες.

On Limits

Elias Constantopoulos

Professor, Department of Architecture,
University of Patras

The aim of the seminar is to explore the importance of borders and boundaries in contemporary urban environments. The rapid pace of social and technological change in the 21st century increasingly requires the creation of new architectural structures & frameworks, and the adaptation of existing ones to new conditions. Continuities and Discontinuities of Space, from the micro- to the macro-scale of the city, are redesigned in relation to the density of urban configurations.

From the unification of interior and exterior, with the abolition of walls and the establishment of transparency as the dominant modern trait, to the fall and erection of new city and border walls, all boundaries, physical and virtual, are radically redefined.

The seminar discusses important to architecture positions of sociologists, such as those of Georg Simmel on the ambiguity of boundaries (*The Door and the Bridge*), Richard Sennett on the importance of permeability (*The Public Realm: Borders and Boundaries*) and Zygmunt Bauman on the liquidity of modern social forms and its effects on shaping public space (*Liquid Modernity*).

Layers of boundaries with varying degrees of porous building enclosures, creating places of coexistence, exclusion or integration, in mutually contested areas of different contents and interests, private-public, individual-collective, are investigated at different scales of the urban space.

Students are asked to focus on the various aspects of boundaries in public space, selecting to study a specific area in the center of Thessaloniki, from thresholds and stoas, to building facades, streets and squares.

Οπτικός πολιτισμός, τουρισμός και τοπία

Χριστίνα Μπονάρου

Ερευνήτρια, Διδάκτωρ επικοινωνίας,
πολιτισμού και τουρισμού

Το διαρκώς αυξανόμενο ενδιαφέρον προς τα τοπία τουρισμού, κυρίως τις τελευταίες δεκαετίες, έχει καταστήσει ιδιαίτερος κρίσιμο, εκτός από το ζήτημα της αρχιτεκτονικής του τοπίου, το ζήτημα των οπτικών του αναπαραστάσεων. Σε αυτό το πλαίσιο, το σεμινάριο εστιάζει στα εξής επιμέρους θέματα:

«Από τους τόπους στα τοπία και από τα sites στα sights». Έμφαση δίνεται σε θεωρητικές προσεγγίσεις που αφορούν τον οπτικό πολιτισμό και την κατανάλωση εικόνων, το τουριστικό βλέμμα, τη φωτογραφία, την πραγματικότητα και τις αναπαραστάσεις της, καθώς και τα τοπία τουρισμού και τους διαφορετικούς τρόπους «ανάγνωσής» τους.

«Από τους κοινούς τόπους στις κοινοτοπίες και ουτοπίες των τουριστικών αναπαραστάσεων». Η Ελλάδα προσεγγίζεται ως τόπος γεωγραφικός και ταυτόχρονα «ρητορικός», ενώ αναλύονται οι αναπαραστάσεις της χώρας μέσα από τις σύγχρονες τουριστικές καρτ ποστάλ. Ειδικότερα, εντοπίζονται και ερμηνεύονται τέσσερις κυρίαρχοι «λόγοι»: α) η Ελλάδα ως κοιτίδα του ευρωπαϊκού πολιτισμού, β) η νησιωτικότητα ως πεμπουσία του ελληνικού πνεύματος, γ) η λαϊκή παράδοση ως αναπόσπαστο στοιχείο της ελληνικής ταυτότητας και δ) η Ελλάδα ως προορισμός των 4S: Sea, Sun, Sand & Sex.

«Από τα landscapes στα storyscapes». Στο επίκεντρο έρχεται η έννοια και η πρακτική (ή τέχνη) της αφήγησης (storytelling), η οποία διαδραματίζει καθοριστικό της ρόλο στη διαμόρφωση της ταυτότητας των τουριστικών τοπίων και γενικότερα του brand του προορισμού. Παραδείγματα – καλές πρακτικές αντλούνται από καμπάνιες διαφόρων χωρών, ενώ συζητούνται οι κυρίαρχοι οπτικοί μύθοι και οι αφηγήσεις που προβάλλονται μέσα από το portal και τα social media του Ελληνικού Υπουργείου Τουρισμού και του EOT.

Postcards, Lina Kivaka,
Pexels via <https://www.canva.com>

Visual Culture, Tourism and Landscapes

Christina Bonarou

Researcher, PhD in Communication,
Culture and Tourism

The growing interest in tourism landscapes, especially during the last decades, has highlighted the issues of both landscape architecture and landscape visual representations. In this context, the seminar focuses on the following sub-topics: “From places to landscapes and from sites to sights”. Emphasis is placed on theoretical approaches concerning visual culture and image consumption, the tourist gaze, photography, reality and its representations, as well as tourism landscapes and the various ways of “reading” a landscape.

“From ‘common places’ to clichés/platitudes and utopias in tourist representations”. Greece is approached both as a geographical and “rhetorical” place, while tourist postcards are analyzed as visual representations of contemporary Greece. In particular, four dominant “discourses” are identified and interpreted: a) Greece as the birthplace of European civilization; b) Insularity as the quintessence of the Greek Spirit; c) Tradition as an integral part of the Greek identity; and d) Greece as a “Sea, Sun, Sand and Sex” tourism destination.

“From landscapes to storyscapes”. The concept and the act (or art) of storytelling is discussed, along with its critical role in shaping and promoting particular characteristics for the identity of each destination and the country’s brand. Best practices are drawn from various countries’ tourist campaigns; in addition, the dominant visual myths and narratives promoted through the website and social media of the Greek Ministry of Tourism and the Greek National Tourism Organization are further analyzed.

Marketing και branding του τόπου

Αλέξιος Δέφνερ

Καθηγητής, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Η πρώτη διάλεξη επικεντρώθηκε σε γενικά θεωρητικά ζητήματα (όπως στη σχέση με τον τουρισμό) και στην ανάλυση Ευρωπαϊκών παραδειγμάτων, που υποβοηθάει την αξιολόγηση των παραγόντων επιτυχίας και αποτυχίας του marketing/ branding τόπου. Το σημαντικότερο εργαλείο σχεδιασμού είναι το Στρατηγικό Σχέδιο Μάρκετινγκ Τόπου (ΣΣΜΤ), η εφαρμογή του οποίου βασίζεται

στα τοπικά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Η δεύτερη διάλεξη εστίασε στο μάρκετινγκ των μουσείων, με μελέτη περίπτωσης το Πιλοτικό Σχέδιο Μάρκετινγκ για το Μουσείο Καπνού της Καβάλας (ΜΚΚ, 2007-2008). Η ερευνητική διαδικασία περιλαμβάνει την ανάλυση του περιβάλλοντος του ΜΚΚ, τρεις έρευνες πεδίου (κάτοικοι, επιχειρήσεις, επισκέπτες), και την επικέντρωση στο τρίπτυχο Εικόνα-Προώθηση-Μοναδικότητα. Τα κύρια μεθοδολογικά εργαλεία είναι η Ανάλυση της Κρίσιμης Οδού και το Μοντέλο Μάρκετινγκ των '8ps' του Morrison. Η τρίτη διάλεξη επικεντρώθηκε στην εκπόνηση ΣΣΜΤ σε Ελληνικούς Δήμους με αφετηρία τη Νέα Ιωνία Μαγνησίας, για την οποία εκπονήθηκε ένα Πιλοτικό Σχέδιο Μάρκετινγκ Πόλης (ΠΣΜΠ) στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος CultMark (2004-2006). Η έμφαση είναι στον προσδιορισμό του 'τελικού παρεχόμενου αγαθού', ενώ έγινε και μια ανάλυση των κοινωνικών, οικονομικών και γεωγραφικών επιπτώσεων του ΠΣΜΠ. Το επόμενο βήμα ήταν η παράλληλη εκπόνηση (2013-2015) των ΣΣΜΤ για τη Λάρισα και την Κοζάνη. Τα βασικά στοιχεία της συγκριτικής ανάλυσης είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των πόλεων, η μεθοδολογία και τα αποτελέσματα των ερευνών πεδίου, ενώ κεντρικός άξονας είναι η διαμόρφωση των εξειδικευμένων πακέτων προώθησης.

Belgrade Waterfront Project, 2016.

Place Marketing and Branding

Alex Deffner

Professor, Department of Planning and Regional Development, University of Thessaly

The first lecture focused on general theoretical issues (such as the relation with tourism) and the analysis of European examples, which helps to evaluate the success and failure factors of place marketing/ branding. The most important planning tool is the Strategic Place Marketing Plan (SPMP), the implementation

of which is based on the local distinctive characteristics. The second lecture focused on the marketing of museums, with the Pilot Marketing Plan of the Tobacco Museum of Kavala (TMK, 2007-2008) as a case study. The research process includes the analysis of the TMK environment, three field surveys (residents, businesses, visitors), and a focus on the Image-Promotion-Uniqueness triptych. The main methodological tools are Critical Path Analysis and Morrison's 8ps Marketing Model. The third lecture focused on the preparation of SPMPs in Greek Municipalities starting from Nea Ionia Magnesia, for which a Pilot City Marketing Plan (PCMP) was prepared in the context the European project CultMark (2004-2006). The emphasis is on identifying the 'final provided good', while an analysis was made of the social, economic and geographical impacts of the PCMP. The next step was the parallel elaboration (2013-2015) of the SPMP for Larissa and Kozani. The key elements of the comparative analysis are the distinctive characteristics of the cities, the methodology and the results of field surveys, while the central axis is the formation of specialized promotion packages.

of which is based on the local distinctive characteristics. The second lecture focused on the marketing of museums, with the Pilot Marketing Plan of the Tobacco Museum of Kavala (TMK, 2007-2008) as a case study. The research process includes the analysis of the TMK environment, three field surveys (residents, businesses, visitors), and a focus on the Image-Promotion-Uniqueness triptych. The main methodological tools are Critical Path Analysis and Morrison's 8ps Marketing Model. The third lecture focused on the preparation of SPMPs in Greek Municipalities starting from Nea Ionia Magnesia, for which a Pilot City Marketing Plan (PCMP) was prepared in the context the European project CultMark (2004-2006). The emphasis is on identifying the 'final provided good', while an analysis was made of the social, economic and geographical impacts of the PCMP. The next step was the parallel elaboration (2013-2015) of the SPMP for Larissa and Kozani. The key elements of the comparative analysis are the distinctive characteristics of the cities, the methodology and the results of field surveys, while the central axis is the formation of specialized promotion packages.

Manual of Section

Paul Lewis

Καθηγητής και Αναπληρωτής Κοσμήτορας, Σχολή Αρχιτεκτονικής, Πανεπιστήμιο Princeton, Διευθυντής, LTL Architects, Νέα Υόρκη

Το σεμινάριο παρουσιάζει τρόπους για την κατανόηση του πολύπλοκου και σημαντικού ρόλου της τομής στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό και την πρακτική. Η συζήτηση για την ιδιαιτερότητα της τομής ενός κτιρίου είναι συχνή στη μελέτη και την πρακτική της αρχιτεκτονικής. Ωστόσο, δεν υπάρχει κοινό πλαίσιο για τον προσδιορισμό ή την αξιολόγηση της τομής. Ποιοι είναι οι διαφορετικοί τύποι τομής και τι κάνουν; Πώς παράγονται αυτές οι τομές; Γιατί να επιλέξει κανείς να χρησιμοποιήσει μια διαμόρφωση τομής έναντι μιας άλλης; Αυτό το σεμινάριο διερευνά αυτές τις ερωτήσεις και παρέχει ένα εννοιολογικό και υλικό πλαίσιο για την κατανόηση της τομής ως ενός μέσου για την παραγωγή της αρχιτεκτονικής.

Το έργο του γραφείου LTL παρακινείται από την πεποίθηση ότι η αρχιτεκτονική τομή είναι το κλειδί για την αρχιτεκτονική καινοτομία. Λαμβάνοντας υπόψη τις περιβαλλοντικές και υλικές προκλήσεις που πλασιώνουν την αρχιτεκτονική πρακτική τον 21ο αιώνα, η τομή παρέχει μια πλούσια και ανεξερεύνητη ευκαιρία για επαναπροσδιορισμό της διασταύωσης των δομικών, θερμικών και λειτουργικών ζητημάτων. Επιπλέον, στην τομή, ο χώρος, η μορφή και η υλικότητα τέμνονται με την ανθρώπινη εμπειρία, ορίζοντας σαφέστερα τη σχέση του σώματος με το κτίριο, καθώς και την αλληλεπίδραση μεταξύ της αρχιτεκτονικής και του περιβάλλοντός της.

Manual of Section

Paul Lewis

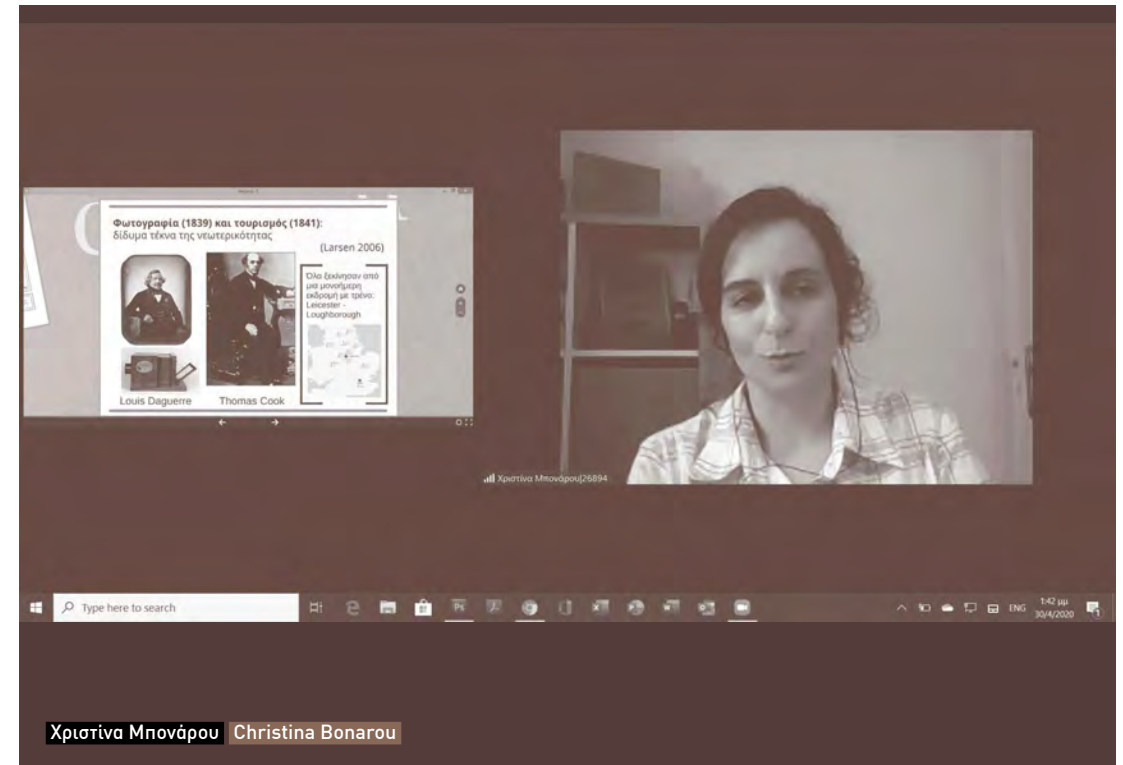
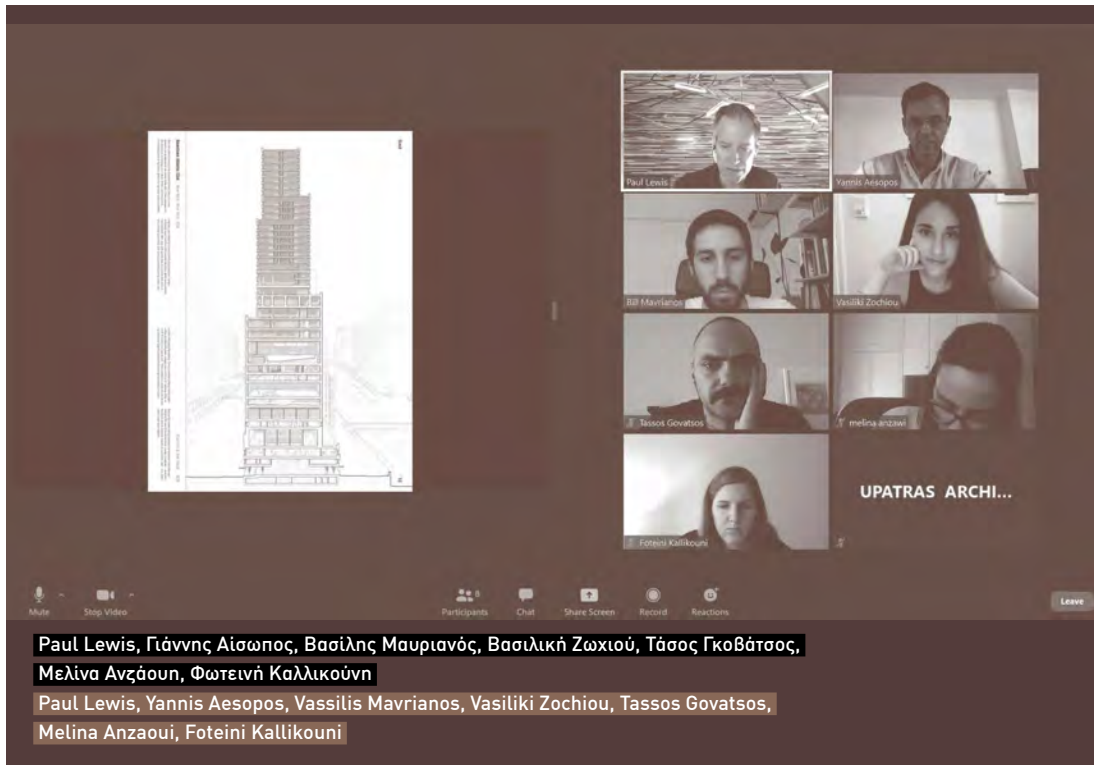
Professor and Associate Dean, School of Architecture, Princeton University, Principal, LTL Architects, New York

This seminar presents the means for understanding the complex and important role that section plays in architectural design and practice. Discussion and debate of a particular building's section are common in the study and practice of architecture. Yet there is no shared

framework for the determination or evaluation of section. What are the different types of section, and what do they do? How does one produce those sections? Why would one choose to use one configuration of section over another? This seminar explores these questions and provides a conceptual, material, and instrumental framework

for understanding section as a means to create architecture.

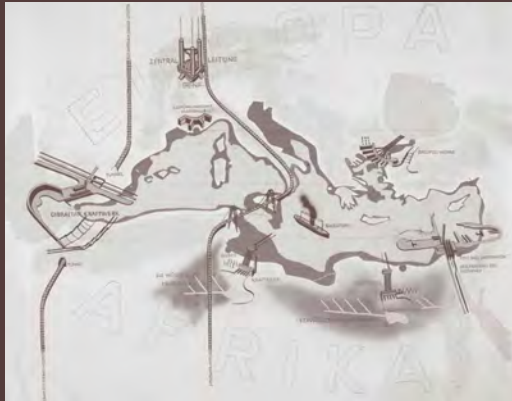
LTL's work has been motivated by the belief that the architectural section is key to architectural innovation. Given the environmental and material challenges that frame architectural practice in the twenty-first century, the section provides a rich and underexplored opportunity for inventively reimagining the intersection of structural, thermal, and functional forces. Moreover, the section is the site where space, form, and material intersect with human experience, establishing most clearly the relationship of the body to the building as well as the interplay between architecture and its context.

Μεσογειακή πόλη

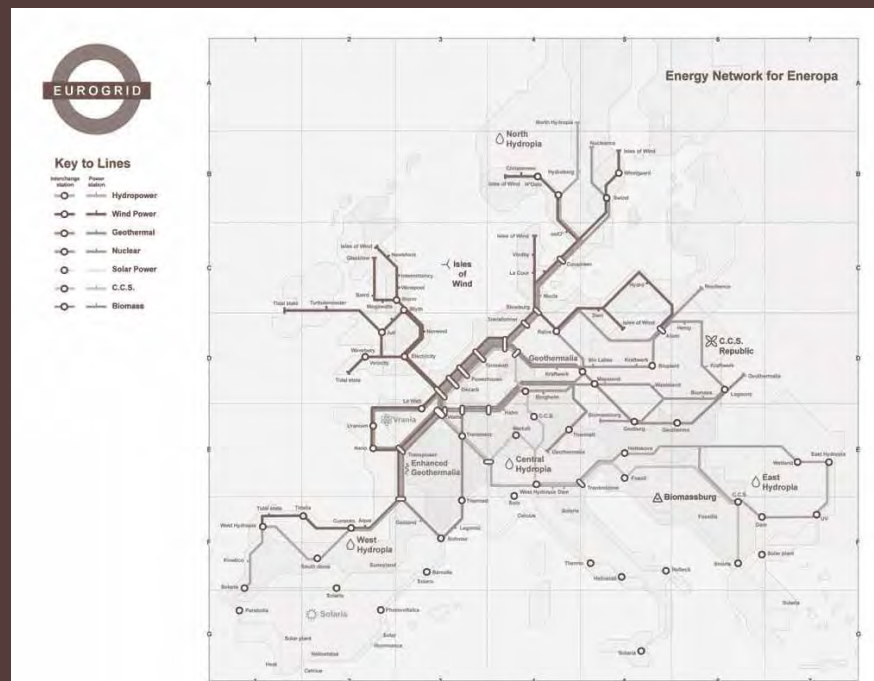
Mediterranean City

Atlantropa, Herman Sörgel, 1920

The Mediterranean, Fernand Braudel, 1949

Roadmap 2050: A practical guide to a prosperous, low carbon europe, OMA / AMO, 2010

Η Μεσόγειος: Ιστορικές και ανθρωπολογικές προσεγγίσεις

Δάφνη Λάππα

Δρ. Ιστορίας,
Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο
Φλωρεντίας

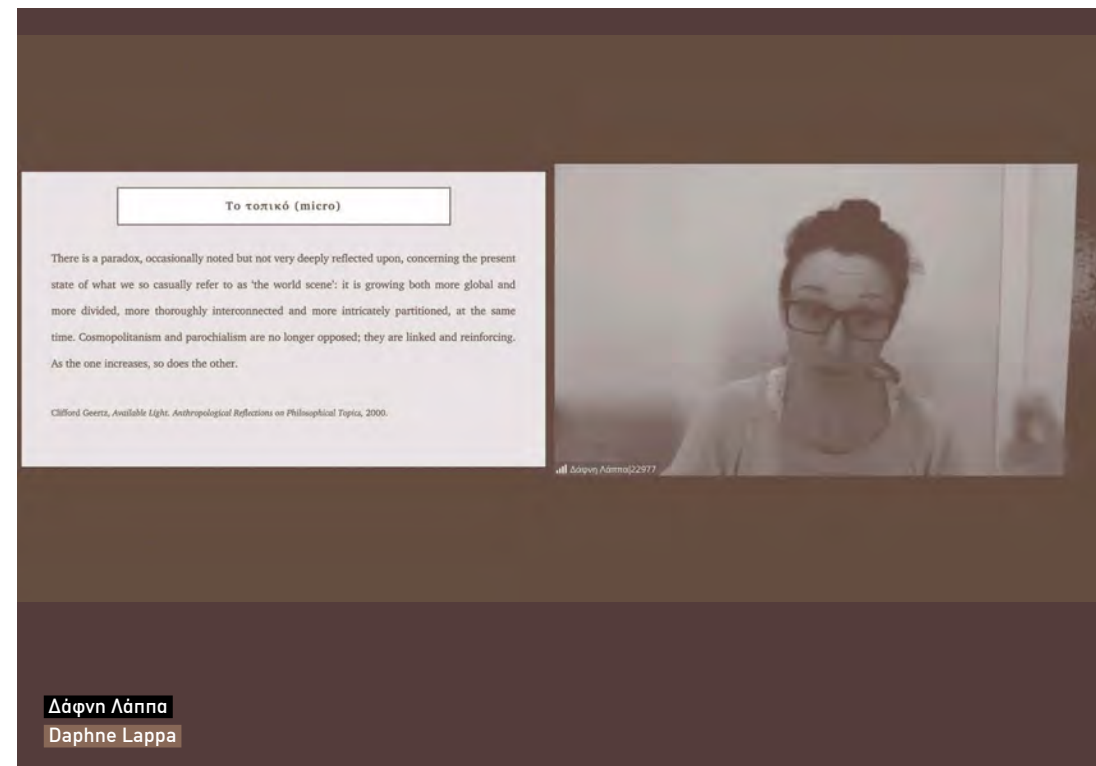
Τι είναι η Μεσόγειος; Πρόκειται για μια ενιαία γεωγραφική και πολιτισμική περιοχή; Αν ναι, ποια είναι τα όριά της; Και ποια είναι τα στοιχεία που την συνεχούν; Μπορεί η Μεσόγειος να θεωρηθεί μια έγκυρη αναλυτική κατηγορία; Ή πρόκειται μόνο για ένα στερεότυπο, παράγωγο ενός αποικιακού λόγου που αποσκοπεί στο να την εντάξει σε μια παγκόσμια ιεραρχία των πολιτισμών; Αυτά τα ερωτήματα απασχολούν τις συζητήσεις γύρω από τη Μεσόγειο και καθορίζουν το περίγραμμα του σεμιναρίου. Αρχικά εξετάζονται η σταδιακή συγκρότηση του πεδίου των «Μεσογειακών σπουδών» και οι τρόποι με τους οποίους οι ιστορικοί και οι ανθρωπολόγοι είδαν τη Μεσόγειο: από την αναπαράστασή της ως μιας «φυσικής και ανθρώπινης ενότητας» που απλώνεται ανάμεσα σε ελαιόδεντρα στο βορρά και φοίνικες στο νότο του F. Braudel· στην ανθρωπολογική της θεώρηση ως μιας ενιαίας και ομοιόμορφης «πολιτισμικής περιοχής»· στην κριτική του M. Herzfeld που υποστηρίζει ότι μια τέτοια προσέγγιση αποκρύπτει τις τοπικές διαφοροποιήσεις και ότι οι ανθρωπολόγοι θα πρέπει να εστιάσουν στην κατανόηση της ανθεκτικότητας της ιδέας της Μεσογείου· μέχρι την αναδιατύπωση της Μεσογείου ως ενός κατακερματισμένου αλλά ταυτόχρονα ενοποιημένου χώρου διασυνδεδεμένων μικροπεριφερειών που προτάθηκε από τους P. Horden και N. Purcell. Στη συνέχεια το σεμινάριο εξετάζει τη θεώρηση της προνεωτερικής Μεσογείου ως κατ' εξοχήν χώρου επαφής και ανταλλαγής μεταξύ διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων, ως μιας «ζώνης επαφής», αλλά και την ταύτισή της με τον «κοσμοπολιτισμό» του 19ου αιώνα· βλέπει τη Μεσόγειο μέσα από το «αποικιακό βλέμμα» και εξετάζει τις οριενταλιστικές του προϋποθέσεις και συνέπειες· αναφέρεται στη Μεσόγειο του 20ού αιώνα ως μια περίπτωση «αστικού αυθορμητισμού» και αντίστασης «από τα κάτω»· και τέλος εξετάζει τη Μεσόγειο ως αντικείμενο πολιτικού σχεδιασμού και τουριστικής κατανάλωσης.

The Mediterranean: Historical and Anthropological Approaches

Daphne Lappa

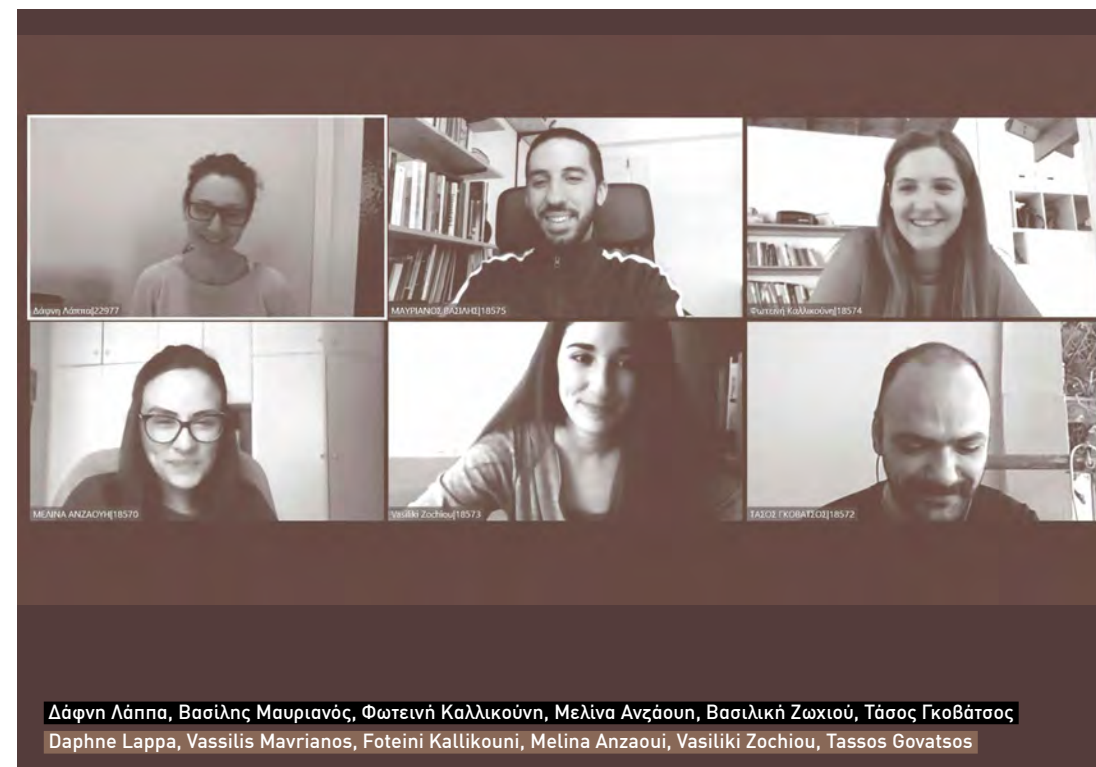
PhD Historian,
European University Institute, Florence

Does the Mediterranean exist as a coherent geographic and cultural area? If yes, what are its borders? And which are the qualities that unify this region? In other words, can the Mediterranean serve as a valid analytical category? Or is it just a stereotype, a product of colonial taxonomical discourses introducing the area into the global hierarchy of civilizations? These questions inform the debates on the Mediterranean and set the contours of the seminar. The first part considers the gradual emergence of the field of 'Mediterranean studies'. More concretely, it focuses on the ways historians and anthropologists have imagined this region: from F. Braudel's representation of the Mediterranean as a 'physical and human unit' lying between olive trees in the north and palm groves in the south; to the anthropological view of the Mediterranean as a uniform 'cultural area'; to the critique voiced by M. Herzfeld vis-a vis this view, arguing that it obscures local differences and suggesting that anthropologists should rather focus on understanding the resilience of the idea of the Mediterranean; and to the reconceptualization of the Mediterranean as a fragmented yet unified space of interconnected micro-regions put forward by P. Horden and N. Purcell. The seminar then considers the designation of pre-modern Mediterranean as a par excellence space of connectivity and exchange and a 'contact zone' between diverse cultural groups as well as its 19th-century identification with the idea of 'cosmopolitanism'; it looks at the Mediterranean through the 'colonial gaze' and ponders on its orientalist preconditions and implications; it considers the 20th-century Mediterranean as a locus of 'urban spontaneity' and grassroot resistance; and concludes by reflecting on the Mediterranean as a political project and an object of tourist consumption.

Δάφνη Λάππα

Daphne Lappa

Η πόλη της Μέσης Θάλασσας

Mosè Ricci

Αρχιτέκτων, Καθηγητής,
Πανεπιστήμιο Trento

Ας σκεφτούμε τη Μεσόγειο ως πόλη. Με την κυριολεκτική έννοια του όρου, παρότι δεν αναφέρεται σε έναν παραδοσιακό αστικό τύπο. Δεν είναι ένα κενό μεταξύ ηπείρων γεμάτο με νερό, αλλά μια πόλη με επιβλητικό τοπίο στο κέντρο της που μαγνητίζει. Μια πραγματική πόλη χωρίς σύνορα, οργανωμένη γύρω από το κενό κέντρο της.

Σε αυτή την πόλη της Μέσης Θάλασσας, τίποτα δεν λειτουργεί καλά. Σε αντίθεση με τη Βόρεια Ευρώπη, δεν υπάρχει διοικητική αποτελεσματικότητα. Η δυνατότητα διαχείρισης και αλλαγής διαδικασιών ή ακόμα και η πραγματοποίηση συνηθισμένων διαδικασιών της αστικής ζωής συχνά εξαρτάται από την ικανότητα διατήρησης ενός συστήματος διαπροσωπικών και ιδιωτικών σχέσεων.

Η συμπεριφορά επικρατεί συχνά των κανόνων και των κανονισμών και καθιερώνει νέους αυτοματισμούς στους τρόπους διαβίωσης των κατοίκων. Η παρακμή στην πόλη είναι φυσιολογική. Αφήνει μια αίσθηση του ημιτελούς στους αστικούς χώρους η οποία συγκρούεται με τη μεγαλοπρέπεια του τοπίου και αυξάνει τη γοητεία του. Είναι έτσι. Η ελκυστικότητα της Πόλης της Μέσης Θάλασσας είναι απεριόριστη.

Η Μεσόγειος είναι ένας τεράστιος υδάτινος χώρος γύρω από τον οποίο αναπτύσσεται ένα πολύπλοκο οικιστικό σύστημα, το οποίο έχει διαφορετικές εντάσεις στις εσωτερικές σχέσεις του και όπου η θεατρικότητα του τοπίου αποτελεί τον κύριο αστικό καταλύτη.

Middle Sea City

Mosè Ricci

Architect, Professor,
University of Trento

Let's think of the Mediterranean as a city in the literal sense of the term, even though not referring to a traditional urban figure. Not a void between continents filled with water, but a city with an imposing central magnetic landscape. A real borderless city organized around its empty center.

In this Middle Sea City nothing works well. As opposed to Northern Europe, administrative efficiency does not exist. The possibility to manage and change processes or even to carry out the normal procedures of urban life is often conditioned by the capacity of maintaining a system of interpersonal and private relations. Behavior often prevails over rules and regulations and establishes new automatisms in the inhabitants' life-styles. The decay of the city is physiological. It leaves a sense of the unfinished in urban spaces that clashes with the magnificence of the landscape and increments its charm. That is how it is. The attractiveness of the Middle Sea City is unlimited.

The Mediterranean is an immense aquatic space around which a complex system of settlements disposes itself. It has diverse intensities of internal relations; the theatricality of the landscape represents the main urban catalyst.

τμήμα αρχιτεκτόνων μηχανικών πανεπιστήμιο πατρών / department of architecture university of patras
εαρινό εξάμηνο 2020, πέμπτη 14 Μαΐου, 19:00
spring semester 2020, thursday, may 14, 19:00

Mosè Ricci

Αρχιτέκτων, Καθηγητής Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού και Πολεοδομίας,
Πανεπιστήμιο Trento, Ιταλία /
Architect, Professor of Architectural Design and Urbanism,
University of Trento, Italy

Διαδικτυακή διάλεξη / Online
“Inventing the Mediterranean”

*Δηλώστε συμμετοχή στέλνοντας email στο karakas@upatras.gr ώστε να λάβετε πρόσκληση. Περιορισμένος αριθμός, θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.
Please send an email to karakas@upatras.gr to receive an invitation. Invitations will be given on a first-come, first-served basis.
www.arch.upatras.gr f PatrasSchoolofArchitecture

Mosè Ricci

MedNet: Προς μια ευφυή ακτή;

Manuel Gausa Navarro

Καθηγητής Αστικού Σχεδιασμού
και Πολεοδομίας, Πανεπιστήμιο Γένοβας

Η Μεσόγειος είναι κατ' εξοχήν η ελκυστική περιοχή του κόσμου. Ως εκ τούτου, ο σημερινός ανταγωνισμός μεταξύ παγκόσμιων ανταλλαγών και προορισμών φαίνεται να σχετίζεται κυρίως με τον τουρισμό και τις χρήσεις γης. Η πληθώρα παραδοσιακά σημαντικών οικονομικών δραστηριοτήτων δεν αντισταθμίζει τη σημασία του τουρισμού και των χρήσεων γης στην πίεση αυτών των περιοχών, τόσο στις ακτές όσο και στα παλαιότερα κέντρα ενδιαφέροντος. Αυτό οδήγησε σε ανεπαρκή, τυποποιημένα μοντέλα για τον έλεγχο της αστικής ανάπτυξης που ενθαρρύνεται επίσης από δημόσιες πολιτικές που δίνουν έμφαση στην ποσότητα και τις μεγάλες (υπό)δομές που μπορούν να επιτύχουν γρήγορο κέρδος.

Αν και ο τουρισμός και η ελκυστικότητα είναι προφανώς σημαντικά, τα οφέλη τους κατανομούνται άνισα και οι αρνητικές επιπτώσεις τους δεν λαμβάνονται υπόψη στις κρατικές οικονομικές στατιστικές. Ωστόσο, παρά την κριτική πολλών συντηρητικών ομάδων, η ελκυστικότητα και η επισκεψιμότητα είναι επιθυμητές και επωφελείς όχι μόνο από οικονομική άποψη αλλά και από κοινωνικο-πολιτισμική, γιατί συνδυάζουν τον κοσμοπολιτισμό με την ταυτότητα, τις παγκόσμιες ανταλλαγές με την τοπική γνώση, την ευελιξία με την πολλαπλότητα. Αυτές οι παράμετροι συνδέονται με διαφορετικά *ονειρικά περιβάλλοντα* (ονειρικές πόλεις, ονειρικές χώρες, περιοχές-παράδεισοι) και συχνά με τα 4 διάσημα «S»: Sea, Sun, Sand, Sex.

Η αλλαγή κλίμακας της σύγχρονης πόλης και η πολυκεντρική της φύση προτείνουν νέους αστικούς και χωρικούς συνδυασμούς αυθεντικών δικτύων ευφυών ακτών (*Intelligent Coasts Networks*), ικανών να συνεργαστούν με νέους τύπους ολοκληρωμένων περιοχών και πολλαπλές αστικές επανεργοποιήσεις.

MedNet: Towards an Intelligent Coast?

Manuel Gausa Navarro

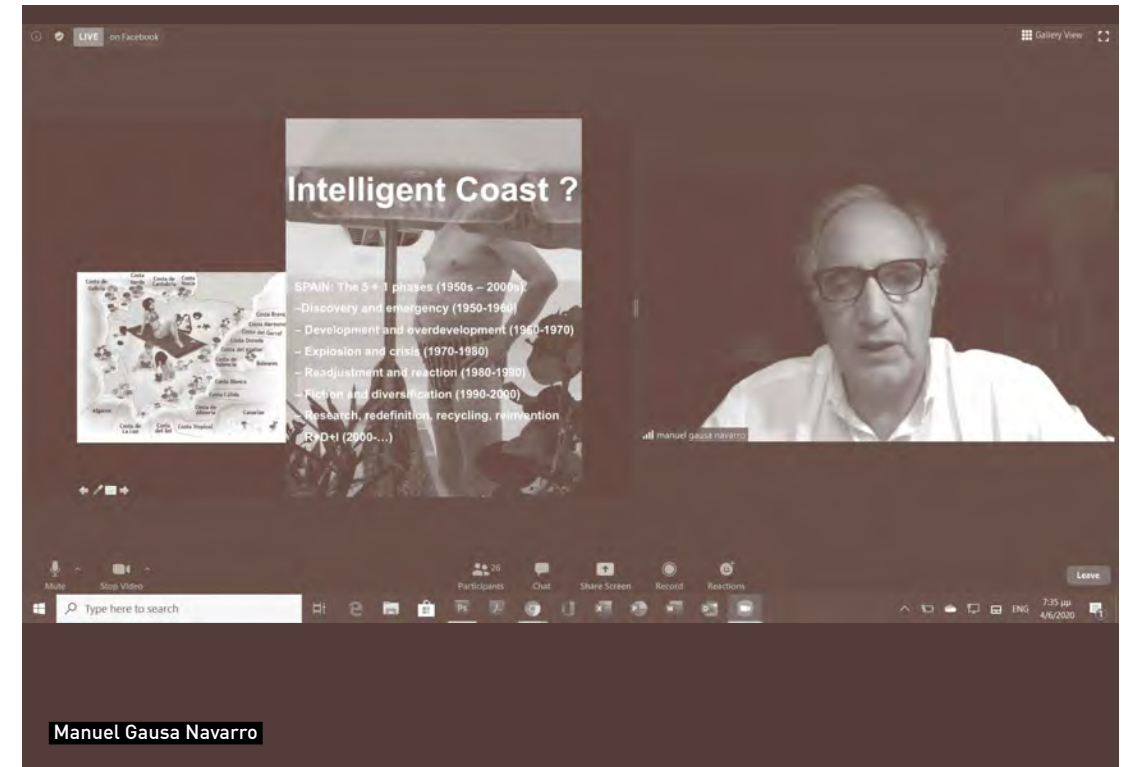
Professor of Urban Design
and Planning, University of Genoa

The Mediterranean is the world's attractor region par excellence. Therefore, today's intense competitiveness between global exchanges and destinations appears decisively associated to the tourism factor and the land-use developments. The plurality of traditionally important economic activities does not prevent from weighing the importance of tourism and real estate in the pressure of these territories, both on their coastlines and in their old focus centers.

This led to a standardization in the provision of models for insufficiently controlled urban growth and development encouraged by public policies emphasizing on the quantity and the extension of big facilities and (infra)structures able to quickly create profit.

Although tourism and attractiveness are evidently important, their benefits are unevenly distributed and their negative eco-systemic impact are not taken into account in really pondered national economic statistics. However, despite the multiple critiques of many *fundamentalist* groups, the attractor and visiting factors are desirable and beneficial not only from an economic point of view but also for a socio-cultural dimension, being capable of combining cosmopolitanism and identity, global exchange and local (re)cognition, flexibility and plurality. These parameters have tended to be located in a way too concentrated and endogenous, associated to different *dream contexts* (*dream cities, dream lands, site-paradises*) often associated to the 4 famous "S": Sea, Sun, Sand, Sex.

The change of scale of the contemporary city and its poly-nuclear nature allow us to propose new urban and territorial combinations of authentic *Intelligent Coasts Networks*, able to work with new models of integrated territorial articulations (*Land-Links, Land-Grids*) and multi-urban reactivations (*ReCitying*, as towns-recycling).

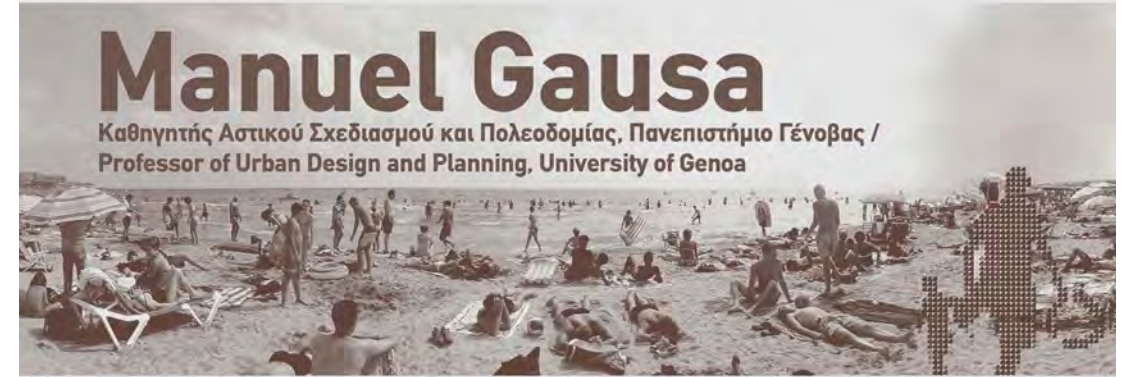

Manuel Gausa Navarro

τμήμα αρχιτεκτόνων μηχανικών πανεπιστήμιο πατρών / department of architecture university of patras
εαρινό εξάμηνο 2020, παρασκευή 24 Ιουλίου, 13:00 / spring semester 2020, friday, july 24, 13:00

Manuel Gausa

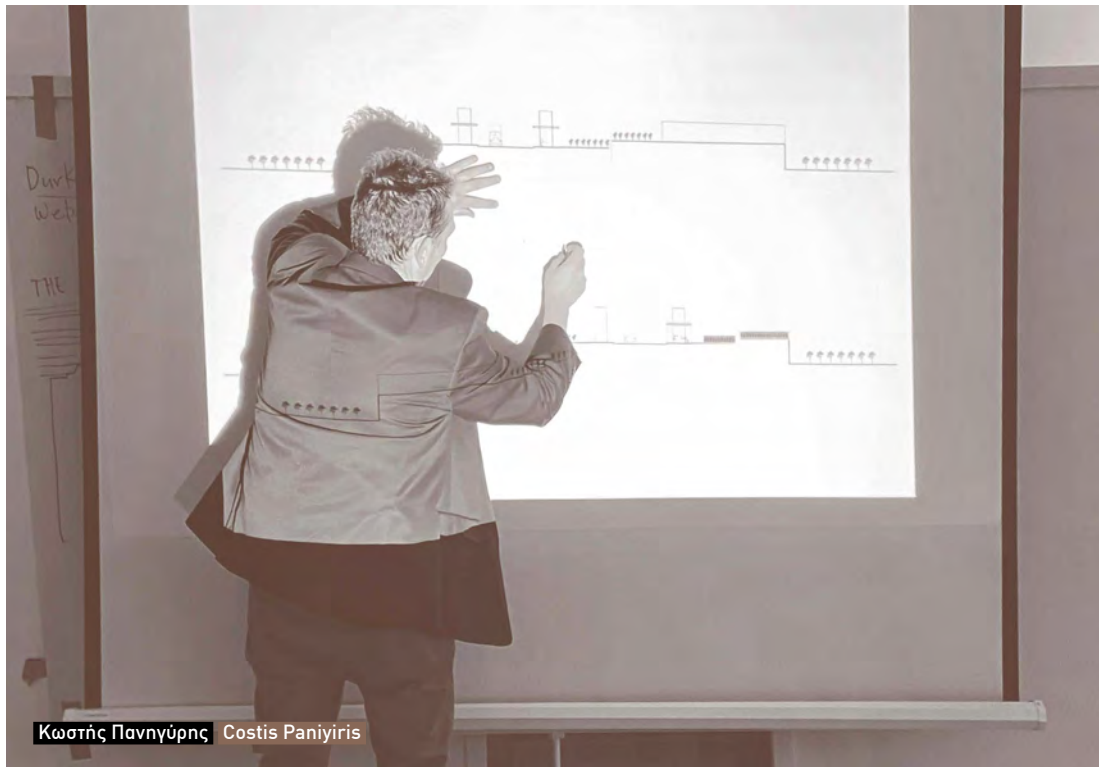
Καθηγητής Αστικού Σχεδιασμού και Πολεοδομίας, Πανεπιστήμιο Γένοβας /
Professor of Urban Design and Planning, University of Genoa

Διαδικτυακή διάλεξη / Online lecture — Live streaming: <https://www.facebook.com/PatrasSchoolofArchitecture/>
“Med.Net: Towards an Intelligent Coast ?...”

www.arch.upatras.gr PatrasSchoolofArchitecture

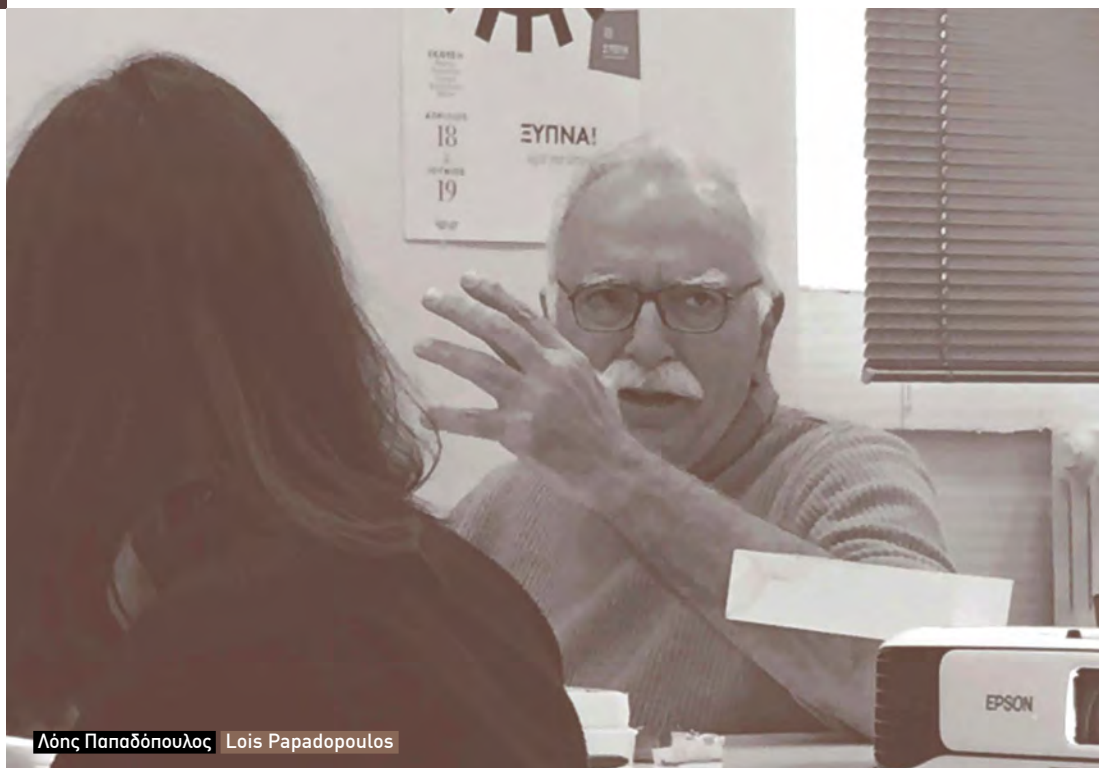

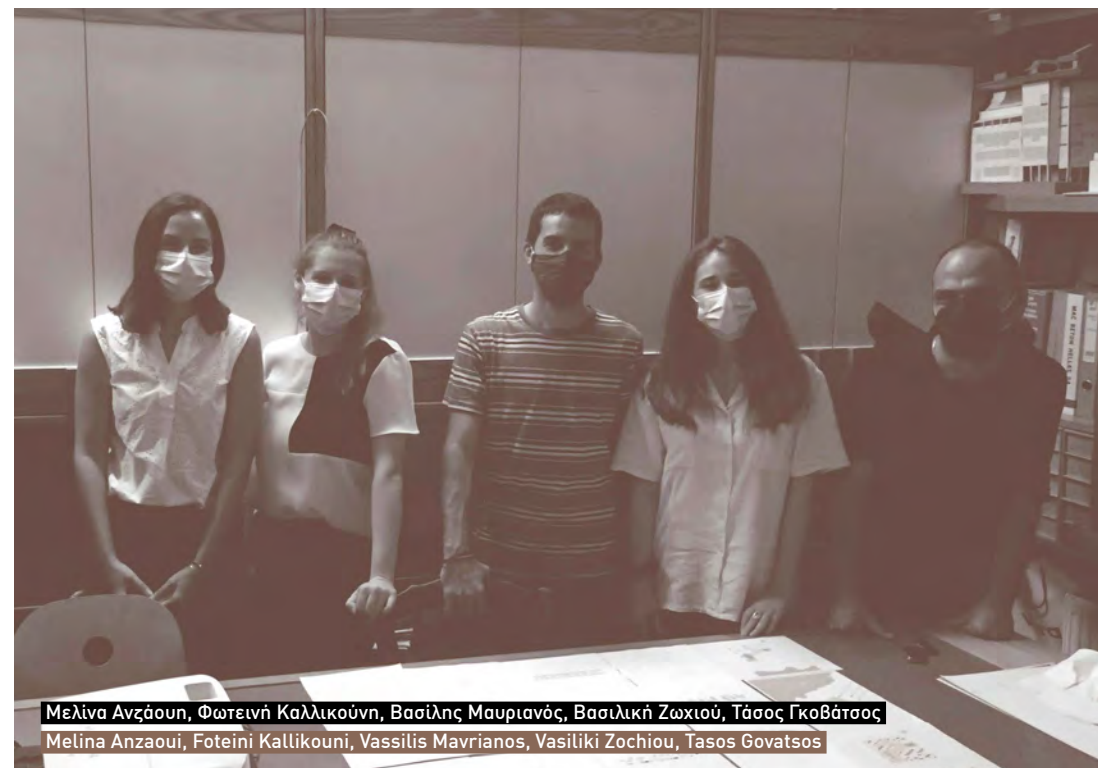
Κωστής Πανηγύρης Costis Paniyiris

Ηλίας Ζέγγελης, Γιάννης Αίσωπος Elia Zenghelis, Yannis Aesopos

Λόης Παπαδόπουλος Lois Papadoroulos

Μελίνα Ανζάουι, Φωτεινή Καλλικούνη, Βασίλης Μαυριανός, Βασιλική Ζωχίου, Τάσος Γκοβάτσος
Melina Anzaoui, Foteini Kallikouni, Vasilis Mavrianos, Vasiliki Zochiou, Tasos Govatsos

Ο **Ανδρέας Αγγελιδάκης** είναι αρχιτέκτονας και καλλιτέχνης, γεννήθηκε στην Αθήνα το 1968. Η πρακτική του συνδυάζει στοιχεία αρχιτεκτονικής και έρευνας με συνεχή πειραματισμό πάνω στον τρόπο που βλέπουμε και χρησιμοποιούμε τον χώρο, το κτίριο, το έκθεμα αλλά και τις πόλεις που ζούμε. Πρόσφατα εξέθεσε τη δουλειά του στο ΕΜΣΤ, στην XXI Baltic Triennial, στην 1η Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής του Chicago, στην 8η Μπιενάλε Βερολίνου, στο ALT Bomonti Istanbul, στην Kunsthalle Athena, στη Breeder Gallery ενώ συμμετείχε και στη documenta14 στην Αθήνα και το Κάσσελ. Παράλληλα έχει επιμεληθεί σημαντικές εκθέσεις στα Het Nieuwe Instituut Rotterdam, Swiss Institute New York, Ίδρυμα ΔΕΣΤΕ, Padiglione Arte Contemporanea Milano, Kunsthalle Basel. Έχει επιμεληθεί εκθέσεις στα CAPC Bordeaux, Frieze Commissions Λονδίνο, την XXI Baltic Triennial, την 3η Μπιενάλε Θεσσαλονίκης, τη 2η Μπιενάλε Αθηνών, στο μουσείο MUSAC Λεόν, στο Hangar Bicocca Μιλάνο, στο Haus der Kunst Μόναχο κ.ά.

Ο **Γάννης Α. Αίσωπος** είναι Καθηγητής Αρχιτεκτονικού και Αστικού Σχεδιασμού και Πρόεδρος στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών. Είναι Διευθυντής του Π.Μ.Σ. «Αρχιτεκτονική και Αστικός Σχεδιασμός». Έλαβε το Δίπλωμα Αρχιτέκτονα Μηχανικού από το Ε.Μ.Π. (1989) και το Master in Architecture από το Πανεπιστήμιο Harvard (1991). Ήταν Επισκέπτης Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Columbia (2015 και 2014) και στη Bartlett School of Architecture, University College London (2012–13) και Επισκέπτης Ερευνητής στο Πανεπιστήμιο Princeton (2009). Εργάστηκε στο γραφείο Bernard Tschumi Architects, Νέα Υόρκη (1992–95). Ήταν Εθνικός Επίτροπος και Επιμελητής της επίσημης ελληνικής συμμετοχής *Τοπία τουρισμού: Ανακατασκευάζοντας την Ελλάδα* στη 14η Διεθνή Έκθεση Αρχιτεκτονικής Biennale Βενετίας 2014. Είναι διευθυντής του γραφείου Αίσωπος Αρχιτεκτονική στην Αθήνα.

Ο **Δημήτρης Αντωνάκης** έλαβε το Δίπλωμα Αρχιτέκτονα Μηχανικού από το Ε.Μ.Π. (1958). Από το 1959 συνεργάστηκε με τη Σουζάνα Αντωνάκη με την οποία συνίδρυσαν το Εργαστήριο 66–Α66 (1965). Διετέλεσε Επιμελητής στην Αρχιτεκτονική Σχολή του Ε.Μ.Π. (1958–62), Επισκέπτης Καθηγητής στο Μ.Ι.Τ. μετά από πρόσκληση του Stanford Anderson (1994, 1999), στο Ε.Μ.Π. (1997–1998) και στο Πανεπιστήμιο Πατρών (1999–2000). Ήταν Καλλιτεχνικός Διευθυντής του Κέντρου Αρχιτεκτονικής της Μεσογείου (Κ.Α.Μ.), Χαλιά (1997–2011). Ανακρίχθηκε αντεπιστέλλον μέλος της Académie d' Architecture (1995), Επίτιμος διδάκτωρ του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (2007), του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης (2016) και Επίτιμο μέλος του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Αχαΐας (2016). Ήταν μέλος και ταμίας του Δ.Σ. του Σ.Α.Δ.Α.Σ. (1962–63) και πρόεδρος του Ε.Δ.Π. του Ε.Μ.Π. (1975–77).

Ο **Σπύρος Βλαχόπουλος** [1968] αποφοίτησε από τη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών (1990) και αναγορεύθηκε διδάκτορας της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Μονάχου (1995). Είναι Καθηγητής στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών στο Δημόσιο Δίκαιο. Διδάσκει στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών και έχει συγγράψει μεγάλο αριθμό βιβλίων και άρθρων. Δικηγόρει στο Συμβούλιο της Επικρατείας και στα διοικητικά δικαστήρια. Είναι Πρόεδρος της Επιτροπής Διασφάλισης Ποιότητας της Νομοπαρασκευαστικής Διαδικασίας και μέλος της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Ο **James Bridle** είναι καλλιτέχνης και συγγραφέας που εργάζεται διεπιστημονικά και με διάφορες τεχνολογίες. Τα έργα τέχνης του αποτελούν αναθέσεις εκθεσιακών χώρων και ιδρυμάτων και εκτίθενται παγκοσμίως και στο διαδίκτυο. Το συγγραφικό του έργο, που αφορά στη λογοτεχνία, τον πολιτισμό και τα δίκτυα, δημοσιεύτηκε σε περιοδικά και εφημερίδες, σε έντυπη μορφή και στο διαδίκτυο. Δίνει τακτικά διαλέξεις σε συνέδρια, πανεπιστήμια και άλλες εκδηλώσεις. Το βιβλίο του *New Dark Age*, που αφορά στην τεχνολογία, τη γνώση και το τέλος του μέλλοντος, δημοσιεύθηκε από τις εκδόσεις Verso (Ηνωμένο Βασίλειο & ΗΠΑ) το 2018.

Yannis A. Aesopos is Professor of Architecture and Urban Design at the Department of Architecture, University of Patras, Chair of the Department and Director, Master in Architecture and Urban Design Program. He received the Diploma of Architecture from the National Technical University of Athens (1989, summa cum laude) and the Master in Architecture from Harvard University (1991). He was Visiting Professor at Columbia University (2015 and 2014) and the Bartlett School of Architecture, University College London (2012–13) and a Stanley J. Seeger Visiting Research Fellow at Princeton University (2009). He worked for Bernard Tschumi Architects, New York (1992–95). Aesopos was the Commissioner and Curator of *Tourism Landscapes: Remaking Greece*, the Greek participation to the 14th International Architecture Exhibition–Venice Biennale, 2014. He is principal of Aesopos Architecture in Athens.

Andreas Angelidakis lives and works in Athens. Trained as an architect (Sci-ARC bArch, Columbia MSAAD), Angelidakis maintains a practice centered on research and exhibition often examined through the lens of the internet. Angelidakis has consistently challenged the end-product of architectural practice by reversing the representation-to-realization sequence of the production of buildings. He often starts with an existing building, producing models, films, ruins, installations or alternative histories, blurring fact and fiction, smoothing out the borders between the real and the virtual. Recent exhibitions include *The State of the Art of Architecture 1st Chicago Architecture Biennial*, 12th Baltic Triennial at CAC Vilnius 2015, Supersuperstudio, PAC Milano 2015, documenta14 Athens and Kassel.

Dimitris Antonakakis received the Diploma of Architecture from the National Technical University of Athens (1953–58). Since 1959 he collaborated with Souzana Antonakaki and they co-founded Atelier 66 (1965). He was Instructor in Architecture at the National Technical University of Athens (1958–62), Visiting Professor at M.I.T., invited by Stanford Anderson (1994, 1999), the National Technical University of Athens (1997–1998) and the University of Patras (1999–2000). Antonakakis was the Director of the Center of Mediterranean Architecture in Chania, Crete (1997–2011). He was elected Member of Academie d' Architecture (1995). He was awarded an Honorary Doctorate by the Aristotle University of Thessaloniki (2007) and the Democritus University of Thrace (2016). He is an honorary member of the Architects Association of Achaia (2016). He was a prominent member of the Association of Greek Architects (1962–63) and President, Association of Assistants and Instructors, National Technical University of Athens (1975–77).

Christina Bonarou holds a PhD in Communication, Culture and Tourism from the Panteion University of Athens, and she currently works as a researcher in European Funded Projects (Erasmus+, AMIF, REC). She holds a bachelor's degree in Communication, Media and Culture and a master's degree in Cultural Policy, Management and Communication (Panteion University), as well as in Tourism Planning, Management and Policy (University of the Aegean). Dr Bonarou has worked as an adjunct professor at the National School of Public Administration, Panteion University and the Alexander Technological Educational Institute of Thessaloniki. She has also served as scientific personnel in the Public Sector. She is the author of the book *Visual Culture and Tourism: Representations of Greece in Tourist Postcards*, published in Greek by Papazisis Editions.

James Bridle is an artist and writer working across technologies and disciplines. His artworks have been commissioned by galleries and institutions and exhibited worldwide and on the internet. His writing on literature, culture and networks has appeared in magazines and newspapers, in print and online. He lectures regularly at conferences, universities, and other events. *New Dark Age*, his book about technology, knowledge, and the end of the future, was published by Verso (UK & US) in 2018.

Ο **Γιώργης Γερόλυμος** (Παρίσι, Γαλλία 1973) σπούδασε φωτογραφία στην Αθήνα και αρχιτεκτονική στη Θεσσαλονίκη, ολοκληρώνοντας μεταπτυχιακές σπουδές και διδακτορική διατριβή στην Μεγάλη Βρετανία. Είναι υπότροφος του Ιδρύματος Fulbright και μέλος της επίσημης ελληνικής συμμετοχής στην Διεθνή Έκθεση Αρχιτεκτονικής Biennale Βενετίας το 2012 και το 2014. Από το 2007 και για μία δεκαετία υπήρξε ο επίσημος φωτογράφος της κατασκευής του Κέντρου Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Το τελευταίο του βιβλίο με τίτλο «Ορθογραφίες» εκδόθηκε από τις εκδόσεις Yale University και παρουσιάστηκε στο MoMA.

Ο **Αλέξιος Δέφνερ** είναι Καθηγητής Πολεοδομίας και Ελεύθερου Χρόνου στο Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης της Πολυτεχνικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Είναι διευθυντής του Εργαστηρίου Τουριστικού Σχεδιασμού, Έρευνας και Πολιτικής, και ήταν διευθυντής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών 'Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Τουρισμού και Πολιτισμού' (2014-2020). Έχει επαγγελματική εμπειρία από το 1986, ερευνητική εμπειρία από το 1988 και διδακτική εμπειρία από το 1996. Έχει επιστημονικές δημοσιεύσεις σε περιοδικά, βιβλία, πρακτικά συνεδρίων κ.λπ. Το έργο του καλύπτει ζητήματα τουρισμού, πολιτισμού, αθλητισμού, marketing/ branding του τόπου, ειδικών γεγονότων, πολεοδομίας, αστικής αναγέννησης.

Ο **Manuel Gausa Navarro** είναι διδάκτωρ αρχιτέκτονας, κριτικός και συγγραφέας. Από το 2017 είναι Καθηγητής και διευθύνει την έδρα του Αστικού και Πολεοδομικού Σχεδιασμού και στο DAD-UNIGE, Πανεπιστήμιο της Γενεύας, όπου διετέλεσε Αναπληρωτής Καθηγητής Σχεδιασμού (2008-2014) και Καθηγητής Αρχιτεκτονικής και Σχεδιασμού Τοπίου (2014-17). Από το 2015, είναι Διευθυντής-Συντονιστής του ADD, PhD Program in Architecture and Design. Από το 2012 έως το 2015 διετέλεσε Κοσμήτωρ του IAAC, Institute for Advanced Architecture of Catalonia στη Βαρκελώνη, όπου, ως συνιδρυτής και Καθηγητής, είναι τώρα επικεφαλής Καθηγητής Θεωρίας και Προχωρημένης Γνώσης και μέλος της επιστημονικής επιτροπής. Ο Gausa είναι ιδρυτικό μέλος (2000) και κύριος σύμβουλος (από το 2008) των εκδόσεων Actar και του γραφείου αρχιτεκτονικής, αρχιτεκτονικής τοπίου και αστικού σχεδιασμού Actar Arquitectura. Το 2000 τιμήθηκε με το Médaille de l'Académie d'Architecture de France. Είναι συγγραφέας διαφόρων άρθρων και βιβλίων.

Ο **Ηλίας Ζέγγελης** είναι αρχιτέκτων και Καθηγητής Αρχιτεκτονικής. Σπούδασε και δίδαξε στην Architectural Association School of Architecture, Λονδίνο από το 1956 έως το 1986. Είναι εκ των ιδρυτών της O.M.A. (Office for Metropolitan Architecture) σε συνεργασία με τον Rem Koolhaas έως το 1987 οπότε και ίδρυσε με την Ελένη Τσιγάντη το γραφείο Gigantes Zenghelis Architects στην Αθήνα. Διετέλεσε Καθηγητής Αρχιτεκτονικής στην Ακαδημία Καλών Τεχνών του Dusseldorf (1989-2002) και την Ακαδημία Αρχιτεκτονικής του Mendrisio (2002-2008). Δίδαξε μεταξύ άλλων στο Berlage Institute Rotterdam, το Πανεπιστήμιο Columbia, το Πανεπιστήμιο Princeton, το UCLA, το EPFL, το ETH και το Πανεπιστήμιο Yale.

Η **Δήμητρα Κατώα** (AADIpl, MArch (Harvard), RIBA) είναι Καθηγήτρια αρχιτεκτονικού σχεδιασμού στο Πανεπιστήμιο Πατρών, όπου διδάσκει και συντονίζει εργαστήρια, μαθήματα και έρευνα σχεδιασμού. Ήταν επικεφαλής εργαστηρίων σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο της Γενεύας (2021), το Πανεπιστήμιο του Τορόντο (2009, 2019), το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο της Βιέννης (2016-17), το Rhode Island School of Design (2015) και της εν εξελίξει έρευνας σχεδιασμού www.coastaldomains.upatras.gr. Το 2015 ήταν επισκέπτρια ερευνήτρια στο Graduate School of Design του Πανεπιστημίου Harvard. Ως επιμελήτρια της διεθνούς επιθεώρησης αρχιτεκτονικής ΔΟΜΕΣ (2005-11) επιμελήθηκε 59 τεύχη, 2 επετηρίδες ελληνικής αρχιτεκτονικής, 5 εκθέσεις και οργάνωσε 3 ευρωπαϊκούς αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς με τις αντίστοιχες εκδόσεις τους. Πριν την ίδρυση του γραφείου buerger katsota architects το 2005, εργάστηκε στα αρχιτεκτονικά γραφεία Porphyrrios Associates και Skidmore Owings

Elias Constantopoulos is Professor of Architecture at the Department of Architecture, University of Patras. He studied at the Bartlett School of Architecture, University College London (MSc, Dipl.Arch). He is the President of the Hellenic Institute of Architecture, the General Secretary of the Hellenic Society for Aesthetics, and member of Do.Co.Mo.Mo. He co-founded the office Sigma Design which earned an Industrial Design Award and the 9H Gallery in London. He was the Commissioner and Curator of *The Dispersed Urbanity of the Aegean Archipelago*, the Greek participation to the 10th International Architecture Exhibition-Venice Biennale. He curated the conference *The Role of Philosophy in Architectural Education, 'Architecture of the 20th century: Greece'* (Frankfurt), 'ON: The Modern and the Contemporary in European and Japanese Culture' (Tokyo). Publications: N.Valsamakis, D.&S. Antonakakis, K.Krokos, *Architecture in Vienna*, *Architecture & Sculpture*. He was the publisher of 9H and Ntiazin magazines and the consultant editor for *Architecture in Greece*.

Alexios Deffner is Professor of Urban and Leisure Planning at the Department of Planning and Regional Development, School of Engineering, University of Thessaly. He is the director of the Laboratory of Tourism Planning, Research and Policy, and he was the director of the Postgraduate Programme 'Planning and Development of Tourism and Culture' (2014-20). He has professional experience since 1986, research experience since 1988, teaching experience since 1996. He has scientific publications in journals, books, conference proceedings, etc. His work covers the fields of tourism, culture, sport, place marketing/ branding, event planning, urban planning, urban regeneration.

Manuel Gausa Navarro is a PhD architect and critic, author of several publications. From 2017 he has the Chair of Planning and Urban Design as Full Professor at DAD-UNIGE, University of Genoa where he was Associate Professor of Design (2008-2014) and Full Professor of Architecture and Landscape Design (2014-17). Since 2015, he has been the Director-Coordinator of the ADD, PhD Program in Architecture and Design. From 2012 to 2015 he was Dean of IAAC, Institute for Advanced Architecture of Catalonia in Barcelona where, as Co-founder and Senior Professor, he is now the Lead Professor in Theory and Advanced Knowledge and a Member of the Scientific Committee. Gausa is a Founding Member (2000) and Principal Advisor (from 2008) of Actar Publishers and Actar Arquitectura office of architecture, landscape and urban design. In 2000 he was honoured with the Médaille de l'Académie d'Architecture de France. He is the author of various articles and books.

Demetra Katsota is Professor of Architecture at the University of Patras, where she teaches and coordinates studios, courses and design research. She has lead joint design studios in collaboration with the University of Geneva (2021), the University of Toronto (2009, 2019), the Technical University of Vienna (2016-17), the Rhode Island School of Design (2015). She is the initiator and leader of the on-going design research www.coastaldomains.upatras.gr. In 2015 she was a visiting scholar at Harvard Graduate School of Design. As editor of ΔΟΜΕΣ International Review of Architecture (2005-11) Demetra edited 59 issues, 2 Greek Architecture Yearbooks, curated 5 exhibitions and organised 3 european architectural competitions and their respective publications. Before establishing buerger katsota architects in 2005, Demetra worked for Porphyrrios Associates and Skidmore Owings and Merrill in London. Demetra received her Diploma of Architecture from the Architectural Association and Masters of Architecture from Harvard University Graduate School of Design.

Andreas Kourkoulas is Professor Emeritus at the School of Architecture, National Technical University of Athens. In 1987 he co-founded *Kokkinou Kourkoulas and Partners* architectural practice in Athens which has received awards in national and international competitions.

and Merrill στο Λονδίνο. Σπούδασε αρχιτεκτονική στην Architectural Association School of Architecture (AADipl) και στο Graduate School of Design του Πανεπιστημίου Harvard (MArch).

Ο **Ανδρέας Κούρκουλας** είναι Ομότιμος Καθηγητής Αρχιτεκτονικής στο Ε.Μ.Π. και ιδρυτικό μέλος του αρχιτεκτονικού γραφείου *Κοκκίνου Κούρκουλας και Συνεργάτες*. Έλαβε το Δίπλωμα Αρχιτέκτονα Μηχανικού από το Ε.Μ.Π. και το μεταπτυχιακό δίπλωμα από την Architectural Association Graduate School στο Λονδίνο. Είναι διδάκτωρ της Bartlett School of Architecture, University College London. Εργάστηκε στο αρχιτεκτονικό γραφείο OMA στο Λονδίνο. Έχει διδάξει ως επισκέπτης καθηγητής και έχει δώσει διαλέξεις σε αρχιτεκτονικές σχολές στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Το αρχιτεκτονικό του έργο έχει δημοσιευτεί και έχει παρουσιαστεί σε διεθνείς εκθέσεις.

Ο **Ηλίας Κωνσταντόπουλος** είναι Καθηγητής Αρχιτεκτονικής στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών. Σπούδασε στη Bartlett School of Architecture, University College London (MSc, Dipl. Arch). Είναι πρόεδρος του Ελληνικού Ινστιτούτου Αρχιτεκτονικής, Γενικός Γραμματέας της Ελληνικής Εταιρείας Αισθητικής και μέλος του Do.Co. Mo.Mo. Συνίδρυσε το γραφείο Sigma Design που έλαβε βραβείο Βιομηχανικού Σχεδιασμού και την 9H Gallery στο Λονδίνο. Ήταν Εθνικός Επίτροπος και Επιμελήτης της επίσημης ελληνικής συμμετοχής *Το Αιγαίο: Μια Διάσπαρτη Πόλη* στην 10η Διεθνή Έκθεση Αρχιτεκτονικής Biennale Βενετίας 2006. Συνεπιμελήθηκε το συνέδριο «Ο Ρόλος της Φιλοσοφίας στην Αρχιτεκτονική Εκπαίδευση». 'Architecture of the 20th century: Greece' (Φραγκφούρτη), 'ON: The Modern and the Contemporary in European and Japanese Culture' (Τόκιο). Δημοσιεύσεις: Ν.Βαλοαράκης, Δ.&Σ.Αντωνάκης, Κ.Κρόκος, Αρχιτεκτονική στη Βιέννη, Αρχιτεκτονική & Γλυπτική. Ήταν εκδότης των περιοδικών 9H και Ντιζαίν και σύμβουλος στα Αρχιτεκτονικά Θέματα.

Η **Δάφνη Λάππα** σπούδασε ιστορία στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και ολοκλήρωσε το διδακτορικό της στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Φλωρεντίας. Έχει διδάξει στα Πανεπιστήμια της Αθήνας και της Κέρκυρας, και έχει λάβει μεθοδολογικές υποτροφίες από το Πολυτεχνείο της Λωζάνης, το Πανεπιστήμιο Princeton και το Ελληνικό Ινστιτούτο Βενετίας. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα στρέφονται γύρω από ζητήματα της ιστορίας της Ανατολικής Μεσογείου, μεταξύ των οποίων η συγκρότηση των θρησκευτικών ταυτοτήτων στην πρώιμη νεωτερικότητα και ο μετασχηματισμός τους στον κόσμο των εθνών-κρατών.

Ο **Paul Lewis**, FAIA, είναι διευθυντής στο γραφείο LTL Architects με έδρα τη Νέα Υόρκη. Είναι Καθηγητής και Αναπληρωτής Κοσμήτορας στη Σχολή Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου Princeton, όπου διδάσκει από το 2000. Έλαβε ΒΑ από το Πανεπιστήμιο Wesleyan και το M.Arch από το Πανεπιστήμιο Princeton. Το γραφείο του με έδρα τη Νέα Υόρκη έχει υλοποιήσει ακαδημαϊκά, πολιτιστικά και δημόσια κτίρια στις Ηνωμένες Πολιτείες. Το γραφείο LTL έλαβε τον τίτλο NY State AIA για το 2019. Έχει επίσης λάβει ένα Εθνικό Βραβείο Σχεδιασμού, έχει περιληφθεί στο ID Hall of Fame και έχει λάβει πολλά βραβεία σχεδιασμού AIA. Τα έργα και τα σχέδια του γραφείου έχουν εκτεθεί σε όλο τον κόσμο. Ο Paul Lewis είναι Πρόεδρος της Architectural League της Νέας Υόρκης και συνεργάτης της Αμερικανικής Ακαδημίας στη Ρώμη.

Ο **Θωμάς Μαλούτας** είναι Ομότιμος Καθηγητής Κοινωνικής Γεωγραφίας στο Τμήμα Γεωγραφίας του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου. Διετέλεσε διευθυντής του Ινστιτούτου Αστικής & Αγροτικής Κοινωνιολογίας του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (2001-2012) και Καθηγητής στο Τμήμα Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (1991-2009). Την περίοδο 2015-2016 διετέλεσε Γενικός Γραμματέας Έρευνας & Τεχνολογίας. Η ερευνητική του δραστηριότητα και το δημοσιευμένο έργο του αφορούν τις μεταβολές στις κοινωνικές δομές των πόλεων, τη στέγωση και τον κοινωνικό διαχωρισμό.

He has taught and delivered lectures in several architecture schools in Greece and abroad. He received the Diploma in Architecture from the National Technical University of Athens (1977) and he completed his postgraduate studies at the Architectural Association Graduate School in London (1980-1981). He received his PhD from the Bartlett School of Architecture, University College London on *Linguistics in Architectural Theory and Criticism after Modernism* (1986). He also worked at the OMA architecture practice in London (1981-1983).

Daphne Lappa earned a BA in History from the University of Crete, and a PhD from the European University Institute of Florence. She has taught at the Universities of Athens and Corfu, and has earned post-doctoral fellowships from the Swiss Federal Institute of Technology in Lausanne, Princeton University, and the Hellenic Institute in Venice. Her research interests engage with different aspects of the history of Eastern Mediterranean, among them the formation of confessional identities in early modernity and their transformation in the world of nation-states.

Paul Lewis, FAIA, is a Principal at LTL Architects based in New York City. He is currently a Professor and Associate Dean at Princeton University School of Architecture, where he has taught since 2000. He received a BA from Wesleyan University and a M.Arch from Princeton University. His New York based firm has completed academic, cultural and institutional projects throughout the United States. LTL are the 2019 NY State AIA firm of the year. They have received a National Design Award, have been inducted into the ID Hall of Fame, and have received multiple AIA design awards. The firm's designs and drawings have been exhibited around the world. Paul Lewis is the President of the Architectural League of New York and a Fellow of the American Academy in Rome.

Thomas Maloutas is Professor Emeritus of Social Geography at the Department of Geography, Harokopio University, Athens. He was Director of the Institute of Urban and Rural Sociology at the National Centre for Social Research (EKKE) in Athens (2001-2012) and Professor at the Department of Planning, University of Thessaly (1991-2009). He has also served as Secretary General for Research & Technology at the Greek Ministry of Education (2015-2016). His research and published work is related to changing urban social structures, housing and segregation.

Georgios A. Panetsos is Professor of Architecture and Urban Design and Chair of the Department of Architecture, University of Patras. He has been advisor on architecture and urban design to the Mayor of Athens (1991-94), the City of Rotterdam (1993-95) and the Greek Government (2003-04). He received the Diploma of Architecture from the National Technical University of Athens (1984, summa cum laude) and the Master in Architecture from Harvard University (1986). His architecture firm, founded in 1986, has received numerous honors for design projects. His architectural and urban design work has been exhibited and published internationally. He is the editor of the international architecture review DOMÉS, the founder of DOMÉS Architecture Awards and DOMÉS INDEX, a digital archive of Greek architecture.

Costis Paniyiris is Professor of Architectural Design at the Department of Architecture, University of Thessaly. He received the Diploma of Architecture from the National Technical University of Athens (1990) and the Master in Architecture from Harvard University (1992). He co-founded Bertaki/ Loukopoulou/ Paniyiris architectural office in Athens which has undertaken various public and private projects and has participated and received prizes and distinctions in several national architectural competitions. Their work has been shown and published in international architectural group exhibitions and publications.

Η **Χριστίνα Μπανάου** είναι διδάκτωρ Επικοινωνίας, Πολιτισμού και Τουρισμού του Παντείου Πανεπιστημίου και εργάζεται ως ερευνήτρια σε έργα χρηματοδοτούμενα από Προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Erasmus+, AMIF, REC). Είναι πτυχιούχος Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού με μεταπτυχιακή ειδίκευση στην Πολιτιστική Πολιτική, Διοίκηση και Επικοινωνία (Πάντειο Πανεπιστήμιο), καθώς και στο Σχεδιασμό, Διοίκηση και Πολιτική του Τουρισμού (Πανεπιστήμιο Αιγαίου). Έχει διδάξει στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και στο Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης. Επίσης έχει εργαστεί ως επιστημονικό προσωπικό στο Δημόσιο Τομέα. Το βιβλίο της *Οπτικός πολιτισμός και τουρισμός: Αναπαραστάσεις της Ελλάδας στις τουριστικές καρτ ποστάλ* κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Παπαζήση.

Ο **Γεώργιος Α. Πανέτσος** είναι Καθηγητής Αρχιτεκτονικής και Αστικού Σχεδιασμού και Πρόεδρος του Τμήματος Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Πατρών. Έχει διατελέσει σύμβουλος του Δημάρχου Αθηναίων (1991-94), της πόλης του Ρότερνταμ (1993-95) και της ελληνικής κυβέρνησης (2003-04). Έλαβε το Δίπλωμα Αρχιτέκτονα Μηχανικού από το Ε.Μ.Π. (1984) και το Master in Architecture από το Πανεπιστήμιο Harvard (1986). Το αρχιτεκτονικό γραφείο του ιδρύθηκε το 1986 και έχει τιμηθεί με διακρίσεις για έργα αρχιτεκτονικού και αστικού σχεδιασμού. Το έργο του γραφείου έχει εκτεθεί και έχει δημοσιευθεί διεθνώς. Είναι επιμελήτης της διεθνούς επιθεώρησης αρχιτεκτονικής *ΔΟΜΕΣ*, ιδρυτής των Βραβείων Αρχιτεκτονικής ΔΟΜΕΣ και του ψηφιακού αρχείου ελληνικής αρχιτεκτονικής ΔΟΜΕΣ INDEX.

Ο **Κωστής Πανηγύρης** είναι Καθηγητής Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Έλαβε το Δίπλωμα Αρχιτέκτονα Μηχανικού από το Ε.Μ.Π. (1990), και το Master in Architecture από το Πανεπιστήμιο Harvard (1992). Συνίδρυσε το αρχιτεκτονικό γραφείο Λουκοπούλου/ Μπερτάκη/ Πανηγύρης στην Αθήνα, το οποίο έχει εκπονήσει μελέτες ιδιωτικών και δημοσίων κτιριακών έργων και έχει τιμηθεί με διακρίσεις και πρώτα βραβεία σε πανελλήνιους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς. Έργα του γραφείου έχουν παρουσιαστεί σε ομαδικές εκθέσεις αρχιτεκτονικής και έχουν δημοσιευτεί σε αρχιτεκτονικά περιοδικά στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Ο **Mosè Ricci** είναι Καθηγητής Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού και Πολεοδομίας στο Πανεπιστήμιο του Trento. Έχει λάβει τον τίτλο του Επίτιμου από την Ιταλική Δημοκρατία για την Τέχνη και Πολιτισμό (2003). Διετέλεσε υπότροφος Fulbright στο GSD, Πανεπιστήμιο Harvard, ΗΠΑ (1996-97). Ήταν επισκέπτης καθηγητής στο U-Moderna στη Λισσαβόνα (2006-2007), στο TU στο Μόναχο (2008-2009) και στο IAAC στη Βαρκελώνη (2015). Είναι μέλος του Διεθνούς Διδακτορικού Villard. Στα βιβλία του περιλαμβάνονται τα *Νέα παραδείγματα* (2012), *UniverCity* (2010), και *RISCHIOPAESAGGIO* (Meltemi, 2003). Τα έργα του έχουν λάβει βραβεία σε διεθνείς διαγωνισμούς και συμμετείχαν στην Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής της Βενετίας (1996, 2012). Το έργο του Ghella Headquarters στη Ρώμη κέρδισε το Ευρωπαϊκό Βραβείο Ηλιακής Ενέργειας (2015).

Mosè Ricci is Professor of Architectural Design and of Urbanism, University of Trento. He is Emeritus of the Italian Republic for Art and Culture (2003). He was a Fulbright Scholar at the GSD, Harvard University (1996-97). He was Visiting Professor at U-Moderna Lisboa (2006-2007), TU Munich (2008-2009), IAAC, Barcelona (2015). He is a member of the Villard International Doctorate. Books include *New Paradigms* (2012), *UniverCity* (2010), *RISCHIOPAESAGGIO* (Meltemi, 2003). His projects have received prizes in international competitions and participated in the Venice Architecture Biennale (1996, 2012). His project Ghella Headquarters in Rome won the European Solar Prize (2015).

Spyros Vlachopoulos (1968) studied law at the Law School of Athens University. He is a Doctor of Law at the University of Munich (1995) and Professor of Public Law at the Law School of University of Athens. He teaches at the Hellenic National School of Judges. He is an author of a large number of books and articles. He represents cases before the Council of State and the Administrative Courts. He is the President of the Committee for the Evaluation of the Law-Making Process and also member of the Personal Data Protection Authority.

Yiorgis Yerolymbos (Paris, France 1973) He studied photography in Athens and architecture in Thessaloniki, Greece. He subsequently pursued an MA and Ph.D in Great Britain. He is a Fulbright scholar, and he participated in the 2012 and 2014 Venice Biennale of Architecture. Since 2007 and for a decade, he was the official photographer of the construction of Renzo Piano's Stavros Niarchos foundation Cultural Center. His latest monograph titled *Orthographs* was published by Yale University Press and was presented in MoMA New York.

Elia Zenghelis is an architect and teacher of architecture. He studied and taught from 1956 to 1986 at the Architectural Association School of Architecture in London. He is one of the original founders of O.M.A. (Office for Metropolitan Architecture) in partnership with Rem Koolhaas until 1987, when he established Gigantes Zenghelis Architects in Athens, Greece with Eleni Gigantes. He has been tenured Professor of Architecture at the Dusseldorf Academy of Fine Arts (1989-2002) and at the Accademia di Architettura in Mendrisio (2002-2008). He has taught among others at the Berlage Institute Rotterdam, Columbia University, Princeton University, UCLA, EPFL, ETH, and Yale University.

Τάσος Γκοβάτσος, Βασιλική Ζωχιού, Βασίλης Μαυριανός, Φωτεινή Καλλικούνη, Λόης Παπαδόπουλος,
Θοδωρής Κανταρέλης, Γιάννης Αίσωπος, Ηλίας Ζέγγελος
Tassos Govatsos, Vasiliki Zochiou, Vassilis Mavrianos, Foteini Kallikouni, Lois Papadopoulos,
Thodoris Kantarelis, Yannis Aesopos, Elia Zenghelis

Ernest Hébrard, Salonique, Nouveau Plan de la Ville, Mai 1921

ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΑ ΜΕΛΛΟΝΤΑ III

Τα *Μεσογειακά Μέλλοντα III* καταγράφουν τη δομή, τα εργαστήρια σχεδιασμού, τα σεμινάρια, τις ερευνητικές εργασίες και τις δραστηριότητες της τρίτης χρονιάς 2019–2020 του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Αρχιτεκτονική και Αστικός Σχεδιασμός» του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών.

Mediterranean Futures III records the structure, the design studios, the seminars, the research papers and the activities of the third year 2019–2020 of the Master in Architecture and Urban Design Program of the Department of Architecture, University of Patras.

ISBN 978-618-81044-3-3

9 786188 104433 >